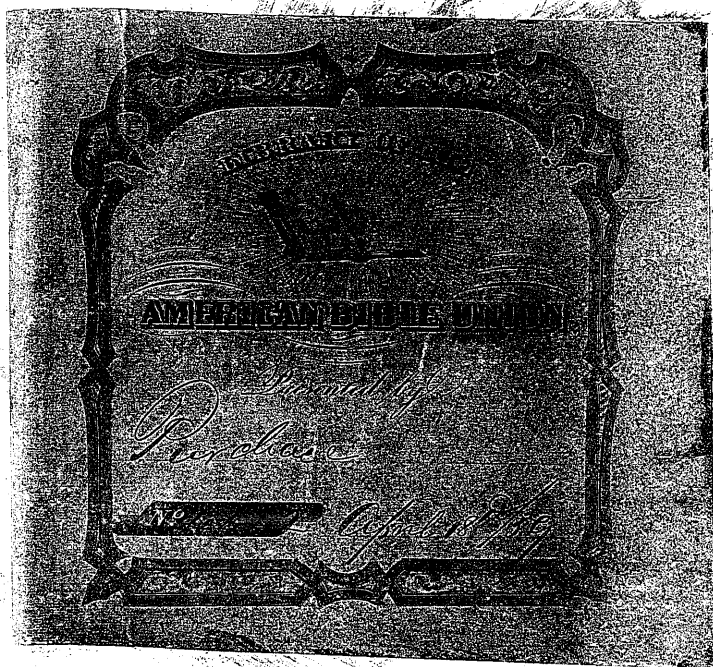

BS
3650
A2W8

THE TEXT
OF
ST PAUL'S EPISTLES
ARRANGED CHRONOLOGICALLY
BY
CHR. WORDSWORTH

THE TEXT
OF
PAUL'S EPISTLES
ARRANGED
CHRONOLOGICALLY
BY
J. H. R. S. WORTH, D.D.

1303

The University of Chicago
Libraries

American Bible Union Coll.

Bible. N.T. Epistles of Paul. 1859.

THE
EPISTLES OF ST. PAUL,

IN THE ORIGINAL GREEK,

ARRANGED

IN CHRONOLOGICAL ORDER.

BY

CHR. WORDSWORTH, D.D.

CANON OF WESTMINSTER.

LONDON:
RIVINGTONS, WATERLOO PLACE.
1859.

B53650

. A2 W8

LONDON:
GILBERT AND RIVINGTON, PRINTERS,
ST. JOHN'S SQUARE.

AMERICAN ANTHROPOLOGICAL ARCHIVES

ADVERTISEMENT.

THIS Volume exhibits the *Text* of St. Paul's Epistles, as arranged by the Editor in the Third Part of his Edition of the Greek Testament, containing "ST. PAUL'S EPISTLES, with *Preface*, *Introductions*, and *Notes*. Lond. 1859."

Westminster,
Feb. 21, 1859.

ORDER OF THE EPISTLES OF ST. PAUL

AS ARRANGED IN THIS EDITION.

1 THESSALONIANS.
 2 THESSALONIANS.
 GALATIANS.
 1 CORINTHIANS.
 2 CORINTHIANS.
 ROMANS.
 EPHESIANS.

COLOSSIANS.
 PHILEMON.
 PHILIPPIANS.
 HEBREWS.
 1 TIMOTHY.
 TITUS.
 2 TIMOTHY.

COMPARATIVE TABLE

OF THE

ORDER OF THE EPISTLES OF ST. PAUL IN THIS EDITION AND IN OTHER EDITIONS.

<i>Order in this Edition.</i>		<i>Common Order.</i>	
	PAGE		PAGE
1 THESSALONIANS . . .	1	ROMANS . . .	35
2 THESSALONIANS . . .	5	1 CORINTHIANS . . .	12
GALATIANS . . .	7	2 CORINTHIANS . . .	26
1 CORINTHIANS . . .	12	GALATIANS . . .	7
2 CORINTHIANS . . .	26	EPHESIANS . . .	50
ROMANS . . .	35	PHILIPPIANS . . .	60
EPHESIANS . . .	50	COLOSSIANS . . .	55
COLOSSIANS . . .	55	1 THESSALONIANS . . .	1
PHILEMON . . .	59	2 THESSALONIANS . . .	5
PHILIPPIANS . . .	60	1 TIMOTHY . . .	75
HEBREWS . . .	64	2 TIMOTHY . . .	81
1 TIMOTHY . . .	75	TITUS . . .	79
TITUS . . .	79	PHILEMON . . .	59
2 TIMOTHY . . .	81	HEBREWS . . .	64

PREFACE.

SOME explanation may be required of the reasons which have led to the adoption of the order in which the Epistles of St. Paul are arranged in the present Edition.

That order is designed to be chronological; in other words, the Epistles are placed according to the time in which they appear to have been written.

Let it be premised, however, that this arrangement does not imply any disparagement of the order in which they are usually disposed in other editions of the Original, and in the English Authorized Version of the Holy Bible.

That order has its appropriate uses. It has been received for many centuries in our own and other countries. The Calendar of our Liturgy is conformed to it. It could not therefore be disturbed without much consequent embarrassment.

But the question may properly be entertained,—whether, in addition to that common order, another arrangement may not also be provided for private use?

The order commonly received, it is well known, is not chronological.

The Epistle to the Romans, which there stands first, was written after the Epistles to the Galatians and to the Corinthians; and it is generally acknowledged, that the two Epistles to the Thessalonians, which are placed in the common order among the last, were the first Epistles written by St. Paul.

Various and conflicting opinions have been given concerning the reasons which produced the common arrangement.

Some ancient writers supposed, that it was caused by considerations of the comparative proficiency of those persons to whom the Epistles were addressed¹. Others conjectured that it arose from regard to the importance of the Cities to which the Epistles were respectively sent, or to the length and copiousness of the Epistles themselves².

The last opinion seems to be most probable³.

The order commonly received is not, however, precisely that in which the Epistles are found in the most ancient Manuscripts. In very early copies of collections of St. Paul's Epistles, the Epistle to the Hebrews was placed between the Epistles to the

¹ So *Primasius*, Præfat. in Epistolas Pauli (p. 416 of Vol. 68 of Migne's *Patrologia*), "Movet quosdam, quare Romanorum Epistola in *primo* sit posita, cum eam *postea* scriptam ratio manifestet. Unde intelligendum est, ita omnes Epistolas ordinatas, ut prima poneretur, quæ ad inferiores (qu. infirmiores?) fuerat destinata, et per singulas Epistolas gradatim ad perfectiores veniretur."

² See *Theodoret*, Præfat. in Epist. S. Paul. p. 8, Vol. iii. ed. Hal. 1771.

³ And has been adopted by *Dr. Mill*, Proleg. N. T. num. 237; and by *Dr. Lardner*, History, Vol. iii. p. 457, ed. Lond. 1815.

Galatians and the Ephesians¹. And in most ancient Manuscripts now extant², the Epistle to the Hebrews is placed *before* the Epistles to Timothy and Titus³, and not *after* them, as in the majority of modern editions.

It is also worthy of remark, that in the earliest Manuscripts which have been preserved to us, the Epistles of St. Paul are placed *after*⁴ the General Epistles of St. James, St. Peter, St. John, and St. Jude, and not *before* them, as in the common order.

In addition to such considerations as these, the following reflections presented themselves to the Editor of this volume.

The present Edition of the Greek Testament is designed mainly for the use of younger students of Theology.

What therefore is the order, in which the Epistles of St. Paul may be read most profitably by them?

There seemed to be only one answer to this inquiry,—The order of *time*.

In confirmation of this opinion, the following reasons may be adduced;

It has pleased Almighty God to bestow upon His Church an Apostolic History, as well as Apostolic Epistles. The Apostolic History, written by St. Paul's faithful companion the Evangelist St. Luke, illustrates the Apostolic Epistles, and is illustrated by them.

But the benefit of this mutual illustration is much impaired, if the Apostolic Epistles are not studied in connexion with, and in the order of, the Apostolic History.

On the other hand, if the Epistles of St. Paul are read according to the sequence of time, the student has at hand an inspired running comment upon them in the Acts of the Apostles.

Again; if the theological student does not read St. Paul's Epistles in chronological order, but approaches them in that order in which they are commonly presented to his view, he will commence his task with the most difficult of all the Epistles of St. Paul,—the Epistle to the Romans.

He will enter upon his arduous undertaking without due previous preparation, and will find himself perplexed, and perhaps discouraged; and he may even be betrayed into distressing doubts, or dangerous errors, from which he would have been preserved, if he had come to the study of that Epistle in the natural order of time, when he would have been familiarized with the thoughts, the diction, and the teaching of the great Apostle; and would thus have been prepared and qualified for the study of the Epistle to the Romans by the previous discipline and training, which would have been afforded him by a careful perusal of those other Epistles which were written by St. Paul before the date of that Epistle.

Another reflection suggests itself here. All who believe the Gospel, regard the Apostle St. Paul with religious reverence, as a chosen vessel of God to bear His Name before the Gentiles⁵, and acknowledge him to have been a wise master-builder of the Church⁶; and they are persuaded, that the Epistles written by his instrumentality were

¹ See *Cardinal Mai's* note in his edition of the Codex Vaticanus, Vol. v. p. 429, Rom. 1858.

² In the Alexandrine MS., the Vatican MS., the Codex Ephrem, and the Coislinian MS.

³ As it is in *Lachmann's* Edition, Berolini, 1850.

⁴ As they are in the editions of *Lachmann*, Berolini, 1850, and *Tischendorf*, Lipsiæ, 1859.

⁵ Acts ix. 15.

⁶ 1 Cor. iii. 10.

given by inspiration of God, and are no other than words which the Holy Ghost teacheth¹; and that though addressed in the first instance to particular Cities and Churches, they were designed for the perpetual edification of the Universal Church of Christ in every age and place². They also know, that the Divine Being Who inspired the Apostle, is a God of Order, and that He does every thing by counsel, measure, number, and weight³, especially in the building up of His Church; and they will therefore feel a strong persuasion, that St. Paul's Epistles are not to be viewed as mere disjointed and fugitive essays, thrown out extemporaneously on the spur of the moment; but that they have a mutual connexion and coherence, and that they were designed by the Holy Spirit of God to bear a reciprocal relation to one another, and lend to each other mutual help and support, like joints and members of a well organized body; and to instruct the World in the religion of Jesus Christ, by a well ordered system of doctrine and discipline; and that therefore, if the Epistles of St. Paul were placed in chronological order, they would be found to form a consistent and harmonious whole.

This anticipation is fully realized by the result.

Let the reader commence the study of the writings of the divine Apostle with that Epistle which was first produced, the First Epistle to the Thessalonians, and let him pursue that study in regular order of time, with the Acts of the Apostles at his side, till he reaches the limits of that Apostolic History, and till he arrives in due time at the conclusion and consummation of all the Epistles in the Second Epistle to Timothy; and he will thankfully acknowledge, that such an order of study is the most agreeable to reason, most gratifying to the intellect, most productive of spiritual benefit to his own soul, and will be most salutary to the souls of others also, whom he may be called upon to teach, if he is ordained to the Pastoral Office. He will recognize the blessed truth, that in reading St. Paul's Epistles, he has not only been following the Apostle in his travels, and labours, and sufferings for Christ, but that he has also been learning a lesson of Christian edification; that he has been there trained in the best method of building up himself and others, by God's grace, in the Christian Faith; and that he has been admitted to behold the great Apostolic Architect in his spiritual workshop, and has seen him, as it were, with rule and compass in hand, drawing the plan of his Apostolic work, and then laying its foundations deep and strong, and placing the first stone of the sacred edifice, and gradually rearing the fabric, which rises silently and securely, without noise of axe or hammer, like the Temple of Solomon⁴, till it stands in stately grandeur before the delighted eye, a glorious building, complete in all its parts and proportions, and perfectly compacted, harmonized, and adorned, in solidity, symmetry, and beauty.

The proof of this statement has been submitted to the reader's consideration in the Introductions prefixed to the several Epistles⁵.

In the mean time it may be observed, that St. Paul, in his earliest Epistles, particularly those to the Thessalonians, begins with laying down those sacred elementary truths, which are enumerated in the Epistle to the Hebrews as among the *first principles*

¹ 1 Cor. ii. 13.

² As is excellently expressed by *Tertullian* (c. Marcion. v. 17), "*Ad omnes Apostolus scribit, dum ad quosdam.*"

³ Wisd. xi. 20.

⁴ 1 Kings vi. 7.

⁵ In the Editor's edition of the Epistles of St. Paul, with *Notes*.

of the doctrine of Christ¹,—namely, the doctrine of Repentance, and of Faith, and of the Resurrection of the Dead, and of Eternal Judgment²; that in the Epistle to the Galatians he vindicates his own Apostolic Commission; and in that Epistle, and in the later Epistle to the Romans, he proclaims the Universality of the Redemption provided by God in Christ for all of every nation under heaven who accept the Gospel by Faith, as the only means of Justification, and as distinguished from the Ceremonial and Moral Law, which was preparatory to the Gospel³. He thus fortifies the citadel of Christian doctrine with strong buttresses and bulwarks against the assaults of false teachers, who undermined its foundations. In the succeeding two Epistles to the Corinthians⁴ he provides for its internal safety, by cementing it strongly with Christian Charity, and makes it to be like a City at unity with itself⁵.

It was not till he had trained the Church by this preparatory discipline, that the holy Apostle ventured to speak fully of *the great mystery of Godliness*, the Incarnation of the Son of God, and of the means by which its blessings are dispensed and diffused to all the faithful members of the Mystical Body of Christ; and to dilate on the practical duties which result from the doctrine of the Incarnation, and of their incorporation in Him. He has accomplished this blessed work in the two Epistles to the Ephesians and Colossians; in the former of which⁶ he displays the doctrine of the Incarnation in its divine splendour; in the other he defends it from those who would mar and obscure it. The Epistle to Philemon, written at the same time, is a practical application of the same doctrine of the Incarnation to the solution of a great social question, that of Slavery⁷.

The Epistle to the Philippians completes the Apostolic labour of love to the Gentile Churches⁸. In the Epistle to the Hebrews he performs a similar office to his own kindred⁹. Both of these Epistles are built as a superstructure on the doctrine of the Divinity of Christ, and of His Incarnation.

The Epistles to Timothy and Titus naturally fall into the last place.

The Apostle was now like the great Lawgiver of his nation when about to leave the world. He would therefore provide for the government of the Church after his decease in all future ages. Moses appointed a Joshua, one person only, because the people was one, and was destined to dwell in one country, and gave him a solemn charge¹⁰. St. Paul appoints several persons, such as a Timothy at Ephesus, and a Titus at Crete, and others in other great cities of the world, to be his successors, and to execute Apostolic functions in various places, because the Church of Christ is universal. And in writing to two of that Apostolic family, Timothy and Titus, he has bequeathed a spiritual legacy to all Christian Bishops, and has left a pattern of Church-regimen and polity, even to the end of time¹¹.

Thus, then, in contemplating St. Paul's Epistles arranged in chronological order, we behold an uniform system of Christian Doctrine and Discipline.

¹ Heb. vi. 1, 2.

² See below, *Introduction* to the Epistle to the Thessalonians, p. 4.

³ See further, *Introduction* to the Epistle to the Galatians, p. 39, and to the Romans, p. 183—193.

⁴ See further, *Introduction* to that Epistle, p. 72—74.

⁵ Ps. cxxii. 8.

⁶ See below, *Introduction*, p. 302—5.

⁷ See the *Introduction* to that Epistle, p. 329.

⁸ See below, p. 332.

⁹ See below, p. 360—368.

¹⁰ Deut. xxxi. 14. 23.

¹¹ See below, *Introduction* to the Epistles to Timothy and Titus, p. 421, 422.

The reader, therefore, it may be hoped, will not require an apology for the adoption of such an order in the present edition. He will not be unwilling to concede, that if the writings of Heathen Authors, which have any historical value and connexion, have been thus dealt with by recent Editors, and if a chronological arrangement has been adopted by them, in lieu of, or in addition to, the order which existed in former editions, a like principle may be reasonably accepted in an edition of the Epistles of St. Paul¹. The readers of Æschylus, it may be presumed, have now concurred in the reasons, which induced some recent Editors² to place the Supplices first, and the Orestean Trilogist last, in their recensions of his writings.

All academical students, who desire to read intelligently the writings of Aristophanes, will thank those Editors³ who have removed the Plutus from the place which it occupied in the older editions, and have put the Acharnians in its room, and have arranged the other Comedies in their proper historical series. All will acknowledge the wisdom which dictated Bentley's remarks on the importance of studying the writings of Horace in chronological order⁴. And although from the miscellaneous character of the Roman Poet's compositions a chronological arrangement of his works was not so easy of adoption, yet all will be disposed to commend the labours of a late learned Canon of St. Paul's, in giving practical effect to Bentley's remarks, and in publishing the works of Horace arranged in order of time⁵.

Perhaps, however, it may here be said, that these considerations would confessedly be of much weight, if the chronology of St. Paul's Epistles could be accurately determined. But it may be alleged by some, that differences of opinion exist with regard to the order of time in which they were written, and that attempts to arrange them in that order are precarious.

¹ A principle already adopted in the valuable work of Messrs. Conybeare and Howson, "The Life and Epistles of St. Paul," 2nd ed. Lond. 1856, 2 Vols.

² e. g. Hermann, in his edition of Æschylus, 1852; and before him, Professor Scholefield, Cambridge, 1828.

³ e. g. William Dindorf, London, 1825; Immanuel Bekker, Lond. 1829.

⁴ Which deserve to be placed before the student's eye, especially on account of the important moral lesson with which they conclude. "His jam positis, primum Horatii opus statuo *Sermonum* librum *primum*, quem triennio perfecit intra annos ætatis xxvi. xxvii. xxviii.; postea *Secundum* triennio itidem, annis xxxi. xxxii. xxxiii.; deinde *Epodos* biennio, xxxiv. et xxxv.; tum *Carminum* librum *primum* triennio, xxxvi. xxxvii. xxxviii.; *Secundum* biennio, xl. xli.; *Tertiumque* pariter biennio, xlii. xliii.; inde *Epistolarum* *primum* biennio, xli. xlvii.; tum *Carminum* lib. *quartum* et *Sæculare* triennio, xlix. l. li. Postremò *Artem Poëticam* et *Epistolarum* librum *alterum*, annis incertis. Intra hos cancellos omnium poemation natales esse ponendos, et ex argumentis singulorum et ex Annalium fide constabit. Inde est, quod in Sermonibus, et Epodis, et Carminum primo, *Cæsar* semper, nunquam *Augustus* dicitur; quippe qui id nomen consecutus est, anno demum Flacci xxxix.; in sequentibus verò passim *Augustus* appellatur. Inde est, quod in Sermonibus et Epodis *Juvenem* se ubique indicat; et quod sola Satirarum laude inclarius se dicit, ut Bucolicorum tum (Virgilium Serm. i. 10; v. 46), nulla Lyricorum mentione facta. In cæteris autem singulis procedentis ætatis gradus planissimis signis indicat: idque tibi ex hæc serie jam à me demonstratâ jucundum erit animadvertere, cum operibus juvenilibus multa obscena et flagitiosa insint, *quantò annis provectior erat, tantò cum et poëticâ virtute et argumentorum dignitate gravitateque meliorem castioremque semper evasisse.*" Bentleyi Præfatio ad Horatium, ed. Amst. 1728.

⁵ Horatius Restitutus, ed. Tac. Tate. Cantabr. 1832.

On the benefits to be derived from a chronological arrangement of the Books of Holy Scripture, the reader may consult the Introduction of Canon Townsend in his edition of the Old Testament, 4th ed. Lond. 1836.

If such an objection should be raised, it may not be irrelevant to observe,—

1. That all persons are agreed, that the commonly received order is *not chronological*.

2. That no doubt can reasonably be entertained as to the dates of the two Epistles to the Thessalonians, the two Epistles to the Corinthians, and the Epistle to the Romans.

3. That it is also certain, that the Epistles to the Ephesians, to the Colossians, to Philemon, and to the Philippians, and the Second to Timothy, were written by St. Paul when he was *in prison*¹, and that therefore they are subsequent in time to the Epistles to the Thessalonians, Corinthians, and Romans.

4. That it is generally acknowledged, that the Epistles to the Ephesians, Colossians, Philemon, and Philippians, were written *about the same time*, and that they were composed during the *imprisonment* of the Apostle, described by St. Luke at the *conclusion* of the Acts of the Apostles, and are therefore *subsequent* in time to the events recorded in the far greater part of that history.

5. These propositions appear to be almost universally admitted²; and therefore, even though the *precise years* of the several Epistles may not be determined, yet their *relative order* may be ascertained, at least within certain limits. Accordingly, they may be arranged chronologically, although differences of opinion may exist as to the length of the intervals of time which separate them respectively from each other.

6. But further. Important results have been obtained by the recent historical and critical researches into the Life and Writings of St. Paul. One of the most valuable of these results is, that, at least in our own country, a general consent with regard to the order of Time in which the Epistles of St. Paul were written, and also, with slight exceptions, as to the date of each several Epistle, now prevails.

The time therefore seems to have arrived, when an Editor of St. Paul's Epistles, profiting by the labours of others³ who have gone before him in the same field, may,

¹ As is clear from internal evidence, Eph. iii. 1; iv. 1. Col. iv. 3. 10. Philem. 1. 9. Phil. i. 13. 2 Tim. i. 8. Cp. *Winer*, R. W. B. ii. p. 764.

² The following is the language of a writer on this subject who will not be charged with any disposition to dogmatize. *Credner* (Einleitung in das N. T., Halle, 1836, p. 338), "Concerning the time of the composition of the Epistles to the Thessalonians, Corinthians, and Romans, no doubt can exist, except where an hypercritical spirit of scepticism seduces the inquirer into error. The Epistles to the Ephesians, Colossians, Philemon, and Philippians, and the Second to Timothy, proclaim themselves to have been written from prison. Only the place of the Epistle to Titus, to the Galatians, and the First of Timothy, remains undefined."

³ Particularly in this country, *Abp. Ussher*, *Bp. Pearson*, *Dr. Wells*, *Dr. Lardner*, *Dr. Paley*, *Canons Townsend and Tate*, *Mr. Fynes Clinton*, *Greswell*, *Biley*, *Lewin*, *J. B. Lightfoot*, *Dr. Bloomfield*, *Dr. Peile*, *Dean Alford*, *Messrs. Conybeare and Howson*, *F. C. Cook*, and *Mr. Birks*. In the results attained by many of these writers, the Editor concurs in all respects; and the particular points in which there is not a concurrence are comparatively so few, trivial, and insignificant (e.g. whether the Epistle to the Galatians was written before or after the Epistles to the Corinthians), that they only serve to bring out more clearly the points of agreement, and to confirm them by the suffrages of independent judgments.

Among *foreign* writers, the authority of the following eminent critics may be cited as harmonizing almost entirely with the opinions formed by the Editor of the present volume, concerning the chronological arrangement of St. Paul's Epistles. *Tillemont*, *Basnage*, *Hottinger*, *Eichhorn*, and *De Wette* (the last with reservation as to the Pastoral Epistles), *Kirchhofer*, *Feilmoser*, *Schott*, *Wurm*, *Neander*; and especially *Guerike*, to whose observations he would refer, as very full and satisfactory. They may be seen in his *Einleitung in d. N. T.*, Leipzig, 1843, pp. 342—409.

without being chargeable with rashness and presumptuous confidence in his own conclusions, proceed to endeavour to arrange the Epistles of St. Paul in the order of time; and he will feel confirmed in the soundness of his opinions, by the fact that he finds them in unison with those of many others whose critical judgment is entitled to respect.

As has been already said, the historical and chronological grounds, on which that arrangement rests, have been stated in the Introductions, prefixed, in the Editor's larger edition, to the several Epistles.

Let him here be permitted to observe, that although the chronological arrangement may perhaps cause some little embarrassment at first, on account of its variance from the order with which the reader is familiar, yet it will soon be found to commend itself by its clearness and simplicity, as well as by its reasonableness and truth.

The student will easily remember, that the Apostle to the Gentiles, when he first preached in Greece, came into Macedonia, and from Macedonia into Achaia. He will recollect, that the capital of Macedonia was Thessalonica, and that the capital of Achaia was Corinth; and that it was the Apostle's custom to *begin* his missionary operations with great centres of population; and that accordingly, soon after he had arrived in the capital of Achaia, Corinth, he began his work of *writing Epistles*, by addressing two Epistles to the Christian capital of Macedonia, where he had recently *preached orally, Thessalonica*.

He will also find it easy to remember, that St. Paul had next to encounter enemies who were excited to jealousy by his preaching and by his writing; and that he refuted their objections, and established his own Apostolic authority in his Epistle to the *Galatians*.

He will also readily remember, that St. Paul passed from the capital of Achaia to the capital of Asia, and addressed an Epistle to *the Corinthians* from Ephesus, as he had addressed Epistles to the Thessalonians from Corinth.

He will not find it difficult to recollect, that the *Second* Epistle to the *Corinthians* has a close connexion, in matter and in time, with the First Epistle to that Church, in the same manner as the Second Epistle to the Thessalonians is a natural sequel to the First Epistle to the same city.

He will remember with ease, that St. Paul's affecting and solemn appeal in his two *Epistles* to Corinth was followed up, as it was intended to be, by a personal *visit* to that city; and the Apostle of the Gentiles, having written Epistles to Thessalonica and Corinth, the great capital Cities of the two *Roman Provinces* of Macedonia and Achaia, next looked further westward, and wrote an Epistle to the Capital of the world, which he had long desired to visit and to evangelize, *Rome*.

It will readily be remembered, that his fervent wish of seeing Rome was soon afterwards accomplished. When he wrote to the Romans, he was going with alms and offerings to the poor saints of Jerusalem¹. He was arrested at Jerusalem; and was brought a prisoner first to Cæsarea and then to Rome. Here another group of Epistles rises up before the mind. These are the Epistles in which he speaks of himself as "*a prisoner of Jesus Christ*." He wrote *these* Epistles from Rome to those faithful friends and Churches which he had left behind him in the East: the Epistle to the Christians

¹ Rom. xv. 25, 26.

of the great capital of Asia, the *Ephesians*; the Epistle to *Colossæ* in Phrygia; and that short letter, which accompanied it, to his Colossian friend *Philemon*; and that loving Epistle to the first city in which he had preached in Greece, the Roman colony of *Philippi*.

In these Epistles he describes himself as a prisoner, but he expresses an expectation of being *liberated*¹. He was released; but only for a short time, for he is now *Paul the aged*, and his course is nearly run².

As a last labour of love, an Epistle is written by him to his kinsmen according to the flesh—the *Hebrews* at Jerusalem; and he then prepares for his departure by leaving his farewell instructions to his dear children in the faith, *Timothy* and *Titus*, in the Epistles addressed to them.

Thus reading the Epistles of St. Paul, in chronological order, the Christian student will accompany the great Apostle in his missionary career, from its commencement in Greece to its glorious consummation at Rome. He will trace his progress with ever-growing delight, like that which is felt in following the stream of some noble river, from its fountain-head to the sea. He will walk with joy along the side of this holy Apostolic river, this spiritual river of Paradise, fertilizing the soil with living waters, diffusing purity and health, and making the fair flowers and fruitful trees of Christian graces and virtues to blossom and ripen on its banks, and bearing on its stream a rich freight of Evangelical merchandise, and flowing onward in a majestic flood, becoming deeper and wider as it flows, till at length, when its course is run, it is received into the sea of God's love, in the boundless Ocean of Eternity.

Cloisters, Westminster Abbey,

Feb. 11, 1859.

¹ See Philem. 22. Philippians ii. 24.

² Philem. 9.

CHRONOLOGICAL TABLE

OF THE

LIFE AND EPISTLES OF ST. PAUL

- A.D.
- 30 The Crucifixion of Christ, at the Passover¹.
His Ascension.
- 31, 32 The descent of the Holy Spirit, at the Feast of Pentecost, fifty days after the Passover.
The events described in chapters iii.—vi. of the Acts of the Apostles.
- 33 St. Stephen's Martyrdom (Acts vii.); *Saul* was then a *weavias* (vii. 58).
St. Philip's Missionary Journey (Acts viii. 5—40).
St. Peter and St. John at Samaria. Simon Magus (Acts viii. 14—24).
- 34 Saul's Conversion. Cp. *Euseb.* H. E. ii. 1; and see note below on 1 Tim. i. 13.
Saul retires to Arabia (Gal. i. 17).
- 36 Pontius Pilate is recalled from his procuratorship in Judæa (Joseph. Ant. xviii. 4. 2).
- 37 After *many days* (ix. 23) Saul escapes from Damascus. Goes up to Jerusalem, where he remains *fifteen days*, and sees Peter and John (Gal. i. 18, 19. Acts ix. 26, 27), and disputes with the Grecians.
Saul is sent to Tarsus (Acts ix. 30).
The Emperor Tiberius dies 16th March, and Caligula succeeds.
- 38—41 "Rest of the Churches" (Acts ix. 31).
St. Peter's Missionary Journey (ix. 32—43).
Tarries at Joppa *many days* (ix. 43).
Conversion of Cornelius (Acts x. 1—48).
- 41 The Emperor Caligula dies 24th January, and is succeeded by Claudius.
- 43 Euodius, first Bishop of Antioch (*Euseb.* Chron. ii. 269. *Clinton*, F. R. App. ii. p. 548).
The disciples called CHRISTIANS at Antioch (Acts xi. 26).
- 44 The Apostle St. James, the brother of John, is killed with the sword (Acts xii. 2), and St. Peter is imprisoned by Herod Agrippa, before Easter (Acts xii. 4).
St. Peter is delivered, and Herod is smitten by an Angel, and dies at Cæsarea (xii. 23).
St. Peter retires from Jerusalem (xii. 17).
St. Paul and Barnabas, having been deputed by the Christians at Antioch (xi. 27—30) to bring supplies to the brethren in Judæa, on account of the anticipation of the famine foretold by Agabus, which "came to pass in the reign of Claudius Cæsar" (xi. 28), i. e. after January, A.D. 41, return from Jerusalem to Antioch, with John Mark, who was connected with Peter (xii. 12), and with Barnabas (see on xv. 39).
- 45 The Ordination of *Saul* and *Barnabas*, at Antioch, to the Apostleship of the Gentiles (see on xiii. 1). *Saul* henceforth is called *Paul* (see on Acts xiii. 9).
St. Paul's "Visions and Revelations of the Lord" seem to have been vouchsafed to him at this time (see on 2 Cor. xii. 2, 3).

¹ For the grounds on which these dates rest, see above on Matt. ii. 20, and the *Chronological Synopsis* prefixed to the Acts of the Apostles, p. xxxiv.

A.D.

- His first Missionary Journey to Cyprus (Paphos) and Pisidia, and Perga in Pamphylia (xiii. 4—13), whence St. Mark returns to Jerusalem. St. Paul and Barnabas visit Antioch of Pisidia, Iconium, Lystra, return to Perga and Pamphylia, and thence come back again to the place of their Ordination, *Antioch*, where they remain a considerable time with the disciples (Acts xiv. 26—28).
- 49 A Controversy arises at Antioch concerning the obligation of the Ceremonial Law on the Gentile Converts (Acts xv. 1, 2).
St. Paul and St. Barnabas, and some others, are deputed to go from Antioch to Jerusalem, "to the Apostles and Elders," concerning this question (xv. 2, 3).
- 50, 51 Council of Jerusalem (xv. 6—29).
St. Paul and St. Barnabas return to Antioch, where they remain some time (xv. 35, 36). Their *παροξυσμός* (Acts xv. 39) and separation.
St. Paul takes *Silas* (xv. 40) on his *second Missionary Journey*, and afterwards associates *Timothy* also at Lystra (xvi. 1).
- 52--54 St. Paul passes through Phrygia and Galatia to Troas (xvi. 6, 8). Thence crosses over to Macedonia to Philippi (xvi. 12), and Thessalonica (xvii. 1), and Berea (xvii. 10); thence to Athens (xvii. 15), and
St. Paul comes into Corinth, where he spends *a year and six months* (xviii. 1. 11).
Aquila and Priscilla come to Corinth.
- 54 EPISTLES to the THESSALONIANS, written from Corinth.
St. Paul sets sail from Cenchreæ in the Spring for Ephesus, on his way to Jerusalem, for the feast, probably Pentecost (xviii. 18, 19).
EPISTLE to the GALATIANS, written about this time.
After a short visit at Jerusalem (xviii. 12), St. Paul returns by way of *Antioch*, where he spends some time (xviii. 22), and *Galatia*, and *Phrygia*, where he confirms all the disciples (xviii. 23), and by the upper regions of Asia (xix. 1) to Ephesus, where he spends *three years* (xx. 31) and *three months* in the Synagogue, and *two years* in the School of Tyrannus (xix. 8—10).
- 57 FIRST EPISTLE to the CORINTHIANS, written at Ephesus.
The Emperor Claudius dies (13th October, A.D. 57), and Nero succeeds.
St. Paul, after three years' stay at Ephesus, quits it for Macedonia (xx. 1).
SECOND EPISTLE to the CORINTHIANS, written in Macedonia.
Comes into Hellas, and spends *three months* there (xx. 3).
- 58 EPISTLE to the ROMANS, written at Corinth or Cenchreæ.
St. Paul sets out from Corinth with alms and offerings, collected in Asia and Greece, for the poor saints at Jerusalem (Rom. xv. 25, 26. Acts xix. 21; xx. 4), returns to Macedonia in the Spring, and arrives at Philippi for Easter (xx. 6). Passes over to Troas (xx. 6), touches at Miletus, where he bids farewell to the Presbyters of Ephesus, and gives them an Apostolic Charge (xx. 17); comes to Tyre (xxi. 3), and lands at Cæsarea (xxi. 8); arrives at JERUSALEM, *after several years* (xxiv. 17), for the Feast of Pentecost (xx. 16; xxi. 17).
St. Paul is arrested at Jerusalem in the Temple (xxi. 28).
Is conveyed to CÆSAREA (xxiii. 23—33).
- 58--60 Remains two years in detention at Cæsarea (xxiv. 27).
Is sent by Festus, in the Autumn of A.D. 60, by sea toward Rome (xxvii. 1).
Winters at Malta (xxviii. 11).
- 61 Spring; arrives at ROME.
- 62 Martyrdom of St. James, the Bishop of Jerusalem, at the Passover.
- 62, 63 St. Paul is at Rome, where he writes the EPISTLES to the EPHESIANS, COLOSSIANS, and to PHILEMON, in which he calls himself "Paul the Aged" (Philem. 9, see above on A.D. 33).
Writes the EPISTLE to the PHILIPPIANS at the close of his imprisonment, A.D. 63.
Has been detained at Rome for "two whole years" till the Spring of A.D. 63 (xxviii. 30), where the History of the ACTS of the APOSTLES concludes. Cp. *Euseb.* ii. 22.

A.D.

- 64 St. Paul, after his liberation from his first imprisonment at Rome, goes probably to *Spain*, and perhaps even to *Britain*. See on Rom. xv. 24. 28, and the Introduction to the Pastoral Epistles, p. 418—421.

Writes the EPISTLE to the HEBREWS.

In the Summer of A.D. 64 the Persecution of the Christians at Rome begins. See Introduction to the Epistles to Timothy, p. 417, *note*.

- 55—67 St. Paul returns from the West in his way to JERUSALEM, probably with Timothy (Heb. xiii. 23). Perhaps leaves Titus at Crete in his way to Jerusalem; and after his visit to Jerusalem performs his promise of visiting *Colossæ* in Phrygia (Philem. 22).

On his way to *Macedonia*, to visit *Philippi*, according to his promise (Phil. ii. 24), he commands Timothy to "abide at *Ephesus*" as Chief Pastor there (1 Tim. i. 3).

FIRST EPISTLE to TIMOTHY, Bishop of Ephesus. See the Introduction to that Epistle, p. 420.

EPISTLE to TITUS, Bishop of Crete.

St. Paul passes a winter at *Nicopolis* in Epirus (Tit. iii. 12).

Probably visits *Corinth*, where Erastus was left in charge (2 Tim. iv. 20).

Comes to Asia, where he left *Trophimus* at *Miletus* (2 Tim. iv. 20).

Perhaps saw Timothy at *Miletus*. Cp. 2 Tim. i. 3.

St. Paul is arrested, probably near *Miletus*, and is sent a prisoner to Rome.

See the Introduction to the Pastoral Epistles, and notes on 2 Tim. i. 4. 13; iv. 13—17.

Touches at *Troas* (2 Tim. iv. 13) in his way to *Rome*.

Is brought, probably by the Egnatian way, to Rome.

At Rome, writes the SECOND EPISTLE to TIMOTHY.

- 68 His MARTYRDOM at Rome. See the Introduction to the Epistles to Timothy, p. 423, 424.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'.

I. ¹ ^a ΠΑΤΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, χάρις ὑμῶν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

a 2 Cor. 1. 19.
Eph. 1. 2.
2 Thess. 1. 1.
1 Pet. 5. 12.

² ^b Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνεῖαν ὑμῶν ποιοῦμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ὑμῶν ἀδιαλείπτως ³ ^c μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν, ⁴ ^d εἰδοτες, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ Θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ⁵ ^e ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ὑμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἶδατε οἱοὶ ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς.

b Eph. 1. 16.
2 Thess. 1. 3.
Phil. 1. 3.
Rom. 1. 8, 9.
2 Thess. 1. 11.
Gal. 5. 6.
James 2. 17.
d Col. 3. 12.
2 Thess. 2. 13.
ch. 2. 12.
2 Tim. 1. 9, 10.
Tit. 3. 4, 5.
e 1 Cor. 2. 4.
& 4. 20.
2 Cor. 6. 6.
ch. 2. 10.
f 1 Cor. 11. 1.
Acts 5. 41.
Heb. 10. 34.
Acts 13. 52.
g Rom. 10. 18.
& 1. 8.
2 Thess. 1. 4.
3 John 12.

⁶ ^f Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ, μετὰ χαρᾶς Πνεύματος ἁγίου, ⁷ ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. ⁸ ^g Ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. ⁹ ^h Αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἰσοδὸν ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, ¹⁰ ⁱ καὶ ἀναμένειν τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν ὃν ἡγείρεν ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

h ch. 2. 1.
1 Cor. 12. 2.
Gal. 4. 8, 9.
i Phil. 3. 20.
2 Thess. 1. 10.
Rev. 1. 7.
Matt. 3. 7.
Luke 3. 7.
Heb. 10. 27.

II. ¹ ^a Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἰσοδὸν ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ² ^b ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἶδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρήσιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν λαλήσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῷ ἁγῶνι.

a ch. 1. 5, 9.
b Acts v. 41.
& 16. 22, &c.
& 17. 2.
Phil. 1. 30.
2 Tim. 1. 12.
Heb. 11. 36, 37.

³ ^c Ἡ γὰρ παρακλήσις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὐδὲ ἐν δόλῳ, ⁴ ^d ἀλλὰ, καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτω λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ὑμῶν.

c 2 Cor. 2. 17.
& 4. 2.
d 1 Tim. 1. 11, 12.
Tit. 1. 3.
Gal. 2. 7.
& 1. 10.

⁵ ^e Οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἶδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, Θεὸς μάρτυς, ⁶ ^f οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι, ⁷ ^g ἀλλ' ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἂν τροφὸς θάλαπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα, ⁸ ^h οὕτως ὁμιρομένοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῶν ἐγενήθητε.

e Acts 20. 33.
2 Cor. 1. 23.
& 2. 17. & 4. 2.
& 7. 2. & 11. 31.
& 12. 17.
Gal. 1. 10.
f John 5. 41, 44.
& 12. 43.
2 Thess. 3. 8, 9.
g 1 Cor. 2. 3.
& 9. 1, &c.
2 Cor. 10. 1, 2.
10, 11.
& 13. 4.
h 2 Cor. 12. 15.

⁹ ⁱ Μνημονεύετε γὰρ, ἀδελφοὶ, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον, νυκτὸς καὶ

Phil. 2. 17. 1 John 3. 16.

i Acts 18. 3. & 20. 34.

1 Cor. 4. 12.

2 Cor. 11. 9. & 12. 13.

2 Thess. 3. 7—9.

1 Tim. 4. 10.

ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ.

j Acts 20. 18, 26,
33, 34.
2 Cor. 4. 2.
& 5. 11.
& 11. 11, 31.
2 Thess. 3. 7.
1 Tim. 4. 10.
2 Tim. 3. 10.
Tit. 2. 7, 8.
k Eph. 4. 1.
Phil. 1. 27.
Col. 1. 10.
l Matt. 10. 40.
Gal. 4. 14.

¹⁰ j Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεὸς, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, ¹¹ καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι, ^k καὶ μαρτυρόμενοι ¹² εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ, τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

m Acts 13. 45.
& 17. 5, 13.
Heb. 10. 34.

¹³ l Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ὑμῶν τοῦ Θεοῦ ἐδέξασθε, οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ, καθὼς ἔστιν ἀληθῶς, λόγον Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν.

n Matt. 23. 34, 37.
Luke 13. 33.
Acts 7. 52.

¹⁴ m Ὑμεῖς γὰρ μισηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ¹⁵ n τῶν καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἄρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, ¹⁶ o κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσι λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε· ἔφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

p Rom. 1. 13.
& 15. 22.

¹⁷ Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. ¹⁸ p Διὸ ἠβελήσαμεν ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δὶς, καὶ ἐνέκοιεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς.

q 2 Cor. 1. 14.
Phil. 2. 16.
& 4. 1.

¹⁹ q Τίς γὰρ ὑμῶν ἐλπὶς ἡ χαρὰ ἡ στέφανος καυχήσεως; ἡ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ²⁰ Ὑμεῖς γὰρ ἔστε ἡ δόξα ὑμῶν καὶ ἡ χαρὰ.

a ver. 5.
Acts 17. 15.
2 Cor. 2. 13.
& 11. 29, 30.
b Acts 16. 1.
Rom. 16. 21.
Phil. 2. 19.
c Acts 14. 22.
Eph. 3. 13.
2 Tim. 3. 11, 12.
1 Pet. 2. 21.
& 4. 12.

III. ¹ a Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, ² b καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν καὶ συνεργὸν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλῆσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν, ³ c μὴδὲνα σαίνεισθαι ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. ⁴ Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο, καὶ οἴδατε.

d Phil. 2. 16.
Gal. 2. 2.
& 4. 11.

⁵ d Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ μηκέτι στέγων ἐπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μὴ πῶς ἐπιείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ὑμῶν.

e 1 Cor. 11. 2.
Col. 4. 18.
2 Tim. 1. 3.
Heb. 13. 8, 7.

⁶ e Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ὑμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ὑμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, ⁶ καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ὑμῶν ἀγαθὴν πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, ⁷ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ὑμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· ⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν Κυρίῳ.

f Rom. 1. 10—12.
& 15. 23.
2 Cor. 1. 15, 24.
& 13. 9, 11.
Phil. 1. 25.

⁹ f Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣ ἡαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ὑμῶν, ¹⁰ f νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; ¹¹ Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ὑμῶν, καὶ ὁ Κύριος ὑμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθῦναι τὴν ὁδὸν ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς· ¹² g ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς· ¹³ h εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιοσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ὑμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

g ch. 5. 15.
2 Pet. 1. 7.

h 1 Cor. 1. 8.
Phil. 1. 10.
ch. 5. 23.
2 Thess. 2. 17.
Zech. 14. 5.

a Phil. 1. 27.
ch. 2. 12.
Col. 2. 6.
2 Thess. 3. 10—12.

IV. ¹ a Δοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, καθὼς παρελάβετε παρ' ὑμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, καθὼς

καὶ περιπατεῖτε, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον· ² οἴδατε γὰρ τίνες παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. ³ ^b Τοῦτο γὰρ ἐστὶ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, ⁴ ^c εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, ⁵ ^d μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν· ⁶ ^e τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος ὁ Κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα· ⁷ ^f οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσία ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. ⁸ ^g Τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν Θεόν, τὸν καὶ δόντα τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

⁹ ^h Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστέ εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ¹⁰ καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, ¹¹ ⁱ καὶ φιλοτιμείσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῶν παρηγγείλαμεν, ¹² ἵνα περιπατήτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδεὸς χρεῖαν ἔχητε.

¹³ ^j Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπησθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. ¹⁴ ^k Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἀξεῖ σὺν αὐτῷ. ¹⁵ ^l Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· ¹⁶ ^m ὅτι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, ¹⁷ ⁿ ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. ¹⁸ ^o Ὡστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

V. ¹ ^a Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· ² ^b αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε, ὅτι ἡμέρα Κυρίου, ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί, οὕτως ἔρχεται· ³ ^c ὅταν γὰρ λέγωσιν, Εἰρήνῃ καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὀλεθρος, ὥσπερ ἡ ὥδιον τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃ.

⁴ ^d Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ὑμᾶς ἡ ἡμέρα ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ· ⁵ ^e πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας, οὐκ ἐσμέν νυκτὸς οὐδὲ σκότους.

⁶ ^f Ἀρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν· ⁷ ^g οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσι, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν· ⁸ ^h ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας. ⁹ ⁱ Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁰ ^j τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα, εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν.

¹¹ Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

¹² ^k Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προύσταμένους ὑμῶν ἐν Κυρίῳ, καὶ νοουθετοῦντας ὑμᾶς, ¹³ καὶ ἡγείσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν.

Εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς.

¹⁴ ^l Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νοουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας.

¹⁵ ^m Ὅρατε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε, καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.

o Rom. 12. 12.

Phil. 4. 4.

p Eccles. 18. 22.

Luke 18. 1.

Rom. 12. 12.

Eph. 6. 18.

Col. 4. 2.

q Eph. 5. 20.

r Eph. 4. 30.

2 Tim. 1. 6.

1 Cor. 14. 1, 39.

s 1 Cor. 2. 11, 15.

1 John 4. 1.

t Phil. 4. 8.

u Rom. 15. 33.

ch. 3. 13.

1 Cor. 1. 8.

x 1 Cor. 1. 9.

y 10. 13.

2 Cor. 1. 18.

Heb. 10. 23.

y Rom. 16. 16.

1 Cor. 16. 20.

2 Cor. 13. 12.

1 Tim. 1. 3, 18.

z 5. 7, 21.

z 6. 13, 17. 1 Pet. 5. 14.

z Col. 4. 16.

16 ° Πάντοτε χαίρετε· 17 ρ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· 18 α ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε, τοῦτο γὰρ θέλημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς.

19 ρ Τὸ Πνεῦμα μὴ σβέννυτε, 20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε·

21 σ Πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε, 22 τ ἀπὸ παντὸς εἵδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

23 υ Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιασαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθεῖη. 24 x Πιστὸς ὁ καλὼν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

25 Ὑποτάξαι ὑμᾶς τοῖς ἀγγέλοις τοῦ Κυρίου, ὡς ὁ Κύριος ἡμῶν.

26 y Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

27 z Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. 28 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β'.

Ι. ¹ ^a ΠΑΤΔΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν ^a 1 Thess. 1. 1.
Θεῷ Πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ, ² ^b χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ ^c Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν
ἐστίν, ὅτι ὑπερανέχει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάν-
των ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· ⁴ ^d ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλη-
σίαις τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως, ἐν πᾶσι τοῖς διωγμοῖς
ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ⁵ ^e ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ,
εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, ⁶ ^f εἶπερ
δίκαιον παρὰ Θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν, ⁷ καὶ ὑμῖν τοῖς
θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ
μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ⁸ ^g ἐν φλογὶ πυρὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ
εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ⁹ ^h οἷτινες δίκην τίσουσιν ὅλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου
καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ¹⁰ ⁱ ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις
αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεῦθη τὸ μαρτύριον
ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· ¹¹ ^k εἰς δὲ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ
ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν
ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ¹² ^l ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν
καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΙΙ. ¹ ^a Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν, ² ^b εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευ-
θῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοῦς, μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου
μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου.

³ ^c Μήτις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένᾳ τρόπον· ὅτι, ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία
πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,
⁴ ^d ὁ ἀντικείμενος, καὶ ὑπεραιρούμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν ἢ σέβασμα,
ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός.

⁵ ^e Οὐ μνημονεύετε, ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν·

⁶ Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ.

⁷ ^f Τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ
μέσου γένηται. ⁸ ^g Καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύριος Ἰησοῦς
& 4. 3. g John 4. 9. Isa. 11. 4. Rev. 19. 15, 20, 21.

ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ^{9 h} οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους, ^{10 i} καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. ^{11 j} Καὶ διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ^{12 k} ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκῆσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ.

^{13 l} Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι εἴλατο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ Πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, ¹⁴ εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ὑμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

^{15 m} Ἀρα οὖν, ἀδελφοὶ, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

^{16 n} Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δὸνς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, ^{17 o} παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίζαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

III. ^{1 a} Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοὶ, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζεται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, ^{2 b} καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων, οὗ γὰρ πάντων ἡ πίστις. ^{3 c} Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ Κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς, καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ^{4 d} Πεποιθάμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἂ παραγγέλλομεν ὑμῖν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ^{5 e} Ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

^{6 f} Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβοσαν παρ' ἡμῶν. ^{7 g} Αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἡτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ^{8 h} οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τίνος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν. ^{9 i} Οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἐαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. ^{10 k} Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθιέτω. ^{11 l} Ακούομεν γὰρ τινος περιπατοῦντος ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζόμενος ἀλλὰ περιεργαζόμενος. ^{12 m} Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἐαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν.

^{13 n} Ὑμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιούντες. ^{14 o} Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε καὶ μὴ συναναμίσγνυσθε αὐτῷ ἵνα ἐντραπῇ, ¹⁵ καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγείσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. ^{16 p} Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. Ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

^{17 p} Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶ σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ, οὕτω γράφω. ^{18 q} Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

h Deut. 13. 1.
Matt. 24. 24.
John 8. 41.
2 Cor. 4. 4.
Eph. 2. 2.
Rev. 13. 13, &c.
12 Cor. 2. 15.
& 4. 3.
1 Kings 22. 22.
Ezek. 14. 9.
Rom. 1. 24, &c.
1 Tim. 4. 1.
k Rom. 1. 32.
& 2. 8.
& 8. 7, 8.
& 12. 9.
11 Thess. 1. 4.
ch. 1. 3.
2 Tim. 1. 9.
1 Pet. 1. 2.

m 1 Cor. 15. 58.
& 16. 13.
& 11. 2.
Phil. 4. 1.
n 1 Pet. 1. 3—5.
1 John 3. 2, 3.

o 1 Thess. 3. 2, 13.
Heb. 13. 9.
1 Pet. 5. 10.
Jude 24.

a Eph. 6. 19.
Col. 4. 3.
b Acts 28. 24.
Rom. 10. 16.
& 15. 31.
c John 17. 15.
1 Cor. 1. 9.
& 10. 13.
1 Thess. 5. 24.
d 2 Cor. 7. 16.
e 1 Chron. 29. 18.

f 1 Thess. 4. 11.
& 5. 14.
vv. 11, 14, 15.
g 1 Cor. 4. 16.
& 11. 1.
1 Thess. 1. 6.
& 2. 10.
& 4. 11.
h Acts 18. 3.
& 20. 34.
1 Cor. 4. 12.
2 Cor. 11. 9.
& 12. 13.
i Thess. 2. 9.
j Matt. 10. 10.
1 Cor. 4. 16.
& 9. 3, 6.
& 11. 1.
1 Thess. 1. 6.
& 2. 6.
Phil. 3. 17.
1 Tim. 5. 18.
k Gen. 3. 19.
1 Thess. 4. 11.
l Eph. 4. 28.
1 Thess. 4. 11.
Ecclus. 3. 23.
m Gal. 6. 9.
n Matt. 18. 17.
1 Cor. 5. 9, 11.
ver. 6.
o Rom. 15. 33.
& 16. 20.
1 Cor. 14. 33.
2 Cor. 5. 19—21.
& 13. 11.
p Eph. 2. 14—17.
Phil. 4. 9.
1 Thess. 5. 23.
Heb. 7. 2.
p 1 Cor. 16. 21.
Col. 4. 18.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

Ι. ¹ ^a ΠΑΤΛΟΣ, απόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ Πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς, καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁴ τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθαι ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν, ⁵ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

⁶ ^d Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταρασσόντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες μεταστρέφαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ· ⁸ ^f ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω· ⁹ ^e ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ¹⁰ ^h Ἀρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω, ἢ τὸν Θεόν; ¹ ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

¹¹ ^j Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον· ¹² ^k οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ, οὔτε ἐδιδάχθην ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹³ ¹ Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτὲ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, ¹⁴ καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων.

¹⁵ ^m Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, ¹⁶ ⁿ ἀποκαλύψαι τὸν Τῖδον αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, ¹⁷ οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

¹⁸ ^o Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορήσαι Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ¹⁹ ^p ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφόν τοῦ Κυρίου. ²⁰ ^q Ἀ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.

²¹ ^r Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας· ²² ἡμην δὲ ἀγνοοῦμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ· ²³ μόνον δὲ ἀκούοντες ᾗσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτὲ νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει· ²⁴ καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν Θεόν.

a ver. 11, 12.
Acts 9. 6.
Tit. 1. 3.
Acts 2. 24.
32. & 3. 15.
& 4. 10.
& 10. 40.
& 13. 30, 34.
& 17. 31.
Rom. 4. 24.
& 8. 11.
1 Cor. 6. 14.
& 15. 15.
2 Cor. 4. 14.
Eph. 1. 20.
Col. 2. 12.
1 Thess. 1. 10.
Heb. 13. 20.
b Matt. 20. 28.
Rom. 4. 25.
ch. 2. 20.
Eph. 5. 2.
1 Tim. 2. 6.
Tit. 2. 14.
Heb. 9. 14.
& 10. 9, 10.
John 15. 19.
1 Pet. 2. 24.
& 3. 18.
1 John 5. 19.
c Rom. 11. 36.
& 15. 27.
Eph. 1. 12.
Phil. 4. 20.
d ch. 4. 8.
e Acts 15. 1.
1 Cor. 11. 4.
ch. 5. 15.
f 1 Cor. 16. 22.
g Rev. 22. 18.
h Acts 4. 19, 20.
& 5. 29.
1 Thess. 2. 4.
James 4. 4.
i 2 Cor. 12. 19.
Eph. 6. 6.
Col. 3. 22.
j 1 Cor. 15. 1, 3.
ver. 1.
k Eph. 3. 3.
l Acts 8. 3.
& 9. 1.
& 22. 4.
& 26. 9.
Phil. 3. 6.
1 Tim. 1. 13.
m Acts 9. 15.
& 13. 2.
Rom. 1. 1.
Jer. 1. 5.
n Matt. 16. 17.
1 Cor. 2. 9—13.
2 Cor. iv. 6.
o ch. 2. 1, 8.
Eph. 3. 1, 8.
p Acts 9. 26, 29.
& 22. 17, 18.
q Rom. 1. 9.
& 9. 1.
2 Cor. 1. 23.
& 11. 31.
1 Thess. 2. 5.
1 Tim. 5. 21.
2 Tim. 4. 1.
r Acts 9. 30.
& 11. 25, 26.
& 13. 1. & 15. 23, 41. & 18. 18. & 21. 3.

a Acts 15. 2.

Π. ¹ ^a Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἑτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβαν συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον.

b Acts 19. 21.
Phil. 2. 16.

² ^b Ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσι, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσι, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον.

c Acts 16. 3.

1 Cor. 9. 21.

d Acts 15. 24.

³ ^c Ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἑλλήν ὢν, ἡναγκάσθη περιτμηθῆναι, ⁴ ^d διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἷτινες παρεισήλθον κατασκοπήσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν, ⁵ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἵξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς.

e Deut. 10. 17.

2 Chron. 19. 7.

Job 34. 19.

Wisd. 6. 7.

Rom. 2. 11.

Eph. 6. 9.

Col. 3. 25.

1 Pet. 1. 17.

f Acts 13. 46.

Rom. 11. 13.

1 Tim. 2. 7.

2 Tim. 1. 11.

g Acts 9. 15.

& 13. 2.

& 22. 21.

ch. 1. 16.

Eph. 3. 8.

h Acts 11. 29, 30.

& 24. 17.

Rom. 15. 25—27.

1 Cor. 16. 1, 2.

2 Cor. 8. 1. & 9. 1.

Heb. 13. 16.

James 2. 15, 16.

⁶ ^e Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τὶ ὁποῖοι ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει, πρόσωπον Θεοῦ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει, ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκούντες οὐδὲν προσ-
⁷ ^f ἀνέθεντο. Ἀλλὰ τοῖναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκρο-
⁸ ^g βυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν
τῆς περιτομῆς ἐνήργησε καμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, ⁹ καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθείσαν
μοι Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκούντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν
ἐμοὶ καὶ Βαρνάβαν κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περι-
τομήν. ¹⁰ ^h μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο
ποιῆσαι.

i Acts 10. 28.

& 11. 3—18.

& 15. 10, 11,

19—21, 24,

28, 29.

k Ps. 143. 2.

Rom. 1. 17.

& 3. 20, 28, 30.

& 4. 5, 6, 24, 25.

& 5. 1, 2, 8, 9.

& 8. 3.

ch. 3. 11.

¹¹ ⁱ Ὅτε δὲ ἦλθε Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατ-
¹² ^j εγνωσμένος ἦν. πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν
ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλε καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.
¹³ καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συν-
¹⁴ ^k ἀπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.

¹⁴ ^k Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσι πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου,
εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς ζῆς καὶ
οὐκ Ἰουδαϊκῶς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαῖζειν; ¹⁵ ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι
καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, ¹⁶ ^l εἰδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων
νόμου εἶναι μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν
ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου,
διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ. ¹⁷ Εἰ δὲ ζητούντες δι-
¹⁸ ^m καιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοὶ, ἅρα Χριστὸς ἁμαρτίας
διάκονος; μὴ γένοιτο. ¹⁹ ⁿ εἰ γὰρ ἂν κατέλυστα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην
ἐμαυτὸν συνιστάνω. ²⁰ ^o ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα Θεῷ ζήσω.
²¹ ^p Χριστῷ συνεσταύρωμαι, ζῶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν
ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ
παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ²² ^q Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ
νόμου δικαιοσύνη, ἅρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

1 Rom. 6. 11, 14.

& 7. 4, 6.

& 8. 2.

& 14. 7, &c.

2 Cor. 5. 15.

1 Thess. 5. 10.

m Rom. 6. 6.

ch. 1. 4.

& 5. 24.

& 6. 14.

Eph. 5. 2.

Tit. 2. 14.

n Heb. 7. 11.

a ch. 5. 7.

b Acts 2. 38.

& 8. 15.

Eph. 1. 13.

c Heb. 6. 4—6.

& 10. 32—39.

2 Pet. 2. 20—22.

2 John 8.

d Acts 14. 3.

9, 10.

& 19. 11, 12.

Rom. 15. 19.

1 Cor. 1. 4, 5.

e Gen. 15. 6.

Rom. 4. 3.

James 2. 23.

f Rom. 4. 11.

12, 16.

g Gen. 12. 3.

& 18. 18.

& 22. 18.

& 26. 4.

Acts 3. 25.

III. ¹ ^a Ω ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς
Χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος;

² ^b Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ Πνεῦμα ἐλάβετε,
ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

³ Οὕτως ἀνόητοί ἐστε, ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελείσθε;

⁴ ^c Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ, εἴ γε καὶ εἰκῇ;

⁵ ^d Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ Πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ
ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;

⁶ ^e καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

⁷ ^f Γινώσκετε ἅρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. ⁸ ^g Προϊδούσα
δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ Θεός, προευγγελίστατο τῷ

Ἀβραάμ ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

¹⁰ Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσὶ· γέγραπται γὰρ ὅτι Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ¹¹ Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαι- οῦται παρὰ τῷ Θεῷ δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ¹² Ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

¹³ Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ, ὅτι γέγραπται, Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμᾶμενος ἐπὶ ξύλου, ¹⁴ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

¹⁵ Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω, ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται.

¹⁶ Τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, καὶ τῷ σπέρματί σου, ὃς ἐστὶ Χριστός.

¹⁷ Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς Χριστὸν ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονώς νόμος οὐκ ἄκυρός, εἰς τὸ καταρ- γῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. ¹⁸ Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγ- γελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός.

¹⁹ Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων χάριν προστεθῇ, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπηγγέλλεται, διαταγείς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. ²⁰ Ὁ δὲ μεσίτης ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ Θεὸς εἷς ἔστιν.

²¹ Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; Μὴ γένοιτο, εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὧντως ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. ²² Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ Πρὸ τοῦ δὲ ἔλθειν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.

²⁴ Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστὸν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. ²⁵ ἔλθουσιν δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἐσμέν.

²⁶ Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁷ Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε Χριστὸν ἐνεδύσασθε. ²⁸ Οὐκ ἐν Ἰουδαίῳ οὐδὲ Ἑλληνι· οὐκ ἐν δούλῳ οὐδὲ ἐλεύθερῳ· οὐκ ἐν ἄρσεν καὶ θήλῃ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

²⁹ Εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

IV. ¹ Λέγω δὲ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὢν, ² ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς. ³ Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι. ⁴ Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ⁵ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. ⁶ Ὅτι δὲ ἐστε υἱοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. ⁷ Ὡστε οὐκέτι εἰ δούλος, ἀλλ' υἱός, εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ.

⁸ Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ οὔσι θεοῖς· ⁹ νῦν δὲ γνόντες Θεὸν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενή καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε;

¹⁰ Ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. ¹¹ φοβοῦμαι

h Deut. 27. 26.

Jer. 11. 3.

Ezek. 18. 4.

Rom. 3. 19, 20.

& 6. 23.

i Hab. 2. 4.

Rom. 1. 17.

& 3. 20.

ch. 2. 16.

Heb. 10. 38.

j Deut. 21. 23.

Rom. 8. 3.

2 Cor. 5. 21.

k Rom. 6. 19.

1 Cor. 15. 32.

Heb. 9. 17.

l Gen. 12. 7.

& 15. 5.

& 17. 7.

& 22. 18.

ver. 8.

m Gen. 15.

13, 16.

Exod. 12. 40,

41.

Acts 7. 6.

n Rom. 4. 13, 14.

& 8. 17.

Heb. 6. 12—15.

o Deut. 5. 5.

John 1. 17.

Acts 7. 38, 53.

Rom. 4. 15.

& 5. 20.

& 7. 8.

p Rom. 3. 9,

20—23.

& 5. 12, 20.

& 11. 32.

q Matt. 5. 17.

Rom. 10. 4.

r John 1. 12.

Rom. 8. 15.

ch. 4. 5.

s Rom. 6. 3.

& 13. 14.

t John 17. 21.

Rom. 10. 12.

1 Cor. 12. 13.

Col. 3. 11.

u Gen. 21. 12.

Rom. 9. 7.

Heb. 11. 18.

a Col. 2. 8, 20.

Heb. 7. 16.

b Gen. 49. 10.

Dan. 9. 24.

Eph. 1. 10.

c John 1. 12.

ch. 3. 26.

d Rom. 8. 15.

e Rom. 8. 16, 17.

f 1 Cor. 8. 4.

& 12. 2.

Eph. 2. 11, 12.

g 1 Cor. 8. 3.

& 13. 12.

Col. 2. 20.

h Rom. 14. 5.

Col. 2. 16.

i 2 Cor. 2. 5.

k 1 Cor. 2. 3.
2 Cor. 11. 30.
1 Zech. 12. 8.
Mal. 2. 7.
Heb. 13. 2.

ὡμὰς μήπως εἰκὴ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς· ¹² Ἰνέσθε ὡς ἐγὼ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς· ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. Οὐδὲν μὲ ἡδικήσατε. ¹³ Οἴδατε δὲ, ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, ¹⁴ καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἀγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν.

¹⁵ Ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι. ¹⁶ Ὡστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν;

m 1 Cor. 11. 2.
2 Cor. 11. 8, 13—15.
Phil. 2. 21.n 1 Cor. 4. 15.
1 Tim. 1. 2.
Philem. 10.
James 1. 18.

¹⁷ Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλείσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. ¹⁸ Καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς, ¹⁹ ἡ τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ²⁰ ἡθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

o Gen. 16. 15.
& 21. 1, 2.
p John 8. 39.
Rom. 9. 7, 8.
Gen. 17. 15—19.
& 18. 10—14.
& 21. 1, 2.
Heb. 11. 11.q Heb. 12. 22.
Rev. 3. 12.
& 21. 2, 10, &c.
r Isa. 54. 1—5.
1 Tim. 5. 5.

s Rom. 9. 7, 8.

t Gen. 21. 9.

u Gen. 21. 10, 12.

²¹ Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; ²² Γέγραπται γὰρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας· ²³ ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται· ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας διὰ τῆς ἐπαγγελίας. ²⁴ Ἀτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γὰρ εἰσιν δύο διαθήκαι· μία μὲν ἀπὸ ὅρων Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννώσα, ἥτις ἐστὶν Ἀγαρ· ²⁵ τὸ γὰρ Ἀγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεῖ γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς, ²⁶ ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρη ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν· ²⁷ γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι, τετάρτη ἡ οὐ τίκτουςα, ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μάλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ²⁸ Ἡμεῖς δὲ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. ²⁹ Ἀλλ', ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδῶκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν. ³⁰ Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὗ γὰρ μὴ κληρονομία ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. ³¹ Ἀρα, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

a Acts 15. 10.
1 Pet. 2. 16.

b 2 Tim. 4. 8.

c ch. 1. 6.
Matt. 12. 50.
1 Cor. 7. 19.
Col. 3. 11.d 1 Cor. 9. 24.
ch. 3. 1.
e ch. 1. 6.
f 1 Cor. 5. 6, 7.
& 15. 33.
2 Tim. 2. 17.
g 2 Cor. 2. 3.
& 8. 22.
ch. 1. 7.
h 1 Cor. 1. 23.i 1 Cor. 5. 13.
& 9. 19.k ch. 6. 2.
1 Pet. 2. 16.
2 Pet. 2. 19.
Jude 4.
1 Lev. 19. 18.
Matt. 7. 12.
& 19. 18, 19.
& 22. 39.
Rom. 13. 9.
James 2. 8—11.
m Rom. 6. 12.
& 8. 1, 4, 12.
& 13. 14.
1 Pet. 2. 11.

V. ¹ Τῇ ἐλευθερίᾳ ἣ ἡμᾶς Χριστὸς ἡλευθέρωσε, στήκετε οὖν, καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. ² Ἰδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι, ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. ³ Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ οἷτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσκατε. ⁵ Ἡμεῖς γὰρ Πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ⁶ Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

⁷ Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ⁸ Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς· ⁹ μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῦ· ¹⁰ ἐγὼ βάπτισμα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βεστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν ᾖ.

¹¹ Ἐγὼ δὲ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² Ὅφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

¹³ Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί, μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ¹⁴ ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁵ Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

¹⁶ Λέγω δέ, Πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε·

17 ⁿ ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ Πνεύματος, τὸ δὲ Πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ⁿ Rom. 7. 15, &c.
ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἂν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. 18 ^o εἰ δὲ ^o Rom. 6. 14, 15.
Πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. & 8. 2.

19 ^p Φανερά δέ ἐστι τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστι πορνεία, ἀκαθαρσία, ^p 1 Cor. 3. 3.
ἀσέλγεια, 20 εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοὶ, ἐριβείαι, & 6. 9.
διχοστασίαι, αἰρέσεις, 21 ^a φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτους. ^a Eph. 5. 3, 5.
ἂ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν ^a Col. 3. 5.
Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ^a James 3. 14.
^a Rev. 22. 15.

22 ^r Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, ^r Eph. 5. 9.
χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραΰτης, ἐγκράτεια· 23 ^s κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ^s Phil. 1. 11.
ἐστὶ νόμος. 24 ^t Οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασι ^t Col. 3. 12.
καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. 25 ^u Εἰ ζῶμεν Πνεύματι, Πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. 26 ^x Μὴ ^u 1 Tim. 1. 9.
γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες. VI. 1 ^y Ἀδελ- ^y Rom. 6. 6.
φοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ ^y & 13. 14.
καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ ^y ch. 2. 20.
πειρασθῆς. 2 ^a Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν ^a u Rom. 8. 5.
νόμον τοῦ Χριστοῦ. 3 ^b Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τὴν μηδὲν ὦν, ἑαυτὸν φρεναπατῆ- ^b x Phil. 2. 3.

4 ^c τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ^c a 1 Thess. 5. 14.
ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· 5 ^d ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. ^d 1 John 4. 21.

6 ^e Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχούντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. ^e 1 Cor. 8. 2.
7 Μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὁ γὰρ ἐὰν σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο ^e c 1 Cor. 11. 28.
καὶ θερίσει· 8 ^f ὅτι ὁ σπεύρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θε- ^f 2 Cor. 13. 5.
ρίσει φθοράν· ὁ δὲ σπεύρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν ^f 1 Ps. 62. 2.
αἰώνιον. ^f Jer. 17. 10.
^f & 32. 19.
^f Matt. 16. 27.
^f Rom. 2. 6.
^f & 14. 12.
^f 1 Cor. 3. 8.
^f 2 Cor. 5. 10.
^f Rev. 2. 23.
^f & 22. 12.
^f e 1 Cor. 9. 7, 11,
14.
^f f 2 Cor. 9. 6.
^f g 2 Thess. 3. 13.

9 ^g Τὸ δὲ καλὸν ποιῶντες μὴ ἐγκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκ- ^g h Eph. 2. 19.
λυόμενοι. 10 ^h Ἄρα οὖν, ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, ^h & 3. 15.
μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. ^h 1 Tim. 5. 8.
^h Heb. 3. 6.
^h & 6. 10.
^h 1 John 3. 13—19.
^h & 5. 1.
^h 3 John 5—8.

11 ⁱ Ἰδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. ⁱ i Phil. 3. 18.

12 ^j Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσώπησαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περι- ^j k Rom. 6. 6.
τέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται· 13 οὐδὲ γὰρ οἱ ^j ch. 2. 20.
περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουνται, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ^j 1 Cor. 7. 19.
ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῶσινται. 14 ^k Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ ^k ch. 5. 6.
μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύ- ^k Col. 3. 11.
ρωται, ἀγὰρ τῷ κόσμῳ. 15 ^l Ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἐστίν, ^l m Ps. 123. 5.
οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. 16 ^m Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχή- ^l Rom. 2. 29.
σουσιν, εἰρήνῃ ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ. ^l & 4. 12.
^l ch. 3. 29.
^l n 2 Cor. 4. 10.
^l & 11. 23—25.
^l Col. 1. 24.

17 ⁿ Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ ⁿ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

18 ^o Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ^o ἀδελφοί. ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α'.

a Rom. 1. 1.
Gal. 2. 7, 8.
b Acts 14. 17.
c John 17. 19.
Acts 9. 14, 21.
& 15. 9. & 22. 16.
Rom. 1. 7.
Eph. 1. 1.
2 Tim. 1. 9.
& 2. 22.
Jude ver. 1.
d ver. 30.
ch. 6. 9—11.
John 17. 17—19.
Acts 15. 9.
& 26. 18.
Eph. 5. 26.
e Rom. 1. 7.
Eph. 1. 2.
1 Pet. 1. 2.
f Rom. 1. 8.
g ch. 12. 8.
2 Cor. 8. 7.
Col. 1. 9.
h ch. 2. 1.
2 Tim. 1. 8.
i Phil. 3. 20.
Tit. 2. 13.
k 1 Thess. 3. 13.
& 5. 23.
Col. 1. 22.
l ch. 10. 13.
1 Thess. 5. 24.
John 15. 4.
1 John 1. 3.
m Rom. 12. 1, 16.
& 15. 5.
2 Cor. 5. 20.
& 6. 1. & 10. 1.
Gal. 4. 12.
Eph. 4. 1.
Phil. 2. 2.
& 3. 15, 16.
Philem. 9, 10.
1 Pet. 2. 11.
& 3. 8.
n ch. 11. 18.
12. 25.
Matt. 9. 16.
Mark 2. 21.
John 7. 43.
& 9. 16.
& 10. 19.
o John 1. 42.
Acts 18. 24.
ch. 3. 4. & 16. 12.
p Acts 18. 8.
Rom. 16. 23.
q ch. 15. 15, 17.
r ch. 2. 1, 4, 13.
2 Pet. 1. 16.
s ch. 2. 14.
Rom. 1. 16.
t Isa. 29. 14.
Jer. 8. 9.
& 44. 25.
u Isa. 33. 18.
Job 12. 7.
& 20. 24.
v Matt. 11. 25.
Luke 10. 21.
Rom. 1. 21, 28.
w Matt. 12. 38.
& 16. 1.
John 4. 48.
x Isa. 8. 14.
Rom. 9. 32, 33. ch. 2. 14.

Ι. ¹ ΠΑΤΑΔΟΣ, ^a κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ ^b Σωσθένης ὁ ἀδελφός, ² τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ^d ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν ³ ὁ Χάρις ὑμῶν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁵ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ⁶ καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ⁷ ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους, ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁹ Πιστὸς ὁ Θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

¹⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ ⁿ μὴ ᾗ ἐν ὑμῶν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῖ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ¹¹ Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἐριδες ἐν ὑμῖν εἰσι. ¹² Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. ¹³ Μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν; ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; ¹⁴ Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον ¹⁵ ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε. ¹⁶ Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.

¹⁷ Οὐ γὰρ ἀπέστείλε με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ. ¹⁸ Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστὶ, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστὶν. ¹⁹ γέγραπται γάρ, Ἀπολὼ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθέτησω. ²⁰ Ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεός τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου; ²¹ Ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ²² Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσι, καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίους μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, ²⁴ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι, Χρι-

στον Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν. ²⁵ Ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ.

²⁶ Ὡς βλέπετε γὰρ τὴν κλήσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά· ²⁸ καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· ²⁹ ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ³⁰ Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός καὶ ἀπολύτρωσις, ³¹ ἵνα, καθὼς γέγραπται, Ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.

II. ¹ Καὶ γὰρ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ· ² οὐ γὰρ ἔκρινα τί εἰδέναι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον.

³ Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. ⁴ Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καὶ δυνάμεως, ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ.

⁶ Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· ⁷ ἀλλὰ λαλοῦμεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων, εἰς δόξαν ἡμῶν· ⁸ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ⁹ ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Ὁ φθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὐς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹⁰ ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ Πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. ¹¹ Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν, εἰ μὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ¹² Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. ¹³ Ἀ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. ¹⁴ Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστὶ, καὶ οὐ δύναται γνῶναι· ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ¹⁵ Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. ¹⁶ Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

III. ¹ Καὶ γὰρ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθητε λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. ² Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὐπω γὰρ ἠδύνασθε· ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε· ³ ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε, ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζήλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ⁴ Ὅταν γὰρ λέγῃ τίς, Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἕτερος δὲ, Ἐγὼ Ἀπολλῶν, οὐχὶ ἄνθρωποι ἐστε;

⁵ Τίς οὖν ἐστιν Ἀπολλῶν, τίς δὲ Παῦλος; διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστω ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν· ⁶ ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶν ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἠΐξανεν. ⁷ Ὡστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστὶ τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός. ⁸ Ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσῶν ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν

g 2 Cor. 6. 1.
Eph. 2. 20.
Col. 2. 7.
1 Pet. 2. 5.
h Rom. 1. 5.
& 12. 3.
& 15. 15, 20.
Eph. 3. 2—8.
Col. 1. 29.
1 Tim. 1. 11—14.
1 Pet. 4. 11.
i Isa. 28. 16.
Matt. 16. 18.
Eph. 2. 20.
k ch. 4. 5.
2 Tim. 3. 9.
1 Pet. 1. 7.
& 4. 12.
l ch. 1. 8.
Mal. 3. 17.
Rom. 2. 5, 16.
2 Thess. 1. 7—10.
2 Tim. 1. 18.
m ch. 6. 19.
2 Cor. 6. 16.
Eph. 2. 21, 22.
Heb. 3. 6.
1 Pet. 2. 5.
n Prov. 5. 7.
Isa. 5. 21.
& 44. 20.
Jer. 37. 9.
Luke 21. 8.
Gal. 6. 3, 7.
Eph. 5. 6.
o Job 5. 13.
ch. 1. 20, 26.
p Ps. 94. 11.
q 2 Cor. 4. 5, 15.
Rev. 21. 7.
r ch. 11. 3.
2 Cor. 10. 7.
a Matt. 24. 45.
2 Cor. 4. 5.
& 6. 4.
Col. 1. 25.
Tit. 1. 7.
1 Pet. 4. 10.
b Luke 12. 42.
& 16. 10—12.
2 Cor. 2. 17.
& 4. 2.
Col. 1. 26, 27.
c ch. 3. 13.
d Ps. 143. 2.
Job 9. 2.
Rom. 3. 20.
& 4. 2.
1 John 3. 20, 21.
e Matt. 7. 1, 2.
Luke 6. 37.
Rom. 2. 1, 16, 29.
2 Cor. 5. 10.
Rev. 20. 12.
f ch. 1. 12.
& 3. 4—7.
2 Cor. 10. 7, 12, 15.
& 11. 4, 12—15.
g John 3. 27.
James 1. 17.
1 Pet. 4. 10.
h Ps. 44. 22.
Rom. 8. 36.
2 Cor. 4. 11.
1 Thess. 5. 9, 10.
Heb. 10. 33.
& 11. 36.
Rev. 6. 9—11.
& 7. 11—14.
& 17. 6, 7.
i ch. 2. 13.
& 3. 8.
Acts 17. 18.
k Acts 23. 2.
2 Cor. 4. 8.
& 11. 23.
l Matt. 5. 44.
Luke 6. 28.
& 23. 34.
Acts 7. 60.
& 18. 3.
& 20. 34.
Rom. 12. 14, 20.
1 Thess. 2. 9.
2 Thess. 3. 8.
1 Tim. 4. 10.
m Lam. 3. 45.
n 1 Thess. 2. 11.
o Acts 18. 11.
Gal. 4. 19.
Phil. 10.
James 1. 18.
p ch. 11. 1.
John 10. 4, 5.
Phil. 3. 17.
1 Thess. 1. 6.
2 Thess. 3. 9.
Heb. 13. 7.
1 Pet. 5. 3.
q 1 Tim. 1. 2.
2 Tim. 1. 2. ver. 2. ch. 7. 25. Num. 12. 7. Prov. 13. 17. Matt. 24. 45. & 25. 21, 23. Eph. 6. 21. Col. 1. 7. & 4. 9. 2 Tim. 2. 2. Rev. 2. 10, 13.

λήφεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. ⁹ Ἐθεοῦ γὰρ ἔσμεν συνεργοί· Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. ¹⁰ Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθείσαν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα· ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλέπῃ πῶς ἐποικοδομεῖ· ¹¹ θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. ¹² Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον, χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους· ξύλα, χόρτον, καλάμην· ¹³ ἕκαστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἕκαστου τὸ ἔργον ὅποῦν ἐστὶ τὸ πῦρ δοκιμάσει. ¹⁴ Εἴ τις τινος τὸ ἔργον μενεῖ δὲ ἐπωκοδόμησε, μισθὸν λήψεται· ¹⁵ εἴ τις τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτω δὲ ὡς διὰ πυρός.

¹⁶ Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν· ¹⁷ Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθειρεῖ, φθереῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οὐτῶν ἐστε ὑμεῖς. ¹⁸ Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ¹⁹ Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστὶ· γέγραπται γάρ, Ὁ δρασάμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν· ²⁰ καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶ μάταιοι.

²¹ Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν· ²² εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλῶς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωὴ, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστώτα, εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν ἐστίν, ²³ ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ Θεοῦ.

IV. ¹ Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ. ² Ὁ δὲ λοιπὸν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστὸς τις εὑρεθῇ· ³ ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρώπινης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἑμαυτὸν ἀνακρίνω· ⁴ οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμα· ὁ δὲ ἀνακρίνων με Κύριός ἐστιν.

⁵ Ὡστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

⁶ Ταῦτα δὲ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶ δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. ⁷ Τίς γὰρ σὲ διακρίνει· τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες· εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

⁸ Ἡδὴ κεκορεσμένοι ἐστέ, ἦδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. ⁹ Δοκῶ γὰρ, ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους· ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. ¹⁰ Ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστοῦ, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἐνδοξοί, ἡμεῖς δὲ αἴτιμοι. ¹¹ Ἀχρὶ τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνιτεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, ¹² καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσὶ· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι ἀνεχόμεθα· ¹³ βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περιήλημα ἕως ἄρτι.

¹⁴ Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθεῶ. ¹⁵ Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγούς ἔχητε ἐν Χριστῷ ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. ¹⁶ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. ¹⁷ Διὰ τοῦτο ἐπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστὶ

τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω.

¹⁸ Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς, ἐφυσιώθησάν τινες· ¹⁹ ἑλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλ' τὴν δύναμιν. ²⁰ οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει.

²¹ [†] Τί θέλετε ; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἡ ἐν ἀγάπῃ πνευματί τε πραότητος ; [†] [†] Ὡς ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. ² [†] Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἁρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας ;

³ [†] Ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὸν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον, ⁴ [†] ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁵ [†] παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκὸς, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

⁶ [†] Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. Οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ ; ⁷ [†] Ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ᾗτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. ⁸ [†] Ὡστε ἐορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἄζυμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

⁹ [†] Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, μὴ συναναμίνγυσθαι πόρνοις· ¹⁰ καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ἢ τοῖς πλεονέκταις, καὶ ἄρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν· ¹¹ [†] Νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, μὴ συναναμίνγυσθαι, ἐὰν τις, ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοιδόρος, ἢ μέθυσος, ἢ ἄρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. ¹² [†] Τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἕξω κρίνειν ; οὐχὶ τοὺς ἕσω ὑμεῖς κρίνετε ; ¹³ τοὺς δὲ ἕξω ὁ Θεὸς κρίνει. Ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

VI. ¹ [†] Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων ; ² [†] Ἡ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινούσι ; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων ; ³ [†] οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτι γε βιωτικά ; ⁴ βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τούτους καθίζετε ; ⁵ Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω· οὕτως οὐκ ἐνὶ ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἷς, ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ; ⁶ ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων.

⁷ [†] Ἡδὴ μὲν οὖν ὅπως ἦττημα ὑμῖν ἐστίν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. Διὰ τοῦτο οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε ; διὰ τοῦτο οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε ; ⁸ [†] Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ⁹ [†] Ἡ οὐκ οἴδατε ὅτι ἀδικοὶ Θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσι ; Μὴ πλαυᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἄρσενοκοῦται, ¹⁰ οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυστοι, οὐ λοιδόροι, οὐχ' ἄρπαγες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι. ¹¹ [†] Καὶ ταῦτα τινὲς ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιασθήτε, ἀλλ' ἐδικαιώθητε, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

¹² [†] Πάντα μοι ἕξεσθαι, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἕξεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. ¹³ [†] Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσῃ. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι· ¹⁴ [†] ὁ δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον ἡγείρε, καὶ ἡμᾶς ἐξεγείρε διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ¹⁵ [†] Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν ; Ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω

r Rom. 15. 32.
James 4. 15.
Heb. 6. 3.
s ch. 2. 4.
1 Thess. 1. 5.
2 Pet. 1. 16.

t 2 Cor. 10. 2.
& 13. 10.
a Lev. 18. 8.
Deut. 27. 20.
b ch. 4. 8.
2 Cor. 12. 21.

c Col. 2. 5.

d Matt. 16. 19.
& 18. 18.
John 20. 23.

e 1 Tim. 1. 20.
ch. 2. 6, 7.

f Gal. 5. 9.
g Isa. 53. 7.
John 1. 29.
ch. 15. 3.
1 Pet. 1. 19.
h Exod. 12. 3, 15.
Deut. 16. 8.

i vv. 2, 7.
2 Cor. 6. 14.
Eph. 5. 11.

k 2 Thess. 3. 14.

l Mark 4. 11.
Col. 4. 5.
1 Thess. 4. 12.
1 Tim. 5. 7.

a Matt. 18. 15—17.
Acts 18. 14, 15.
& 19. 38.
b Dan. 7. 18, 22.
Zech. 14. 5.
c Matt. 19. 28.
Luke 22. 30.
Rev. 2. 26.
c 2 Pet. 2. 4.
Jude ver. 6.

d Matt. 5. 39.
Rom. 12. 17, 19.
1 Thess. 4. 6.
& 5. 15.
Prov. 20. 22.
e Gal. 5. 19—21.
Eph. 5. 4, 5.
1 Tim. 1. 9.
Heb. 12. 14, 16.
& 13. 4.
Rev. 21. 8.
& 22. 15.

f Eph. 2. 1—3.
Tit. 3. 3.
Heb. 10. 22.
g ch. 10. 23.
h Matt. 15. 17.
Rom. 14. 17.
vv. 15, 19, 20.
i Thess. 4. 3.
1 Acts 2. 24.
Rom. 6. 5, 8.
& 8. 11.
2 Cor. 4. 14.
j Rom. 12. 5.
Eph. 1. 22.
& 4. 12, 15, 16.
& 5. 23, 30.
ch. 12. 27.

k Gen. 2. 24.
Matt. 19. 5.
Eph. 5. 31.
1 John 17. 21—23.
Eph. 4. 4.
& 5. 30.
m ch. 3. 16.
2 Cor. 6. 16.
Eph. 2. 21.
Heb. 3. 6.
1 Pet. 2. 5.
n ch. 7. 23.
Acts 20. 28.
Gal. 3. 13.
Heb. 9. 12.
1 Pet. 1. 18.
2 Pet. 2. 1.
Rev. 5. 9.

πόρνης μέλη; Μὴ γένοιτο. ¹⁶ ^k Ἡ οὐκ οἶδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται γάρ, φησιν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν ¹⁷ ¹ ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἐν πνεύμᾳ ἐστι. ¹⁸ Φεύγετε τὴν πορνείαν. Πᾶν ἁμάρτημα, ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ¹⁹ ^m Ἡ οὐκ οἶδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου Πνεύματος ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ; Καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν, ²⁰ ⁿ ἡγοράσθητε γὰρ τιμῆς. Δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

a 1 Pet. 3. 7.

b Joel 2. 16.
Zech. 7. 3.
& 12. 12—14.

c vv. 12, 25.
d Matt. 19. 12.

VII. ¹ Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι· ² διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχέτω. ³ ^a Τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ⁴ Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. ⁵ ^b Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάσῃτε τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ᾗτε, ἵνα μὴ πειράξῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. ⁶ ^c Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν· ⁷ ^d ἠέλω δὲ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἑμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ Θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

e 1 Tim. 5. 14.
f Mal. 2. 14, 16.
Matt. 5. 32.
& 19. 6, 9.
Mark 10. 11, 12.

⁸ Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς καὶ ἐγώ. ⁹ ^e εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεῦνται, γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γὰρ γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. ¹⁰ ^f Τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι. ¹¹ ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρί καταλλαγῇ· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφίεναι.

g Mal. 2. 15.

¹² Τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ Κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνενδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφίετω αὐτήν· ¹³ καὶ γυνὴ ἣτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ οὗτος συνενδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφίετω τὸν ἄνδρα· ¹⁴ ^g ἡγιασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγιασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἅρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι· νῦν δὲ ἁγιά ἐστιν. ¹⁵ Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω· οὐ δεδουλωται ὁ ἀδελφὸς τῇ ἡ ἀδελφῇ ἐν τοῖς τοιοῦτοις. Ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεός· ¹⁶ ^h τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις, ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις, ¹⁷ εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ Κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Θεός, οὕτω περιπατεῖτω; καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι.

i Gal. 5. 6.
& 6. 15.
Col. 3. 11.

¹⁸ Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπᾶσθω ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη; μὴ περιτεμνέσθω. ¹⁹ ⁱ Ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστι, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. ²⁰ Ἐκαστος ἐν τῇ κλήσει ἣ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. ²¹ Δοῦλος ἐκλήθη; μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ²² ^k ὁ γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος Κυρίου ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. ²³ ¹ Τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ²⁴ Ἐκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ Θεῷ.

k John 8. 36.
Rom. 6. 18, 22.
ch. 9. 21.
Gal. 5. 13.
Eph. 6. 6.
1 Pet. 2. 16.
1 ch. 6. 20.
Heb. 9. 12.
1 Pet. 1. 18, 19.
m 1 Tim. 1. 12.

²⁵ ^m Περὶ δὲ τῶν παρθένων, ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι, ὡς ἡλεημένος ὑπὸ Κυρίου πιστὸς εἶναι. ²⁶ Νομίζω οὖν, τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. ²⁷ Δέδεσαι γυναῖκα; μὴ ζῇτε λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζῇτε γυναῖκα. ²⁸ Ἐὰν δὲ καὶ γήμης, οὐχ ἡμαρτε· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἡμαρτε· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἐξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φειδομαι.

n Rom. 13. 11.
1 Pet. 4. 7.
2 Esd. 16. 40—44.
o Ps. 39. 6.
James 1. 10.
& 4. 14.
1 Pet. 1. 24.
1 John 2. 17.

²⁹ ⁿ Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπὸν ἐστιν, ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσι, ³⁰ καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες, ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες, ³¹ ^o καὶ οἱ

χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὥς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.

³² ^p Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. Ὁ ἀγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ^p 1 Tim. 5. 5. ἀρέσει τῷ Κυρίῳ· ³³ ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί. ³⁴ ^q Μεμέρισται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἀγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡ ἀγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. ³⁵ Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῶν ἐπιβάλλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ Κυρίῳ ἀπερισπάστως.

³⁶ Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἡ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω, οὐχ ἁμαρτάνει, γαμείτωσαν. ³⁷ Ὁς δὲ ἔστηκεν ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ.

³⁸ ^r Ὡστε καὶ ὁ ἐγκαμίζων καλῶς ποιεῖ· καὶ ὁ μὴ ἐγκαμίζων κρείσσον ποιεῖ. ^r Eccles. 7. 25. Heb. 13. 4. ³⁹ ^s Τυνὴ δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. ⁴⁰ ^t Μακαριωτέρα ^t 1 Thess. 4. 8. δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτω μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ καγὼ Πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν.

VIII. ¹ ^a Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν· ἡ γνῶσις φυσιοῦ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ· ² ^b εἰ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε καθὼς δεῖ γνῶναι· ³ εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ· ⁴ ^c περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἰς. ⁵ ^d Καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγόμενοι θεοὶ, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί, ⁶ ^e ἀλλ' ἡμῶν εἰς Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἰς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

⁷ ^f Ἀλλ' οὐκ ἐν πάσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὥς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσι, καὶ ἡ συνειδήσις αὐτῶν ἀσθενὴς οἶσα μολύνεται. ⁸ ^h Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησι τῷ Θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστεροῦμεθα.

⁹ ⁱ Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. ⁱ Rom. 14. 13, 20. Gal. 5. 13. ¹⁰ Ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνειδήσις αὐτοῦ ἀσθενοῦς οὗτος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθута ἐσθίειν· ¹¹ ^k καὶ ἀπόλλυται ὁ ἀσθενὴς ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. ¹² ^l Οὕτω δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνειδήσιν ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. ^l Rom. 14. 15, 20. 1 Rom. 14. 18.

¹³ ^m Διόπερ, εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

IX. ¹ ^a Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος· οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος· οὐχὶ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἑώρακα· οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ· ² Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῶν εἰμὶ· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ. ³ Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστὶ· ⁴ ^b Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν· ⁵ ^c μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναικα περιάγειν, ὥς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφᾶς· ⁶ ^d ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι· ^d 2 Thess. 3. 8, 9. e John 21. 15. 1 Pet. 5. 2. Deut. 20. 6. ⁷ ^e Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀφωνίοις ποτέ· τίς φυτεῖ ἀμπελῶνα, καὶ τὴν καρ-

πὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει ; τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει ; ⁸ Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ ; ἡ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει ; ⁹ ἔν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ ; ¹⁰ ἡ δὲ ἡμᾶς πάντως λέγει ; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. ¹¹ ^h Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν ; ¹² ⁱ Εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς ; Ἄλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ· ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ τινα ἐγκοπὴν δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. ¹³ ^k Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν ; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται ; ¹⁴ οὕτω καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.

¹⁵ ¹ Ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. Οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τίς κενώσῃ. ¹⁶ ^m Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζομαι, οὐκ ἐστὶ μοι καύχημα· ἀνάγκη γὰρ μοι ἐπὶ κεῖται· οὐαὶ γὰρ μοι ἐστὶν ἂν μὴ εὐαγγελίσωμαι. ¹⁷ ⁿ Εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. ¹⁸ ^o Τίς οὖν μοι ἐστὶν ὁ μισθός ; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

¹⁹ ^p Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. ²⁰ ^q Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· ²¹ ^r τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος Θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα κερδάνω τοὺς ἀνόμους· ²² ^s ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω. Τοῖς πᾶσι γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινας σώσω. ²³ Πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

²⁴ ^t Οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον ; οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. ²⁵ ^u Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκείνῳ μὲν οὖν, ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ, ἄφθαρτον. ²⁶ ^x Ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλωσ'· οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρω· ²⁷ ^y ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

X. ¹ ^a Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλῃν ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον, ² καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, ³ ^b καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα πνευματικὸν ἔφαγον, ⁴ ^c καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· ἔπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός.

⁵ ^d Ἄλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ἠυδόκησεν ὁ Θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

⁶ ^e Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς καὶ ἐκεῖνοι ἐπεθύμησαν. ⁷ ^f Μὴ δὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν, ὡς γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν· ⁸ ^g μὴ δὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. ⁹ ^h Μὴ δὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστὸν, καθὼς καὶ τινες αὐτῶν ἐπείρασαι, καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων ἀπώλοντο. ¹⁰ ⁱ Μὴ δὲ γογγύζετε, καθὼς τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. ¹¹ ^j Ταῦτα δὲ πάντα τυπικῶς συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκεν.

¹² ^k Ὡστε ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ.

f Deut. 25. 4.
1 Tim. 5. 18.
g 2 Tim. 2. 6.

h Rom. 15. 27.
Gal. 6. 6.
i Acts 20. 33.
2 Cor. 11. 9, 12.
& 12. 13.
1 Thess. 2. 7.
k Num. 18. 8—20.
Deut. 18. 1.

l Acts 13. 3.
& 20. 34.
ch. 4. 12.
2 Cor. 11. 10.
1 Thess. 2. 9.
2 Thess. 3. 8.
m Rom. 1. 14.
Acts 9. 6.

n ch. 9. 14.
& 4. 1.
Col. 1. 25.
o 2 Cor. 11. 7.

p Gal. 5. 13.
Matt. 18. 15.
q Acts 16. 3.
& 21. 23, &c.
r Gal. 2. 3.
ch. 7. 22.
s Rom. 15. 1.
& 11. 14.
ch. 10. 33.
t Gal. 5. 7.
Phil. 2. 16.
& 3. 14.
2 Tim. 4. 7.
u Eph. 6. 12.
1 Tim. 6. 12.
2 Tim. 2. 5.
& 4. 7, 8.
i Pet. 1. 4.
& 5. 4.
James 1. 12.

x 2 Tim. 2. 5.
& 4. 8.
y Rom. 8. 15.
Col. 3. 5.
Rom. 6. 18.

a Exod. 13. 21.
& 14. 22.
Deut. 1. 33.
Ps. 78. 13, 14.
& 105. 39.
b Exod. 16. 14, &c.
Ps. 105. 40.
c Exod. 17. 6.
Num. 20. 11.
& 21. 16.
Ps. 78. 15.
d Num. 14. 23, 37.
& 26. 64, 65.

e Num. 11. 4, 33.
Ps. 106. 14.
f Exod. 32. 6.

g Num. 25. 1, 9.
Ps. 106. 28.
h Exod. 17. 2, 7.
Num. 21. 6.
Ps. 78. 18, 56.
& 95. 9, & 106. 14.
i Exod. 16. 2.
& 17. 2.
Num. 14. 2, 29, 36.
Ps. 106. 25.
j Rom. 15. 4.
ch. 9. 10.

¹³ ^k Πειρασμός ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν, εἰ μὴ ἀνθρώπων· ¹ πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὃς οὐκ ἑάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκῆναι.

¹⁴ ^m Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. ¹⁵ Ὡς φρονιμοῖς λέγω κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημι.

¹⁶ ⁿ Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογούμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστὶ ; τὸν ἄρτον, ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστὶν ; ¹⁷ ^o ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. ¹⁸ ^p Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθιόντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσὶ ; ¹⁹ ^q τί οὖν φημι ; ὅτι εἰδωλόθυτον τί ἐστίν, ἢ ὅτι εἰδωλον τί ἐστίν ; ²⁰ ^r ἀλλ' ὅτι ἂ θύουσιν τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ Θεῷ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. ²¹ ^s Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων. ²² ^t Ἡ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον ; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν ;

²³ ^u Πάντα ἔξεστω, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστω, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. ²⁴ ^x μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἐτέρου.

²⁵ Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν· ²⁶ ^y τοῦ Κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ²⁷ ^z Εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντας διὰ τὴν συνείδησιν. ²⁸ ^a Ἐὰν δέ τις ὑμῶν εἴπῃ, Τοῦτο εἰδωλόθυτόν ἐστι, μὴ ἐσθίετε, δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα, καὶ τὴν συνείδησιν· ²⁹ ^b συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἐτέρου.—Ἰνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως ; ³⁰ ^c εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ ;—

³¹ ^d Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε.

³² ^e Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἑλλήσι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ· ³³ ^f καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. XI. ¹ ^g Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ.

² ^h Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ, καθὼς παρέδωκα ὑμῖν, τὰς παραδόσεις κατέχετε. ³ ⁱ Θέλω δὲ ὑμᾶς εἶδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ἐστὶ, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ· κεφαλὴ δὲ Χριστοῦ ὁ Θεός.

⁴ Πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· ⁵ ^j πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακάλυπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἐν γὰρ ἐστὶ καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρμένῃ· ⁶ ^k εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνὴ, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυράσθαι, κατακαλύπτεσθω.

⁷ ^l Ὁ ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστίν· ⁸ ^m οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· ⁹ καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα· ¹⁰ ⁿ διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἑξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, διὰ τοὺς ἀγγέλους. ¹¹ Πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς, οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς, ἐν Κυρίῳ· ¹² ^o ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρὸς, οὕτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ.

¹³ ^p Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε πρέπον ἐστὶ γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι ; ¹⁴ οὐδὲ ἡ φύσις αὐτῇ διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, αἰτιμία αὐτῷ ἐστὶ, ¹⁵ γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστίν ; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ.

k Rom. 11. 20.
ch. 1. 8, 9.
1 Thess. 5. 24.
2 Thess. 3. 3.
2 Tim. 2. 11—13.
Heb. 6. 18.
2 Pet. 1. 5.
& 2. 9.
1 Ps. 125. 3.
Dan. 3. 17.
Luke 22. 32.
John 10. 28—30.
Rom. 8. 28, 29.
2 Cor. 1. 10.
& 12. 8—10.
2 Tim. 4. 18.
1 Pet. 1. 5.
2 Pet. 2. 9.
m 2 Cor. 6. 17.
1 John 5. 12.
n Matt. 26. 26.
ch. 11. 23, 24.
o Rom. 12. 5.
ch. 12. 12, 27.
Gal. 3. 26—28.
Eph. 1. 22, 23.
& 2. 15, 16.
& 3. 6.
& 4. 12, 13, 25.
Col. 2. 19.
& 3. 11, 15.
p Lev. 3. 3.
& 7. 15.
q ch. 3. 4.
r Lev. 17. 7.
Deut. 32. 17.
Ps. 106. 37.
Rev. 9. 20.
s Deut. 32. 38.
2 Cor. 6. 15.
t Exod. 20. 5.
& 34. 14.
Deut. 4. 24.
& 6. 15.
& 32. 16, 21.
u ch. 6. 12.
& 8.
Rom. 14. 15, 20.
x Rom. 15. 1, 2.
ch. 9. 19, 23.
& 13. 5.
Phil. 2. 4, 5, 21.
y Exod. 10. 5.
Deut. 10. 14.
Job 41. 11.
Ps. 24. 1.
& 50. 12.
& ver. 28.
z 1 Tim. 6. 17.
& 2. 8, 10, 11.
& ver. 26.
Exod. 9. 29.
a 1 Cor. 8. 10—12.
b Rom. 14. 6.
1 Tim. 4. 4.
c Col. 3. 17.
d Rom. 14. 13.
e Rom. 15. 2.
ch. 9. 19, 22.
a ch. 4. 16.
f 1 Thess. 1. 6.
2 Thess. 3. 9.
b vv. 17, 22.
Prov. 31. 28—31.
ch. 4. 17. & 15. 2.
Luke 1. 6.
1 Thess. 4. 1, 2.
2 Thess. 2. 15.
& 3. 6.
c Eph. 1. 22, 23.
& 4. 15. & 5. 23.
ch. 3. 23.
& 15. 27, 28.
d Eph. 1. 20, 22.
John 14. 23.
Phil. 2. 7—11.
d Num. 5. 18.
Deut. 21. 12.
& 22. 5.
e Gen. 1. 26, 27.
& 5. 1. & 9. 6.
Ps. 8. 6.
James 3. 9.
f Gen. 2. 18, 21, 22.
g Eccles. 5. 6.
Matt. 18. 10.
Heb. 1. 14.
h Rom. 11. 36.
Heb. 1. 2, 3.

i ch. 10. 15.
Luke 12. 57.
John 7. 24.

j 1 Tim. 6. 3, 4.
ch. 14. 33, 34.
& 16. 1.
1 Thess. 2. 14.

k ch. 1. 10—12.
& 3. 3. & 5. 1.
& 6. 1.
1 Matt. 18. 7.
Luke 17. 1.
Acts 20. 30.
2 Cor. 13. 5—7.
1 Tim. 4. 1, 2.
2 Pet. 2. 1, 2.
m Prov. 17. 5.
James 2. 5, 6.

n ch. 15. 3.
Gal. 1. 12.
Matt. 26. 26—28.
Mark 14. 22—24.
Luke 22. 19, 20.
Acts 20. 7.

o John 14. 3.
Acts 1. 11.

p Num. 9. 10, 13.
John 6. 51, 63, 64.
& 13. 27.
ch. 10. 21.
q Gal. 6. 4.
2 Cor. 13. 5.
1 John 5. 20, 21.

r Ps. 32. 5.
Prov. 18. 17.
s Heb. 12. 5—10.

t vv. 21, 22.
ch. 7. 17.
Tit. 1. 5.

a vv. 4—11.
ch. 14. 1—18, 37.
Eph. 4. 11.
2 Cor. 1. 3.
1 Thess. 4. 13.
2 Pet. 3. 3.
b ch. 6. 11.
Eph. 2. 11, 12.
1 Thess. 1. 9.
c Mark 9. 39.
ch. 8. 6.
1 John 4. 2, 3.
d Rom. 12. 6.
Eph. 4. 4.
Heb. 2. 4.
1 Pet. 4. 10.
e Eph. 4. 11.
f Eph. 1. 23.
g Eph. 4. 7—12.
1 Pet. 4. 10, 11.
h ch. 13. 2, 8.
2 Cor. 8. 7.
Eph. 1. 17, 18.
i Matt. 17. 19.
Mark 16. 18.
j ch. 14. 29.
& vv. 28—30.
Acts 2. 4.
k Rom. 12. 3, 6.
John 3. 8.
l Rom. 12. 4, 5.
Eph. 4. 4, 16.
m Rom. 6. 5.
Gal. 3. 28, 28.
1 Ph. 2. 14—16.
& 3. 6.
Col. 1. 27.
& 3. 11.

^{16 j} Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνομος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ.

¹⁷ Τοῦτο δὲ παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον, ἀλλ' εἰς τὸ ἥττον συνέρχεσθε. ^{18 k} Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. ^{19 l} Δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. ²⁰ Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔστι Κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν. ²¹ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν· καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. ^{22 m} Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ κατασχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί εἶπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ.

^{23 n} Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς, ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο, ἔλαβεν ἄρτον, ²⁴ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ εἶπε, Τοῦτο μοῦ ἐστὶ τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁵ Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε ὡσάκισ ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ^{26 o} ὡσάκισ γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ ἂν ἔλθῃ.

^{27 p} Ὡστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου.

^{28 q} Δοκιμαζέτω δὲ ἑαυτὸν ἄνθρωπος, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. ²⁹ ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. ³⁰ Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. ^{31 r} Εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. ^{32 s} κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

³³ Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε.

^{34 t} εἰ τὺ πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρῖμα συνέρχῃσθε.

Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

XII. ^{1 a} Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. ^{2 b} Οἷ-
δατε ὅτι ἔβη ἦτε πρὸς τὰ εἰδῶλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἦγεσθε ἀπαγόμενοι. ^{3 c} Διὸ
γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν Πνεύματι Θεοῦ λαλῶν λέγει, Ἀνάθεμα Ἰησοῦς, καὶ
οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, Κύριος Ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι ἀγίῳ.

^{4 d} Διαίρεσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα. ^{5 e} καὶ διαίρεσεις δια-
κονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος. ^{6 f} καὶ διαίρεσεις ἐνεργημάτων εἰσιν, ὁ δὲ
αὐτὸς Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πάνσιν. ^{7 g} Ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἡ φανέρωσις
τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ^{8 h} ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ Πνεύματος δίδεται
λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, ^{9 i} ἑτέρῳ δὲ
πίστις ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι,
^{10 j} ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευ-
μάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεῖα γλωσσῶν. ^{11 k} Πάντα δὲ
ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βού-
λεται.

^{12 l} Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστὶ, καὶ μέλη ἔχει πολλὰ, πάντα δὲ τὰ μέλη
τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἓν ἐστὶ σῶμα, οὕτω καὶ ὁ Χριστός. ^{13 m} Καὶ γὰρ ἐν
ἐνὶ Πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἑλ-
ληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες ἐν Πνεύμα ἐποτίσθημεν. ¹⁴ Καὶ
γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. ¹⁵ Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ

εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος ;
¹⁶ καὶ ἐὰν εἶπῃ τὸ οὗς, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ
 παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος ; ¹⁷ Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ
 ἀκοή ; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὁσφρησις ; ¹⁸ Νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἐν
 ἑκάστῳ αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. ¹⁹ Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος,
 ποῦ τὸ σῶμα ; ²⁰ νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. ²¹ Οὐ δύναται δὲ ὁ
 ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, Χρεῖαν σου οὐκ ἔχω ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς
 ποσὶ, Χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. ²² Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ
 σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστι· ²³ καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμώ-
 τερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν καὶ τὰ
 ἀσχημόνα ἡμῶν εὐσημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· ²⁴ τὰ δὲ εὐσχημόνα
 ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει· [ἀλλ' ὁ Θεὸς συνεκράσε τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι
 περισσοτέραν δόσιν τιμῆν, ²⁵ ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ
 αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεμινῶσι τὰ μέλη. ²⁶ Καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος,
 συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ
 μέλη.

²⁷ Ὑμεῖς δὲ ἐστέ σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους.

²⁸ Καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον
 προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἴτα χαρίσματα ἱαμάτων,
 ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. ²⁹ Μὴ πάντες ἀπόστολοι ; μὴ πάντες
 προφῆται ; μὴ πάντες διδάσκαλοι ; Μὴ πάντες δυνάμεις, ³⁰ μὴ πάντες χαρίσματα
 ἔχουσιν ἱαμάτων ; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσι ; μὴ πάντες διερμηνεύουσι ;
³¹ Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῶν
 δείκνυμι. XIII. ¹ Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων,
 ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἡχῶν, ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. ² Καὶ ἐὰν
 ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα, καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν
 ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὅρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἴμι.
³ Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα
 καθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

⁴ Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῦ· ἡ ἀγάπη· οὐ
 περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, ⁵ οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνε-
 ται, οὐ λογιζεται τὸ κακὸν, ⁶ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ·
⁷ πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. ⁸ Ἡ ἀγάπη
 οὐδέποτε ἐκπίπτει. Εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλώσσαι,
 παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. ⁹ Ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν, καὶ
 ἐκ μέρους προφητεύομεν· ¹⁰ ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους
 καταργηθήσεται. ¹¹ Ὅτε ἡμῖν νήπιος, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογι-
 ζόμεν· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. ¹² Ὡς βλέπομεν γὰρ ἄρτι
 δι' (ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι) τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω
 ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγινώσκει καθὼς καὶ ἐπεγνώσθη.

¹³ Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μέζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.
 XIV. ¹ Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προ-
 φητεύητε.

² Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ τῷ Θεῷ· οὐδεὶς γὰρ
 ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ³ ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκο-
 δομῇν, καὶ παράκλησιν, καὶ παραμυθίαν. ⁴ Ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ,
 ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. ⁵ Θέλω δὲ πάντα ὑμᾶς λαλεῖν γλώσ-
 σαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μέζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσ-
 σαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομῇν λάβῃ.

⁶ Νῦν δὲ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω,

n Rom. 12. 6—8.
 Eph. 1. 23.
 & 4. 11—13.
 & 5. 23, 30.
 Col. 1. 24.
 o Eph. 4. 11.
 & 2. 20.
 Acts 13. 1.
 Rom. 12. 3.
 1 Tim. 5. 17.
 Heb. 13. 17, 24.
 1 Pet. 5. 1—4.

p ch. 14. 1.

a 1 Pet. 4. 8.

b Matt. 7. 22.
 & 17. 20. & 21. 21.
 Mark 11. 23.
 Luke 17. 6.
 Rom. 12. 7.
 ch. 12. 8, 9, 28.
 & 14. 1, 6—9.

c Prov. 10. 12.
 2 Cor. 6. 6.
 Gal. 5. 22.
 Eph. 4. 2.
 Col. 1. 11. & 3. 12.
 2 Tim. 2. 25.
 1 Pet. 4. 8.
 d ch. 10. 24, 33.
 Phil. 2. 4, 21.
 2 Tim. 2. 10.
 1 John 3. 16, 17.
 e Ps. 10. 3.
 & 15. 4.
 Rom. 1. 32.
 2 John 5. 2.
 f vv. 10, 13.
 Luke 22. 32.
 Gal. 5. 6.
 ch. 12. 10, 28—30.
 & 14. 39.
 Acts 2. 4. & 10. 6.
 Jer. 49. 7.
 Heb. 8. 13.
 g 2 Cor. 3. 18.
 & 5. 7.
 Phil. 3. 12.
 1 John 3. 2.
 Num. 12. 8.
 Matt. 5. 8.
 & 18. 10.
 Rom. 8. 18.
 1 John 3. 2.
 Rev. 22. 4.
 a ch. 12. 31.
 b Acts 2. 4.
 & 10. 45.
 c Acts 13. 15.
 Rom. 12. 8.

d Eph. 1. 17.
 Phil. 3. 15.

e ch. 12. 8.
& 13. 8, 9.
Rom. 15. 14.
2 Cor. 11. 6.
Eph. 3. 4.
2 Pet. 1. 5.
& 3. 18.

ἐὰν μὴ ὑμῶν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει, ἢ ἐν ὁ γνῶσει, ἢ ἐν προφητείᾳ, ἢ ἐν διδαχῇ ;

⁷ Ὅμως τὰ αἴψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον ; ⁸ καὶ γὰρ ἐὰν ἀδηλον φωνὴν σάλπιγγε δῶ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον ;

⁹ Οὕτω καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὐσημον λόγον δώτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον ; ἔσσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.

¹⁰ Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένῃ φωνῶν εἰσιν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον. ¹¹ Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος· καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. ¹² Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων,

πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. ¹³ Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ¹⁴ Ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση,

τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοὺς μου ἄκαρπός ἐστι. ¹⁵ Τί οὖν ἔστι ; προσεύχομαι τῷ πνεύματι, προσεύχομαι δὲ καὶ τῷ νοῖ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῖ. ¹⁶ Ἐπεὶ, ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἔρει τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδε ;

¹⁷ σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.

¹⁸ Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν· ¹⁹ ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοῖ μου λαλήσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. ²⁰ Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε.

²¹ Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται, Ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν χερείσιν ἐτέροις, λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει Κύριος. ²² Ὡστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖον εἰσὶν οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἢ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.

²³ Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε ; ²⁴ Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος, ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ²⁵ τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνεται, καὶ οὕτω πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ Θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως ὁ Θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστι.

²⁶ Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί ; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἐρμηνεῖαν ἔχει. Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω.

²⁷ Εἴτε γλώσση τίς λαλεῖ, κατὰ δύο, ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος· καὶ εἰς διερμηνευέτω. ²⁸ Ἐὰν δὲ μὴ ᾗ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ Θεῷ.

²⁹ Προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. ³⁰ Ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω· ³¹ δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μαρτυρῶσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται· ³² καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· ³³ οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεός, ἀλλὰ εἰρήνης· ὥς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

³⁴ Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτάσσασθαι, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. ³⁵ Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχροὺς γὰρ ἐστὶ γυναῖξιν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν.

³⁶ Ἡ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν ; ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν ; ³⁷ Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινώσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι Κυρίου εἰσὶν ἐντολαί· ³⁸ εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖτω.

³⁹ Ὡστε, ἀδελφοί, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε.

f ch. 12. 10, 30.
Mark 11. 24.

g Eph. 5. 19.
Col. 3. 16.
Ps. 47. 7.

h ch. 11. 24.
& 15. 24.
Matt. 6. 13.
& 28. 20.
Mark 16. 20.
John 21. 25.
Rev. 5. 14.
& 22. 20.

i Ps. 131. 2.
Matt. 11. 25.
& 13. 3.
& 19. 14.
Eph. 4. 14.
Heb. 5. 12.
1 Pet. 2. 2.
j John 10. 34.
John 21. 25.
Deut. 28. 49.
Isa. 28. 11, 12.

k Acts 2. 13.

l Zech. 8. 23.
Isa. 45. 14.

m ch. 12. 8—10.
Rom. 14. 19.
2 Cor. 12. 19.
& 13. 10.
Eph. 4. 12, 16, 29.
1 Thess. 5. 11.

n ver. 39.
ch. 12. 10.
1 Thess. 5. 19—21.
1 John 4. 1—3.

o ch. 11. 16.

p 1 Tim. 2. 11, 12.
Col. 3. 18.
2 Pet. 3. 1.
Gen. 3. 16.

q 2 Cor. 10. 7.
1 John 4. 6.

r 1 Thess. 5. 20.

⁴⁰ Πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

XV. ¹ Ἐννοῶ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, ² ὅ δὲ οὐ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκὴ ἐπιστεύσατε.

³ Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς· ⁴ καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφάς· ⁵ καὶ ὅτι ὥφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα· ⁶ ἔπειτα ὥφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ καὶ ἐκοιμήθησαν· ⁷ ἔπειτα ὥφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πάνσιν· ⁸ ἔσχατον δὲ πάντων, ὡς περὶ τῷ ἐκτρώματι, ὥφθη καί μοι. ⁹ Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμι ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀποστόλος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ· ¹⁰ χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι. Καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα· οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. ¹¹ Εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

¹² Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; ¹³ Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· ¹⁴ εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. ¹⁵ Εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστὸν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. ¹⁶ Εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται· ¹⁷ εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἔστέ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ¹⁸ Ἀρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλονται. ¹⁹ Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμέν μόνον, ἐλεευνότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

²⁰ Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. ²¹ Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν· ²² ὡς περ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. ²³ Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι ἀπαρχὴ Χριστὸς, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ²⁴ Εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν, καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν, καὶ δύναμιν. ²⁵ Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ Ἐσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος· ²⁷ πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δηλόν, ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ²⁸ Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ Υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

²⁹ Ἐπεὶ, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; ³⁰ Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; ³¹ Καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχισιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. ³² Εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθνηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὖριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. ³³ Μὴ πλανᾶσθε φθέρουσιν ἡθῆ χρηστὰ ὁμιλίας κακαί. ³⁴ Ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινὲς ἔχουσιν πρὸς ἐντροπὴν ὑμῶν λέγω.

³⁵ Ἄλλ' ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; ³⁶ Ἀφρον, σὺ δ' σπείρεις οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· ³⁷ καὶ δ' σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν. ³⁸ Ὁ δὲ Θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησε, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. ³⁹ Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὕτη σὰρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν

a Gal. 1. 11, 12.
Rom. 5. 1, 2.
2 Cor. 1. 24.
1 Pet. 5. 12.
b Rom. 1. 16.
ch. 1. 21.
Gal. 3. 4.
c Isa. 53. 5.
Dan. 9. 24.
Zech. 13. 7.
1 Pet. 2. 24.
d Ps. 16. 10.
Isa. 53. 9.
Hos. 6. 2.
Matt. 12. 40.
e Luke 24. 34.
Mark 16. 14.
Acts 10. 41.
f Acts 9. 3, 17.
& 23. 11.
ch. 9. 1.
g Eph. 3. 7, 8.
Acts 8. 3.
Gal. 1. 13.
h Rom. 1. 5.
& 15. 18.
2 Cor. 11. 23.
& 12. 11.
2 Cor. 3. 5, 6.
Gal. 2. 8.
Col. 1. 29.

i Acts 2. 24, 32.
& 4. 2.

k Acts 5. 31.
Rom. 4. 25.

l 2 Tim. 3. 12.

m Acts 26. 23.
ch. ver. 23.
Col. 1. 18.
Rev. 1. 5.
n Gen. 2. 17.
& 3. 6.
Rom. 5. 12, 18.
John 1. 22.
o ch. ver. 20.
1 Thess. 4. 15—17.
p ch. 2. 6.

q Ps. 110. 1.
Acts 2. 34.
Eph. 1. 22.
r Rev. 20. 14.
& 21. 4.
s Ps. 8. 6.
& 110. 1.
Matt. 11. 27.
& 23. 18.
Eph. 1. 22.
Heb. 2. 8.
t Phil. 3. 20, 21.
ch. 3. 23.
& 11. 3.

u 2 Cor. 11. 26.

x Rom. 8. 36.
2 Cor. 4. 10.
1 Thess. 2. 19.
y 2 Cor. 1. 8.
Isa. 22. 13.

z ch. 5. 6.

a Rom. 13. 11.
ch. 6. 5.
Eph. 5. 14.

b Ezek. 37. 3.

c John 12. 24.

d Gen. 1. 16.

e Phil. 3. 21.
Matt. 13. 43.
Dan. 12. 3.f Gen. 2. 7.
Rom. 5. 14.
John 5. 21.
& 6. 33, 39.
Col. 3. 3, 4.
g Gen. 3. 19.
John 3. 13, 31.h Gen. 5. 3.
John 3. 31.
Rom. 5. 29.
2 Cor. 3. 18.
& 4. 11.
Phil. 3. 21.
1 John 3. 2.

i ch. 6. 13.

j 1 Thess. 4. 15—
17.

k 1 Thess. 4. 16.

l 2 Cor. 5. 4.

m Isa. 25. 8.
Hos. 13. 14.
Heb. 2. 14.n Rom. 5. 12.
& 3. 20. & 7. 5.
o 1 John 5. 5.
Rom. 7. 25.
& 8. 37.a Acts 11. 29.
Rom. 12. 13.
2 Cor. 8. 4.
& 9. 1.b Acts 20. 7.
Rev. 1. 10.

c 2 Cor. 8. 16, 19.

d Acts 19. 21.
2 Cor. 1. 16.e 2 Cor. 1. 15.
Rom. 15. 24.f Acts 18. 21.
ch. 4. 19.
James 4. 15.

g Acts 14. 27.

h ch. 4. 17.
1 Thess. 3. 2.i 1 Tim. 4. 12.
3 John 6.k Matt. 24. 42.
Eph. 6. 10.
Col. 1. 11.
ch. 13. 1.

ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. ^{40 d} Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἄλλα ἑτέρα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἢ τῶν ἐπιγείων. ⁴¹ Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. ⁴² Οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ. ^{43 e} σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει. ⁴⁴ σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. ^{45 f} Οὕτω καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. ⁴⁶ Ἄλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν· ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ^{47 g} Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός· ὁ δεῦτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸ Οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. ^{49 h} καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ.

^{50 i} Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ^{51 j} Ἰδοὺ, μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα. ^{52 k} ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἑσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. ^{53 l} δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ^{54 m} Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. ⁵⁵ Ποῦ σοῦ, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σοῦ, ἔθνη, τὸ νίκος; ^{56 n} Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. ^{57 o} Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁵⁸ Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίῳ.

XVI. ^{1 a} Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. ^{2 b} Κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐδῶται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται. ^{3 c} Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι' ἐπιστολῶν, τοὺτους πέμψω ἀπενεγκέν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ. ⁴ Ἐὰν δὲ ἡ ἀξίον τοῦ καμῆ πορεύεσθαι, σὺν ἑμοὶ πορεύσονται.

^{5 d} Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι. ^{6 e} πρὸς ὑμᾶς δὲ, τυχόν, παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὐ ἐὰν πορεύωμαι. ^{7 f} οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινα ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος ἐπιτρέψῃ. ⁸ Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· ^{9 g} θύρα γάρ μοι ἀνέωγε μεγάλη καὶ ἐνεργῆς, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

^{10 h} Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται, ὡς καὶ ἐγώ. ^{11 i} μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. Προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

¹² Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ· ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

^{13 k} Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. ^{14 l} πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

¹⁵ ^m Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, οἶδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ ^{m ch. 1. 16.}
 τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοὺς, ^{Rom. 16. 5.}
 ὑποτάσθησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. ^{n Phil. 2. 29.}
¹⁷ Χαίρω ^{1 Thess. 5. 12.}
 δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμέτερον
 ὑστέρημα αὐτοὶ ἀνεπλήρωσαν· ^{Heb. 13. 7.}
¹⁸ ἀνέπαινον γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν
 ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

¹⁹ ^o Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ ^{o Rom. 16. 5.}
 πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ· ^{p 2 Cor. 13. 12.}
²⁰ ^p ἀσπά- ^{1 Pet. 5. 14.}
 ζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες· ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

²¹ ^q Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. ^{q 2 Thess. 3. 17.}
²² ^r Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον Ἰησοῦν ^{r Eph. 6. 24.}
 Χριστὸν, ἦτω ἀνάθεμα· μαρὰν ἀθά·

²³ ^s Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ^{s Rom. 16. 20.}
²⁴ Ἡ ἀγάπη μου μετὰ
 πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β'.

I. ¹ **ΠΑΤΡΟΣ** ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ ² Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ. ³ **ΧΑΡΙΣ** ὑμῶν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁴ Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ⁵ ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. ⁶ ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. ⁷ Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, ⁸ εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοὶ ἐστέ τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τῆς παρακλήσεως.

⁹ Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρῆθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. ¹⁰ ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχέκαμεν, ἵνα μὴ πεποιοῦντες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγειρόντι τοὺς νεκροὺς, ¹¹ ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς, καὶ ῥύεται, εἰς ὃν ἠλπίζαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, ¹² συννυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

¹³ Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀπλότῃ καὶ εἰλικρινείᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς.

¹⁴ Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλὰ ἣ ἃ ἀναγνώσκετε, ἣ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγινώσσετε, ¹⁵ καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.

¹⁶ Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἵνα δευτέρα χάριν ἔχητε, ¹⁷ καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν.

¹⁸ Τοῦτο οὖν βουλόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἣ ἃ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ, καὶ τὸ οὐ οὐ; ¹⁹ Πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐστὶν ναὶ καὶ οὐ. ²⁰ ὁ τοῦ Θεοῦ γὰρ

a Phil. 1. 1.
b Acts xvi. 1.
Rom. 16. 21.
1 Cor. 16. 10.
c Rom. 1. 7.
1 Cor. 1. 3.
Gal. 2. 16.
Eph. 1. 2.
& 16. 23.
Phil. 1. 2.
Col. 1. 2.
1 Pet. 1. 2.
d Eph. 1. 3.
1 Pet. 1. 3.
e ch. 7. 6, 7.
Isa. 12. 1.
& 49. 10.
& 51. 3, 12.
& 52. 9.
& 66. 12, 18.
f ch. 4. 8—12.
Col. 1. 24.
g ch. 4. 15, 18.
2 Tim. 2. 10.

h Rom. 8. 17.
2 Tim. 2. 11.

i Acts 19. 23, &c.
1 Cor. 15. 32.
& 16. 9.

j Jer. 17. 5—7.
Ezek. 33. 13.
Luke 18. 9.
k ch. 4. 13, 14.
Ezek. 37. 1—11.
Rom. 4. 17—25.
Heb. 11. 19.
l 2 Pet. 2. 9.
m Rom. 15. 30—32.
Phil. 1. 19.
Col. 4. 3.
1 Thess. 5. 25.
ch. 4. 15.
n ch. 2. 17.
1 Cor. 2. 4, 13.
ch. 4. 2.

o ch. 5. 12.
Phil. 2. 16.
& 4. 1.
1 Thess. 2. 19, 20.

p Rom. 1. 11.
1 Cor. 16. 5.
q 1 Cor. 16. 6.

r 1 Cor. 16. 5—7.

s Acts 9. 20.

υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, ¹ οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν ²⁰ ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ²¹ ^α Ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς, Θεός· ²² ^β ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δούς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

²³ ^γ Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἤλθον εἰς Κόρινθον· ²⁴ ^δ οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε.

II. ¹ ^α Ἐκρινά με ἐμαυτῷ τούτῳ τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. ² ^β Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; ³ ^γ Καὶ ἔγραψα τούτῳ αὐτῷ, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν· ⁴ ^δ ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

⁵ ^ε Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν ἀλλὰ ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. ⁶ ^ς Ἰκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων· ⁷ ^ζ ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. ⁸ Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· ⁹ ^η εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοι ἐστέ. ¹⁰ ^θ Ως δέ τι χαρίζεσθε, κἀγὼ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ¹¹ ^ι ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

¹² ^ι Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένους ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἀνεῖσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ¹³ ^κ ἀλλὰ ἀποτάξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

¹⁴ ^λ Τῷ δὲ Θεῷ χάρις, τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ, καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. ¹⁵ ^μ Ὅτι Χριστοῦ εὐδία γινόμεν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, οἷς μὲν ὁσμὴ θανάτου ἐστὶ θάνατος, ¹⁶ ^ν οἷς δὲ ὁσμὴ ζωῆς εἰς ζωὴν.

Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; ¹⁷ ^ξ οὐ γὰρ ἐσμεν, ὡς οἱ πολλοὶ, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, κατενώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

III. ¹ ^α Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν, εἰ μὴ χρήζομεν, ὡς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἡ ἐξ ὑμῶν; ² ^β Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γνωσκομένη καὶ ἀναγνωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, ³ ^γ φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίनाις.

⁴ Πεποίθῃσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν· ⁵ ^δ οὐχ ὅτι ἱκανοὶ ἐσμεν λογιῶσθαι τι ἀφ' ἑαυτῶν, ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ⁶ ^ε ὅς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γραμματος, ἀλλὰ Πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ Πνεῦμα ζωοποιεῖ.

⁷ ^ς Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμματι ἐνετενυγμένη ἡτοίσις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ⁸ ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, ⁹ ^ζ πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ Πνεύματος ἐστὶ ἐν δόξῃ; ¹⁰ ^η Εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ.

i Rom. 1. 17.

¹⁰ Καὶ γὰρ οὐ δεδοξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. ¹¹ Ἐἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.

j Eph. 6. 18.
k Exod. 34. 33, &c.
Rom. 10. 4.
Gal. 3. 25.
l Isa. 6. 10.
& 20. 10—12.
& 42. 18—20.
Ezek. 12. 2.
Matt. 13. 14.
Acts 28. 26.
Rom. 11. 7—10, 25.

m Rom. 11. 23, 26.

¹² Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρῥησίᾳ χρώμεθα, ¹³ καὶ οὐ, καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου, ¹⁴ ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν, ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται, ¹⁵ ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται, ¹⁶ ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα.

n John 4. 24.

¹⁷ Ὁ δὲ Κύριος τὸ Πνεῦμα ἐστίν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου ἐκεῖ ἐλευθερία.

o i Cor. 13. 12.
ch. 5. 7.

¹⁸ Ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακακαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου καταπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου Πνεύματος.

a i Cor. 7. 25.

b ch. 2. 17.
1 Thess. 2. 3, 5.
ch. 6. 4.

IV. ¹ Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἡλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, ² ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνειδήσιν ἀνθρώπων, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

c i Cor. 1. 18.
ch. 2. 15.

d Isa. 6. 10.
John 12. 31, 40, 45.
& 14. 9, 30.
ch. 3. 8, 9, 18.
Col. 1. 12.
Heb. 1. 3.
e ch. 1. 24.
f Gen. 1. 3.
& 14. 15.
Ps. 74. 16.
& 136. 7—9.
Acts 7. 55, 56.
Eph. 5. 8.
1 Pet. 2. 9.
g ch. 5. 1.
i Cor. 2. 5.
2 Cor. 3. 5.
& 12. 9.
h Heb. 13. 5, 6.
Ps. 37. 24.
i Rom. 8. 17.
Gal. 6. 17.
Phil. 3. 10.
2 Tim. 2. 11, 12.
1 Pet. 4. 13.
ch. 1. 5.
k Ps. 44. 22.
Rom. 8. 36.
l Cor. 4. 9.
& 15. 31, 49.
1 ch. 13. 9.
m Ps. 116. 10.
ch. 3. 12.
n Rom. 8. 11.
1 Cor. 6. 14.
see Acts 2. 24.

³ Ἐἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον, ⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ. ⁵ Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ⁶ Ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, ὅς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁷ Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τούτου ἐν δοτρακίνους σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾗ τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, ⁸ ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, ⁹ διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ¹¹ Αἰ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ¹² ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

¹³ Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσσα, διδὲ ἐλάλησα· καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διδὲ καὶ λαλοῦμεν, ¹⁴ εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. ¹⁵ Τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

¹⁶ Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἕξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινύεται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. ¹⁷ Τὸ γὰρ παραντίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, ¹⁸ μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. V. ¹ Οὐδαμὴν γὰρ, ὅτι, εἰς ἡμῶν ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομῇ ἐκ Θεοῦ ἔχουσα, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον, ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στεναζόμεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, ³ εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὗρεθυσόμεθα. ⁴ Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκῆνι στεναζόμεν

o ch. 1. 6, 11.
2 Tim. 2. 10.
ch. 9. 11.
p Rom. 7. 22.
Eph. 3. 16.
Col. 3. 10.
1 Pet. 3. 4.
q Ps. 30. 5.
Rom. 8. 18.
1 Pet. 1. 6.
r Rom. 8. 24.
Heb. 11. 1.
s Job 4. 19.
& 19. 25, 26.
Ps. 56. 9.
2 Tim. 1. 12.
2 Pet. 1. 13, 14.
b Rom. 8. 23.
2 Esdr. 2. 45.
c i Cor. 15. 33—55.
Rev. 3. 19.
& 16. 15.
Wisd. 9. 15.

βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

⁵ ^a Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Θεὸς, ὁ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος.

⁶ ^e Θαρρόντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες, ὅτι ἐνδημούντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημῶμεν ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ⁷ ^f διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἶδους, ⁸ ^g θαρρόμεν δὲ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημησάιν ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημησαί πρὸς τὸν Κύριον. ⁹ Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημούντες εἴτε ἐκδημούντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ ^h Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ᾧ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν.

¹¹ ⁱ Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθουμεν, Θεῷ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι.

¹² ^k Οὐ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους, καὶ οὐ καρδίᾳ.

¹³ ^l Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονούμεν, ὑμῖν· ¹⁴ ^m ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, ¹⁵ ⁿ κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἅρα οἱ πάντες ἀπέθανον, καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζώσω, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.

¹⁶ ^o Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκ ἐτι γινώσκομεν.

¹⁷ ^p Ὡστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καὶ ἡ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε καινὰ τὰ πάντα.

¹⁸ ^q Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς· ¹⁹ ^r ὥς ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

²⁰ ^s Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὥς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν, δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ Θεῷ. ²¹ ^t Τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

VI. ¹ ^a Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν, μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δεξάσθαι ὑμᾶς, ² ^b λέγει γάρ, Καίρῳ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ, νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ, νῦν ἡμέρα σωτηρίας· ³ ^c μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ⁴ ^d ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ⁵ ^e ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ⁶ ^f ἐν ἀγνόητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ⁷ ^g ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ⁸ ^h διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας, ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς, ⁹ ⁱ ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι, ¹⁰ ^j ὡς λυπούμενοι, αἰεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.

¹¹ ^k Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφεγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτνυται· ¹² ^l οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχχνοις ὑμῶν·

¹³ ^m τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

¹⁴ ⁿ Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομία; ἡ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ¹⁵ τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς

d Isa. 29. 23.
ch. 1. 22.
Eph. 1. 13.
& 4. 30.
e Heb. 11. 13.

f Rom. 8. 24, 25.
1 Cor. 13. 12.
ch. 3. 18.
g Phil. 1. 23.

h Ps. 62. 12.
Jer. 17. 10.
& 32. 19.
Matt. 25. 32.
Rom. 2. 6, 7.
& 14. 12.

1 Cor. 22. 12.
& 4. 5.
Gal. 6. 5.
Col. 3. 24, 25.
Rev. 2. 23.

i ch. 4. 2.
Jude 23.
k ch. 1. 14.
& 10. 8. & 3. 1.

l ch. 11. 1, 16, 17.
& 12. 6, 11.
m Rom. 5. 15.
& 6. 11, 12.
& 14. 7, 2.
Gal. 2. 20.

1 Thess. 5. 10.
1 Pet. 4. 2.
n Gal. 2. 5, 6.
& 5. 6. & 6. 15.
Col. 3. 11.

1 Tim. 5. 21, 22.
James 2. 1—4.
& 3. 17.
o Rom. 8. 10.
Gal. 6. 15.

Rev. 21. 5.
Isa. 43. 18, 19.
p Rom. 5. 10.
Col. 1. 20.
1 John 2. 2.

q Rom. 3. 24, 25.
Col. 1. 20.
r ch. 6. 1.
Eph. 6. 20.
Mal. 2. 7.

s Isa. 53. 6, 9, 12.
Rom. 5. 19.
& 8. 3.
Gal. 3. 13.
1 John 3. 5.

1 Pet. 2. 22.
a ch. 5. 18—20.
1 Cor. 3. 9.
Heb. 12. 15.
b Isa. 49. 8.

c Rom. 14. 13.
1 Cor. 10. 32.
d 1 Cor. 4. 1.
ch. 4. 2. & 12. 23.

e ch. 11. 23—25.
Deut. 25. 3.
Isa. 53. 5.
Acts 16. 23.

f 1 Cor. 2. 4.
ch. 10. 4.
Rom. 13. 12.
Eph. 6. 11, 13.

2 Tim. 4. 7.
g ch. 11. 6.
1 Cor. 15. 31.
Ps. 118. 18.

h ch. 2. 4.
& 7. 3—10.
i Mat. 5. 4—12.
Luke 6. 21.
John 16. 22.

j 1 Cor. 4. 14.
k Deut. 7. 2, 3.
1 Cor. 5. 9.
Eph. 5. 7, 11.
Eccl. 13. 17.
1 Cor. 10. 21.

11 Cor. 3. 16.
Eph. 2. 21.
1 Pet. 2. 5.
Exod. 29. 45.
Lev. 26. 12.
Ps. 90. 1.
Ezek. 37. 26, 27.
Hos. 2. 23.
Zech. 8. 8.
& 13. 9.
Rom. 9. 26.
Heb. 8. 10.
Rev. 21. 7.
m Isa. 52. 11.
Rev. 18. 4.
ch. 7. 1.
n Jer. 31. 1, 9.
Rev. 21. 7.
a ch. 6. 18.
1 Tim. 4. 1.
John 3. 8.

Βελίαι; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; ¹⁶ τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; Ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεός, Ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. ¹⁷ Διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει Κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· καὶ γὰρ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, ¹⁸ καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.

VII. ¹ Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ.

² Ὁ Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. ³ Οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω· προείρηκα γὰρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε, εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. ⁴ Πολλή μοι παρῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

⁵ Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ⁶ Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεός ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου, ⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιτόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμὸν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ⁸ ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς· ⁹ νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.

¹⁰ Ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται.

¹¹ Ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσῃν κατειργάσατο ὑμῖν σπουδῇ, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιτόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδικήσιν. Ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἄγνους εἶναι τῷ πράγματι.

¹² Ἀρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἵνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

¹³ Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπανται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν· ¹⁴ ὅτι εἰ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθη· ἀλλ' ὥς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτω καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. ¹⁵ Καὶ τὰ σπλάγχχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἔστιν, ἀναμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν.

¹⁶ Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

VIII. ¹ Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, ² ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν, καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσειεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἀπλότητος αὐτῶν· ³ ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ δύναμιν αὐθαίρετοι, ⁴ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν, καὶ τὴν κοινωρίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ⁵ καὶ οὐ, καθὼς ἡλπίσαμεν, ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος Θεοῦ· ⁶ εἰς τὸ παρακαλέσαι

b Acts 20. 33.
ch. 12. 17.
c ch. 6. 11—13.
d ch. 1. 14.
Phil. 2. 17.
Col. 1. 24.

e Deut. 32. 25.
Acts 16. 19, 23.
1 Cor. 15. 31.
ch. 2. 13.
f ch. 1. 3, 4.
& 2. 13.
1 Cor. 16. 17, 18.
1 Thess. 3. 2, 6, 7.
3 John 2—4.

g ch. 2. 4.

h ch. 5. 11.

i Matt. 26. 75.
Prov. 17. 22.

k ch. 2. 4.
1 Cor. 5. 1.

1 Rom. 15. 32.

m ch. 2. 9.
Phil. 2. 12.

n 2 Thess. 3. 4.
Philem. ver. 21.

a Rom. 15. 26.
ch. 9. 1—4.
Rom. 5. 3.
2 Cor. 7. 4.
James 1. 2.
Mark 12. 44.

b Acts 11. 29.
Rom. 15. 26.
1 Cor. 16. 1.
ch. 9. 1.
c ver. 17.
2 Cor. 12. 18.

ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενηρξάτο, οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ^{7 d} Ἀλλ', ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. ^{8 e} Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων.

^{9 f} Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. ^{10 g} Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἷτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενηρξασθε ἀπὸ πέρυσιν.

¹¹ Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως, καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. ^{12 h} Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται καθὼς ἐὰν ἔχῃ τις εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὼς οὐκ ἔχει. ¹³ Οὐ γὰρ, ἵνα ἄλλοις ἀνεσις, ὑμῖν δὲ θλάσις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περισσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα. ¹⁴ ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περισσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, ^{15 i} καθὼς γέγραπται, Ὅ τὸ πολὺ, οὐκ ἐπλεόνασε· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἡλαττόνησε.

^{16 k} Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ δόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ¹⁷ ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς.

^{18 l} Συνεπέμφαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ^{19 m} οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν, ἐν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν, πρὸς τὴν τοῦ Κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν, ²⁰ στελλόμενοι τοῦτο, μὴ τις ἡμᾶς μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν, ^{21 n} προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων.

²² Συνεπέμφαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. ^{23 o} Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ.

^{24 p} Τὴν οὖν ἐνδείξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

IX. ^{1 a} Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοι ἐστὶ τὸ γράφειν ὑμῖν· ^{2 b} οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαῖα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσιν καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζήλος ἡρέθισε τοὺς πλείονας.

^{3 c} Ἐπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα, καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε· ⁴ μὴ πως, ἐὰν ἔλθωσι σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες, καὶ εὗρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυθώμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ.

⁵ Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν πρὸς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν ταύτην ἐτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν, καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν. ^{6 d} Τοῦτο δὲ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ^{7 e} Ἐκαστος καθὼς προήρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης, ἱλαρὸν γὰρ δότῃν ἀγαπᾷ ὁ Θεός. ^{8 f} Δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, ^{9 g} καθὼς γέγραπται, Ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

^{10 h} Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρώσιν χορηγῇ

d 1 Cor. I. 5.
ch. 9. 8.

e 1 Cor. 7. 6.

f Luke 9. 58.
Phil. 2. 6, 7.
g 1 Cor. 7. 6, 25.
2 Cor. 9. 2.

h Prov. 3. 28.

i Exod. 16. 18.
& 19. 22.
Mark 12. 42—44.
& 14. 7, 8.
Luke 21. 3.
1 Pet. 4. 10.

k ver. 6.
Col. 3. 17.
Rev. 17. 17.

l ch. 12. 18.

m 1 Cor. 16. 3, 4.
ch. 4. 15.
ver. 9, 12—14.
Phil. 4. 18, 19.

n Prov. 3. 4.
Rom. 12. 17.
Phil. 4. 8.
1 Tim. 5. 14.
Tit. 2. 5, 8.
1 Pet. 2. 12.

o Phil. 2. 25.

p ch. 7. 14.
& 9. 2.

a Acts 11. 29.
Rom. 15. 26.
1 Cor. 16. 1.
ch. 8. 4.
b ch. 8. 10, 19, 24.

c ch. 8. 6, 17—22.
1 Cor. 16. 2.
Tit. 3. 1.

d Prov. 11. 18.
& 19. 17. & 22. 9.
Gal. 6. 8.
e Exod. 25. 2.
& 35. 5.
Deut. 15. 7.
Eccl. 35. 11.
Rom. 12. 8.
f Phil. 4. 10.

g Ps. 112. 9.

h Isa. 55. 10.
Hos. 10. 12.

i ch. 1. 11.
& 4. 15.
k ch. 8. 14.
& 4. 15.

1 Matt. 5. 16.
John 15. 8.
Acts 4. 21.
& 11. 18.
& 21. 19, 20.
Gal. 1. 24.
m ch. 8. 1.

καὶ πληθυνεῖ τὸν σπóρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσῃ τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν
11 ⁱ ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐ-
χαριστίαν τῷ Θεῷ, ¹² ^k ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ
προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολ-
λῶν εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ, ¹³ ⁱ διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες
τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ,
καὶ ἀπλότῃ τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, ¹⁴ ^m καὶ αὐτῶν δεήσει
ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθοῦντων ὑμᾶς διὰ τὴν υπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.
¹⁵ Χάρις δὲ τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῇ αὐτοῦ δωρεᾷ.

a ver. 10.
1 Cor. 2. 3.

b ch. 13. 2.
& 4. 21.

c ch. 6. 7.
Jer. 1. 10.
Eph. 6. 13.
1 Thess. 5. 8.
d 2 Esdr. 14. 34.
1 Cor. 1. 19.
& 3. 19.
Isa. 2. 11, 12.
e ch. 13. 2, 10.

f 1 Cor. 14. 37.
& 3. 23, & 9. 1.
Gal. 1. 11—13.
& 2. 5—9.
1 John 4. 6.
g ch. 7. 14.
ch. 12. 6.
& 13. 10.

h 1 Cor. 2. 3, 4.
ch. ver. 1.

i ch. 3. 1.
& 5. 12.

k 1 Cor. 12. 11.
ch. 11. 18.
& 12. 5, 9.
Eph. 4. 7.
1 1 Cor. 4. 15.
& 3. 5, 10, & 9. 1.

m Rom. 15. 20.

n Isa. 65. 16.
Jer. 9. 23, 24.
e 1 Cor. 15. 50.
o Prov. 27. 2.
Rom. 2. 29.
1 Cor. 4. 5.

a ch. 5. 13.
& ver. 16, & 12. 6.
b John 5. 29.
Col. 1. 28.
1 Cor. 4. 15.
c Gen. 3. 4.
John 8. 44.
Col. 2. 4, 8.

d Gal. 1. 7, 8.
e 1 Cor. 15. 10.
ch. 12. 11.
Gal. 2. 6.
f 1 Cor. 1. 17.
& 2. 1, 13.
Eph. 3. 4.
ch. 4. 2.
& 5. 11.
& 12. 12.

X. ¹ ^a Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρᾶντης καὶ ἐπιεικείας
τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς.
² ^b Δέομαι δὲ, τὸ μὴ παρὼν θαρρήσῃαι τῇ πεποιθήσει, ἣ λογίζομαι τολμήσῃαι ἐπὶ
τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας· ³ ἐν σαρκὶ γὰρ
περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· ⁴ ^c τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας
ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, ⁵ ^d λογισ-
μοὺς καθαιρούντες, καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ
αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, ⁶ ^e καὶ ἐν ἐτοιμῇ
ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

⁷ ^f Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἴ τις πέποιθεν ἐαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο
λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἐαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς. ⁸ ^g Ἐάν
τε γὰρ καὶ περισσώτερόν τι καυχῆσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἥς ἔδωκεν ὁ
Κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι
⁹ ^h ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν, — ¹⁰ ⁱ ὅτι αἱ μὲν ἐπιστο-
λαί, φησι, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ ὁ
λόγος ἐξουθενημένος — ¹¹ τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἱοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι'
ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

¹² ^j Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισὶ τῶν ἑαυτοὺς συνιστα-
νόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς
ἐαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν.

¹³ ^k Ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ
κανόνος οὗ ἐμέριμεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρον ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν ¹⁴ ^l οὐ γὰρ
ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς, ὑπερεκτείνωμεν ἑαυτοὺς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν
ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ· ¹⁵ ^m οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχόμενοι
ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν, ἐν
ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεΐαν, ¹⁶ ⁿ εἰς τὰ ὑπερέκεινα
ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι.

¹⁷ ^o Ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχάσθω· ¹⁸ ^p οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων
ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

XI. ¹ ^a Ὁφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθε
μου. ² ^b Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζῆλῳ· ἡρμυσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον
ἀγνὴν παραστήσαι τῷ Χριστῷ· ³ ^c φοβοῦμαι δὲ, μήπως, ὡς ὁ ὄφεις ἐξηπάτησεν
Εὐάν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτω φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος
καὶ τῆς ἀγνότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν.

⁴ ^d Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ
Πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε,
καλῶς ἀνείχεσθε. ⁵ ^e Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκεῖν τῶν ὑπερλίαν ἀπο-
στόλων. ⁶ ^f Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ
φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.

⁷ * Ἡ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ⁸ * Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν· ⁹ καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐδενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῇ ὑμῖν ἑμαυτὸν ἐτήρησα, καὶ τηρήσω. ¹⁰ * Ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγῆσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. ¹¹ * Διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς οἶδεν. ¹² * Ὁ δὲ ποιῶ καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὐρεθῶσι καθὼς καὶ ἡμεῖς. ¹³ * Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. ¹⁴ Καὶ οὐ θαῦμα, αὐτοὺς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· ¹⁵ * οὐ μέγα οὖν, εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

¹⁶ * Πάλιν λέγω, μὴ τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μὴ γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα καὶ γὰρ μικρὸν τι καυχῆσωμαι. ¹⁷ * Ὁ λαλῶ, οὐ κατὰ Κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ¹⁸ * Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν σάρκα καὶ γὰρ καυχῆσομαι. ¹⁹ * Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες· ²⁰ * ἀνέχεσθε γὰρ, εἰ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἰ τις κατεσθίει, εἰ τις λαμβάνει, εἰ τις ἐπαίρεται, εἰ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει.

²¹ * Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενησαμεν ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ καὶ γὰρ. ²² * Ἐβραῖοί εἰσι; καὶ γὰρ· Ἰσραηλιταὶ εἰσι; καὶ γὰρ· σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; καὶ γὰρ· ²³ * διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις· ²⁴ * ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἑλαβον, ²⁵ * τρεῖς ἐρραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρεῖς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα, ²⁶ * ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους ἐξ ἐθνῶν, κινδύνους ἐν πλοεῖ, κινδύνους ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνους ἐν θαλάσῃ, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφοις· ²⁷ * κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· ²⁸ * χωρὶς τῶν παρεκτὸς, ἡ ἐπίστασις μοι ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ²⁹ Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; ³⁰ * Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. ³¹ * Ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὧν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² * Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν πιάσαι με· ³³ καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

XII. ¹ Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μου· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου.

² * Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ, πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι, οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν, ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. ³ * Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα, ὁ Θεὸς οἶδεν, ⁴ ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι.

⁵ * Ὅτι τὸ τοιοῦτου καυχῆσομαι· ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου.

⁶ * Ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἔρω· φεῖδομαι δὲ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ.

⁷ * Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατάν, ἵνα με κολαφίσῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ⁸ Ὅτι τῇ

g ch. 12, 13, 16.
1 Cor. 9, 6, 12.
h Acts 20, 33.
& 12, 13.
i Thess. 2, 9.
2 Thess. 3, 8.
Phil. 4, 10, 15.

i Rom. 9, 1.
1 Cor. 9, 15.
k ch. 6, 11.
ch. 12, 15.
l 1 Cor. 9, 12.

m Acts 15, 1, 24
& 20, 30.
Gal. 1, 7.
& 2, 4. & 4, 17.
& 6, 12.
Phil. 3, 2.
Tit. 1, 10, 11.
n Phil. 3, 19.

o ch. 12, 6, 11.
p ch. 9, 4.

q ch. 10, 13.
& 12, 6.
Phil. 3, 3, 4.
r 1 Cor. 4, 10.
s Gal. 2, 4.
& 4, 9.

t Phil. 3, 4, 5.

u Acts 22, 3.
Rom. 11, 1.
v ch. 6, 4, 5.
Acts 9, 16.
& 21, 11.
1 Cor. 15, 10, 31.

x Deut. 25, 3.

y Acts 16, 22.
& 14, 19.
z Acts 9, 23.
& 14, 5. & 17, 5.
& 19, 28. & 20, 3.

a 2 Thess. 3, 8.

ch. 6, 5.

1 Cor. 4, 11.

b Acts 20, 18, &c.

Rom. 1, 14.

c 1 Cor. 9, 22.

d ch. 12, 5.

& 9, 10.

e Rom. 1, 9.

& 9, 1.

gal. 1, 23.

Phil. 1, 8.

1 Thess. 2, 5.

f Acts 9, 24, 25.

g Jos. 2, 18.

1 Sam. 19, 12.

a Acts 9, 3.

& 14, 6. & 22, 17.

1 Cor. 15, 8.

b Luke 23, 43.

c ch. 11, 30.

d ch. 10, 8.

& 11, 16.

e Job 2, 6, 7.

Luke 13, 16.

1 Cor. 4, 5.

f Phil. 4. 13.
Col. 1. 11.
Heb. 11. 34.

τούτου τρίς τὸν Κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ· ^{9 f} καὶ εἴρηκέ μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται.

⁹ Ἠδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμέ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. ¹⁰ Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὑβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ. Ὅταν γὰρ ἀσθενῶ τότε δυνατός εἰμι.

g ch. 11. 1, 16, 17.
1 Cor. 15. 8—10.
Eph. 3. 8.
h Rom. 15. 19.
1 Cor. 9. 2.
ch. 6. 4.
g 11. 6.
11 Cor. 9. 12.
ch. 11. 7, 9.

^{11 g} Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς μὲ ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὥφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. ^{12 b} Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατεργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημεῖοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. ^{13 i} Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡτήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτοὺς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν· χαρίσασθε μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

k Acts 20. 33.
ch. 13. 1.
1 Cor. 4. 14, 15.
& 10. 33.
1 ch. 1. 6.
& 6. 12, 13.
Col. 1. 24.
2 Tim. 2. 10.

^{14 k} Ἰδοὺ, τρίτον τοῦτο ἐτοίμως ἔχω ἐλλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς· οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσι θησαυρίζειν, ἀλλ' οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ^{15 i} Ἐγὼ δὲ ἡδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθῆσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· εἰ καὶ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν ἦττον ἀγαπῶμαι.

m ch. 7. 2.

¹⁶ Ἔστω δὲ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς, ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. ^{17 m} Μὴ τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς· ^{18 n} Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος· οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιπατήσαμεν· οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι·

o ch. 5. 12.
& 11. 31.
1 Cor. 10. 33.

^{19 o} Πάλιν δοκέιτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα· κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοὶ, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς.

p 1 Cor. 4. 21.
ch. 10. 2.
& 13. 2, 10.
q ch. 3. 2.
r Rom. 13. 13.
1 Cor. 5. 9—11.
& 6. 15—18.
Gal. 5. 19.
Eph. 5. 5, 6.
Col. 3. 5.
1 Thess. 4. 3—7.
Heb. 13. 4.

^{20 p} Φοβοῦμαι γὰρ, μήπως ἐλθὼν οὐχ οἶους θέλω εὑρῶ ὑμᾶς, ἀλλὰ εὐρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε· μήπως ἔρεις, ζήλος, θυμοί, ἐριθείαι, καταλαλῖαι, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· ^{21 q} μὴ πάλιν ἐλθόντος μου ταπεινώσῃ με ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενήσω πολλοὺς τῶν προσημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων· ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ ἔπραξαν.

a ch. 12. 14.
Num. 35. 30.
Deut. 17. 6.
& 19. 15.
Matt. 18. 16.
John 8. 17.
b ch. 12. 21.
& 1. 23.
c Matt. 10. 20.
1 Cor. 9. 2.
d Phil. 2. 7, 8.
1 Pet. 3. 18.

XIII. ^{1 a} Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. ^{2 b} Προείρηκα καὶ προλέγω, ὥς παρὼν τὸ δευτερον, ^b καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προσημαρτηκόσι, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι· ^{3 c} ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὅς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. ^{4 d} Καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενούμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

e 1 Cor. 11. 28.

^{5 e} Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἡ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς, ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν, εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε· ⁶ Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. ^{7 f} Εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν Θεόν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν· οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανώμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῇτε, ἡμεῖς δὲ ὥς ἀδόκιμοι ὤμεν· ⁸ οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· ^{9 g} χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενώμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.

f ch. 6. 9.

^{10 h} Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέ μοι ὁ Κύριος εἰς οἰκοδομὴν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

g ch. 11. 30.
& 12. 5, 9, 10.

h 1 Cor. 4. 21.
ch. 2. 3. & 10. 2, 8.
& 12. 20, 21.

^{11 i} Δουτὸν, ἀδελφοὶ, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

i 1 Cor. 1. 10.
Rom. 12. 16, 18.
& 15. 5.
Phil. 2. 2.
1 Pet. 3. 8.
Heb. 12. 14.
k Rom. 16. 16.
1 Cor. 16. 20.
1 Thess. 5. 26.
1 Pet. 5. 14.

^{12 k} Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι· ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

¹³ Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου Πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

Ι. ¹ ^α ΠΑΤΑΟΣ, δούλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, ² ^β ὁ προεπηγγεῖλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις, ³ ^γ περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ ^δ τοῦ ὀρισθέντος Υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ⁵ ^ε δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ⁶ ^ς ἐν οἷς ἔστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁷ ^ζ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ κλητοῖς ἁγίοις, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁸ ^η Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῃ τῇ κόσμῳ. ⁹ ^θ μάρτυς γάρ μου ἔστιν ὁ Θεὸς, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνησθὲν ὑμῶν ποιούμεναι, ¹⁰ ^ι πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴπως ἤδη ποτὲ εὐδοθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ¹¹ ^{ια} ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τί μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² ^{ιβ} τοῦτο δέ ἐστι συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.

¹³ ^{ιγ} Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ¹⁴ ^{ιδ} Ὁ ἑλλησὶ τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις, ὀφειλέτης εἰμί. ¹⁵ οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

¹⁶ ^{ιε} Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις γὰρ Θεοῦ ἔστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνι.

¹⁷ Δικαιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, ¹⁸ ^{ις} Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

¹⁹ ^{ις} Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὁργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσεβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, ²⁰ ^{ις} διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὁ Θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφάνερωσε· ²¹ ^{ις} τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθοράται, ἣ τε αἰδὸς αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, ²² ^{ις} διότι γνόντες τὸν Θεὸν οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἣ εὐχαρίστησαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· ²³ ^{ις} φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, ²⁴ ^{ις} καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιωματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν,

a Acts 9. 22.
& 13. 2, 9.
Gal. 1. 15.
b Acts 3. 18.
Tit. 1. 2.
Gen. 3. 15.
& 22. 18. & 26. 4.
& 49. 10.
Deut. 18. 15.
2 Sam. 7. 12.
Ps. 132. 11.
Isa. 4. 2. & 7. 14.
& 9. 6.
Jer. 23. 5.
& 33. 14.
Ezek. 34. 23.
& 37. 24.
Dan. 9. 24.
Mich. 7. 20.
c ch. 9. 1—22.
John 1. 14.
Ps. 132. 11.
Matt. 1. 1, &c.
Luke 1. 32.
& 3. 23, 31.
Acts 2. 30.
& 13. 23.
2 Tim. 2. 8.
d John 10. 30, &c.
Acts 13. 32, 33.
Heb. 1. 5.
& 5. 5, 6.
e Rom. 12. 3.
& 15. 15, 16.
1 Cor. 15. 9, 10.
Eph. 3. 8.
f ch. 9. 24.
1 Cor. 1. 2.
g Acts 9. 13.
1 Cor. 1. 2.
h Eph. 5. 20.
Heb. 13. 15.
1 Pet. 2. 5.
1 Thess. 1. 8.
i Rom. 9. 1.
2 Cor. 1. 23.
& 11. 31.
Gal. 1. 20.
Phil. 1. 8.
2 Tim. 1. 3.
k ch. 15. 23, 32.
1 Thess. 3. 10.
l ch. 15. 29.
m ch. 15. 32.
n ch. 15. 23.
1 Thess. 2. 13.
o 1 Cor. 9. 16.
Acts 28. 2.
p Ps. 40. 10.
2 Tim. 1. 8.
1 Cor. 1. 13.
r Eph. 5. 6.
s Acts 17. 24, &c.
t Ps. 19. 2, &c.
Acts 14. 17.
u Eph. 4. 7.
v Deut. 4. 15, &c.
Ps. 106. 20.
Wisd. 12. 23, &c.
Isa. 40. 17, 18.
Acts 17. 29.

x Ps. 81. 12.
Acts 14. 16.

²⁴ ^x Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς, ²⁵ οὔτινες μετέλλαξεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

y Lev. 18. 22, 23.
Eph. 5. 11, 12.

²⁶ ^y Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας. Αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν ²⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες, ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

z Hos. 7. 3.
Eph. 50. 18.

²⁸ Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, ποινηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ, μεστους φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας, ³⁰ ψιθυριστὰς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὕβριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεύσω ἀπειθεῖς, ³¹ ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας ³² ^z οὔτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσιν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοῖς πράσσοσι.

a 2 Sam. 12. 25.
Matt. 7. 1.

II. ¹ ^a Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων, ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. ² Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας.

b ch. 9. 23.
Isa. 30. 18.
2 Pet. 3. 9, 15.

³ Δογίξῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε, ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, καὶ ποῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; ⁴ ^b ἡ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιαν σὲ ἄγει; ⁵ ^c κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ⁶ ^d ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ⁷ τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργον ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι ζωὴν αἰώνιον, ⁸ ^e τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένους δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμὸς, ⁹ θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρώτον καὶ Ἑλλήνος, ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρώτον καὶ Ἑλλήνι.

f Deut. 10. 17.
Gal. 2. 6.
Eph. 6. 9.
Col. 3. 25.
1 Pet. 1. 17.
g Luke 12. 47.
h Matt. 7. 21.
i James 1. 22, 25.
j John 3. 7.

¹¹ ^f Οὐ γὰρ ἐστὶ προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ ¹² ^g ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον διὰ νόμου κριθήσονται ¹³ ^h οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιωθήσονται.

i Matt. 25. 31.
Acts 17. 31.
1 Cor. 4. 5.

¹⁴ ^o Όταν γὰρ ἔθνη, τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οἳτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσι νόμος, ¹⁵ οὔτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ¹⁶ ⁱ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

j ch. 9. 4.
John 8. 33, 41.
k Phil. 1. 10.
l Matt. 23. 16.
John 9. 34, 40, 41.

¹⁷ ^j Εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάξῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ, ¹⁸ ^k καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάξεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, ¹⁹ ^l πέποιθās τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, ²⁰ παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ, ²¹ ^m ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; ²² ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα ἱεροσυλεῖς; ²³ ⁿ ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβά-

m Ps. 50. 16, &c.
Matt. 23. toto.

n ch. 9. 4.

σεως τοῦ νόμου τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις; ²⁴ ὁ τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι, καθὼς γέγραπται.

o 2 Sam. 12. 14.
Isa. 52. 5.
Ezek. 36. 20, 23.

²⁵ Περιτομή μὲν γὰρ ὠφέλει ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖ, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. ²⁶ Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται, ²⁷ καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελούσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου;

p John 8. 39.
ch. 9. 7.
q Deut. 10. 16.
& 30. 6.
Jer. 4. 4.
Col. 2. 11.
Phil. 3. 2, 3.
1 Pet. 3. 4.
1 Cor. 4. 5.
1 Thess. 2. 4.

²⁸ Ὁ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή, ²⁹ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομή καρδίας, ἐν πνεύματι οὐ γράμματι· οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.

III. ¹ Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς;

² Πολλὴ κατὰ πάντα τρόπον· πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. ³ Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινας; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσῃ; ⁴ μὴ γένοιτο· γνωέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

a Deut. 4. 8.
Ps. 147. 19, 20.
ch. 2. 18. & 9. 4.
b Num. 23. 19.
ch. 9. 6.
2 Tim. 2. 13.
Heb. 4. 2.
c Ps. 51. 4.
& 62. 9.
John 3. 33.

⁵ Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω·

⁶ Μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον;

d Gen. 18. 25.
Job 8. 3.
& 34. 17.

⁷ Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσειεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι, ⁸ καὶ μὴ, καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασί τινας ἡμᾶς λέγειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; — ὦν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.

⁹ Τί οὖν; προεχόμεθα;

e Gal. 3. 22.

Οὐ πάντως· προηγιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι· ¹⁰ καθὼς γέγραπται, ὅτι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς· ¹¹ οὐκ ἔστιν ὁ συνιών, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. ¹² Πάντες ἐξέκλι-
ναν, ἅμα ἠχρειώθησαν. οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. ¹³ Τάφος ἀνεφγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιούσαν, ἰδὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν, ¹⁴ ὦν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει· ¹⁵ ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· ¹⁶ σύντριμμα καὶ τάλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν, ¹⁸ οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

f Ps. 14. 3.
& 53. 3.

g Ps. 5. 9.
& 140. 3.
h Ps. 143. 2.
i Prov. 1. 16.
Isa. 59. 7, 8.

k Ps. 36. 1.

¹⁹ Οἶδαμεν δὲ, ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ· ²⁰ διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ. Διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. ²¹ Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ²² δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ, διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας, οὐ γὰρ ἐστι διαστολή, ²³ πάντες γὰρ ἥμαρτον, καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· ²⁴ δικαιοσύμενοι δωρεάν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ²⁵ ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον, καὶ δικαιῶντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

l Ezek. 16. 63.

m ch. 7. 7.
Gal. 2. 16.
& 3. 11.

n John 8. 39.
Acts 15. 11.
& 26. 22.
ch. 1. 17.
o ch. 10. 12.
Gal. 3. 28.
Col. 3. 11.
p ch. 11. 32.
Gal. 3. 22.
q Matt. 20. 28.
Eph. 1. 7.
& 2. 8.
Tit. 3. 5, 7.
1 Pet. 1. 18.
r Acts 13. 38, 39.
Col. 1. 20.
1 John 2. 2.
& 4. 10.

²⁷ Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; Ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; Οὐχί· ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως· ²⁸ λογιζόμεθα γὰρ πιστεῖ δικαιῶσθαι ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου.

s Acts 13. 39.
Gal. 2. 16.

f ch. 4. 2.
Gal. 3. 8.

²⁹ Ἡ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον ; οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν ; Ναὶ καὶ ἐθνῶν, ³⁰ ἐπεὶ περ εἰς ὁ Θεὸς, ὃς δικαιοῦσιν περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως.

³¹ Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως ; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

a Isa. 51. 2.

b Gen. 15. 6.
Gal. 3. 6.
James 2. 23.

c ch. 11. 6.

d Ps. 32. 1, 2.

IV. ¹ Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ σάρκα ; ² εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς Θεόν· ³ τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει ; Ἐπίστευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁴ Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· ⁵ τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιούντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. ⁶ Καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, ⁷ Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἀμαρτίαι, ⁸ μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ λογίσσεται Κύριος ἀμαρτίαν.

e Gen. 17. 11.
Gal. 3. 7.

⁹ Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἣ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν ; λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. ¹⁰ Πῶς οὖν ἐλογίσθη ; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἣ ἐν ἀκροβυστίᾳ ; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· ¹¹ καὶ σημεῖον ἔλαβε περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, ¹² καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἰχνεσι τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. ¹³ Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. ¹⁴ Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὐ δὲ οὐκ ἔστι νόμος, οὐδὲ παράβασις.

f Gen. 15. 6.
& 17. 2, &c.
Gal. 3. 18.

g ch. 3. 20.
& 5. 13, 20.
& 7. 8, 10.
John 15. 22.
1 Cor. 15. 56.
2 Cor. 3. 7, 9.
h Gal. 3. 16, 18, 30.

i Gen. 17. 5.
Heb. 11. 12.

j Gen. 15. 4—6.

k Gen. 17. 17.
& 18. 11.
Heb. 11. 11, 12.

l Heb. 11. 18.

m Ps. 115. 3.
Eph. 5. 19.
Luke 1. 37.

¹⁶ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραὰμ, ὃς ἔστι πατὴρ πάντων ἡμῶν, ¹⁷ καθὼς γέγραπται, Ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσε Θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα· ¹⁸ ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσε, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου, ¹⁹ καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νεκρωμένον ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας, ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δούς δόξαν τῷ Θεῷ, ²¹ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπηγγέλται δυνατὸς ἔστι καὶ ποιῆσαι· ²² διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

n ch. 15. 4.
1 Cor. 10. 6, 11.
o Acts 2. 24.
p 1 John 1. 7.
& 2. 2.
Rom. 8. 32.
1 Cor. 15. 17.

²³ Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίσεσθαι τοὺς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ²⁵ ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

a Eph. 2. 13.
b John 10. 9.
& 14. 6.
1 Cor. 15. 1.
Eph. 2. 13.
& 3. 12.
Heb. 3. 6.
& 10. 19.
c 2 Cor. 12. 10.
James 1. 2.
d James 1. 3.

V. ¹ Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· ³ οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, ⁴ εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ

ἐλπίδα, ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

⁶ * Ἐτι γὰρ Χριστὸς, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. ⁷ Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται, ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τίς καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν; ⁸ ^f συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι, ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε.

⁹ * Πολλῶ ὦν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰ ^h Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. ¹¹ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

¹² ⁱ Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον, ¹³ ^k ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἔλλογεται μὴ ὄντος νόμου, ¹⁴ ⁱ ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος.

¹⁵ ^m Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα οὕτω καὶ τὸ χάρισμα.

Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε.

¹⁶ Καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρῖμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. ¹⁷ Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ἐνὸς, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύουσιν διὰ τοῦ ἐνὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹⁸ * Ἀρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτω καὶ δι' ἐνὸς δικαίωματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς.

¹⁹ * Ὡς περ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνὸς δίκαιοι κατασταθίσονται οἱ πολλοί.

²⁰ ^a Νόμος δὲ παρεισήλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα. Οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, ²¹ ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

VI. ¹ ^a Τί ὦν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;

² ^b Μὴ γένοιτο· οὕτως ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ;

³ * Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ ^d συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα, ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. ⁵ * Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα, ⁶ ^f τοῦτο γνωσκόντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. ⁷ ^e ὁ γὰρ ἀποθανὼν δειδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας.

⁸ ^h Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, ^h 2 Tim. 2. 11.

⁹ ⁱ εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει. ¹⁰ ^k ὁ γὰρ ἀπέθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ, ὁ δὲ ζῇ, ζῇ

τῷ Θεῷ. ^k Luke 20. 38. Heb. 9. 27, 28.

^e Eph. 2. 1. Col. 2. 13. ⁱ Pet. 3. 18.

^f John 15. 13. Heb. 9. 15. ⁱ Pet. 3. 18.

^g 1 Thess. 1. 10. ^h 2 Cor. 5. 18. Col. 1. 21, 22. ⁱ 2 Cor. 4. 10, 11.

ⁱ Gen. 2. 17. & 3. 6. ^{ch.} 6. 23. ⁱ Cor. 15. 21.

^k ch. 4. 15.

ⁱ 1 Cor. 15. 21, 22, 45.

^m Isa. 53. 11. Matt. 20. 28. & 26. 28.

ⁿ ch. 4. 15. & 7. 8. Gal. 3. 19, 23.

^a ch. 3. 8. & 5. 20. ^b ver. 15. ^b ver. 11. Gal. 6. 14. ^c Gal. 3. 27.

^d 1 Cor. 6. 14. Eph. 4. 22—24. Col. 2. 12. & 3. 10. ⁱ Pet. 4. 1, 2. ^e ch. 8. 11. Phil. 3. 10, 11. ^f Gal. 2. 20. Eph. 4. 22.

^g 1 Pet. 4. 1.

1 Gal. 2. 19.
1 Pet. 2. 24.

¹¹ Ὡς καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

m ch. 12. 1.
1 Pet. 4. 2.

¹² Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· ¹³ μὴ δὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ, ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ· ¹⁴ ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γὰρ ἔστε ὑπὸ νόμον, ἀλλὰ ὑπὸ χάριν.

n Gal. 2. 18, 19.

¹⁵ Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἔσμεν ὑπὸ νόμον, ἀλλὰ ὑπὸ χάριν;

o John 8. 34.
2 Pet. 2. 19.

Μὴ γένοιτο· ¹⁶ οὐκ οἴδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δούλοι ἔστε ὃ ὑπακούετε, ἥτοι ἁμαρτίας, εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην;

p John 8. 32.
1 Pet. 2. 16.
1 Cor. 7. 22.

¹⁷ Χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδασχῆς· ¹⁸ ἑλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ.

q John 8. 34.

¹⁹ Ἀνθρώπων λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. Ὡς περ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

²⁰ Ὅτε γὰρ δούλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἑλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.

²¹ Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. ²² Νυνὶ δὲ ἑλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον.

r ch. 5. 2.
Gen. 2. 17.
1 Cor. 15. 21.
James 1. 15.
1 Pet. 1. 3.

²³ Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

a 1 Cor. 7. 2, 10, 39.

VII. ¹ Ἄγνωεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; ² ἡ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατηργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ.

c ch. 8. 2.
Gal. 2. 19, 20.
& 5. 18, 22.

⁴ Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ, διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ.

d ch. 6. 21.
Gal. 5. 19.
e ch. 2. 29.
& 6. 2.
2 Cor. 3. 6.

⁵ Ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνῆργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. ⁶ Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ὃ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γραμμάτων.

f ch. 3. 20.
Exod. 20. 17.
Deut. 5. 21.

⁷ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία;

g ch. 4. 15.
& 5. 20.
Gal. 3. 19.
1 Cor. 15. 56.

Μὴ γένοιτο· Ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμον· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· ⁸ Ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. ⁹ Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἑλθοῦσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, ¹⁰ καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἢ εἰς ζωὴν αὐτὴ εἰς θάνατον. ¹¹ Ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν.

i 1 Tim. 1. 8.
Ps. 19. 8.
k ch. 3. 20.

¹² Ὡστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

¹³ Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο θάνατος;

Μὴ γένοιτο· Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

l 1 Tim. 1. 8.
1 Kings 21. 20, 25.
Isa. 50. 1.
1 Mac. 1. 15.

¹⁴ Οἶδαμεν γὰρ, ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν, ἐγὼ δὲ σάρκινός εἰμι, πεπρα-

μένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ¹⁵ ^m Ὁ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γνώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω ^m Gal. 5. 17. τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ. ¹⁶ Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός· ¹⁷ νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ¹⁸ ⁿ Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ ⁿ Gen. 6. 5. & 8. 21. σαρκὶ μου, ἀγαθὸν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. ¹⁹ οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. ²⁰ Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

²¹ Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον, τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. ²² ^o Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ^o Ps. 1. 2. 2 Cor. 4. 16. Eph. 3. 16. p Gal. 5. 17. ch. 6. 13, 19. ²³ ^p βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου.

²⁴ Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος, τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου ;

²⁵ ^q Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

^q 1 Cor. 15. 57.

* Ἀρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῷ δουλεύω νόμῳ Θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

VIII. ¹ ^a Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

^a Gal. 5. 16, 25.

² ^b Ὁ γὰρ νόμος τοῦ Πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἡλευθέρωσε με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου.

^b ch. 6. 18, 22. John 8. 36. Gal. 5. 1. 1 Cor. 15. 45.

³ ^c Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ νῖδον πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας, καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ⁴ ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ Πνεῦμα.

^c 2 Cor. 5. 21. Eph. 2. 14, 15. Gal. 3. 13. Heb. 7. 13, 19.

⁵ ^d Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ Πνεῦμα ^d 1 Cor. 2. 14. τὰ τοῦ Πνεύματος· ⁶ ^e τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ Πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· ⁷ διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς Θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· ⁸ ^f οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ^f 1 Cor. 2. 14. ὄντες Θεῷ ἀρεσαι οὐ δύνανται.

^e ch. 6. 21. Gal. 6. 8.

⁹ ^g Ὅμως δὲ οὐκ ἔστὲ ἐν σαρκὶ, ἀλλ' ἐν Πνεύματι, εἵπερ Πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν· εἰ δέ τις Πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ· ¹⁰ ^h εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἁμαρτίαν, τὸ δὲ Πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην.

^g 1 Cor. 3. 16. Gal. 4. 6. Phil. 1. 19. h 1 Cor. 15. 45.

¹¹ ⁱ Εἰ δὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ Πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

ⁱ Acts 2. 24. ch. 4. 4, 5. 1 Cor. 6. 14. 2 Cor. 4. 14. Eph. 2. 5. Col. 2. 13.

¹² ^k Ἀρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν.

^k ch. 6. 7, 18.

¹³ ^l Εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζήτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ Πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ¹⁴ ^m Ὅσοι γὰρ Πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ εἰσι Θεοῦ. ¹⁵ ⁿ Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε Πνεῦμα υἱοθεσίας ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ, ὁ Πατήρ. ¹⁶ ^o Αὐτὸ τὸ Πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμέν τέκνα Θεοῦ· ¹⁷ ^p εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἵπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

^l Gal. 6. 8. Col. 3. 5, 6. m Gal. 5. 18. n 2 Tim. 1. 7. Gal. 3. 26. & 4. 5, 6. o 2 Cor. 1. 22. & 5. 5. Eph. 1. 13. Heb. 6. 17. 1 John 5. 10. p Gal. 4. 7. 2 Tim. 2. 11, 12. Eph. 1. 11. 1 Pet. 1. 3. Matt. 25. 34. Heb. 6. 17. q 2 Cor. 4. 9, 17. 2 Cor. 11. 23. 1 Pet. 1. 6. r Acts 3. 21. 2 Pet. 3. 13. Isa. 65. 17.

¹⁸ ^q Δογίζομαι γὰρ, ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ ^r Ἡ γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν νῦν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. ²⁰ Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ²¹ ἐπ' ἐλπίδι ὅτι καὶ αὕτη ἡ

s Ps. 38. 9.
ch. 7. 24.
1 Cor. 1. 7.
2 Cor. 5. 29, 4.
Gal. 5. 5.
Eph. 1. 14.
Tit. 2. 13.
t 2 Cor. 5. 7.
u 2 Cor. 4. 18.
Heb. 11. 7.
x Prov. 15. 8.
Ps. 145. 19.
Zech. 12. 10.
Matt. 20. 22.
James 4. 3.
y 1 Chron. 29. 9.
z ch. 9. 11.
2 Tim. 1. 9.
1 Cor. 3. 21.
2 Cor. 4. 15.
ver. 32.
Hos. 2. 18.
2 Cor. 16. 7.
a Eph. 1. 9, 11.
2 Cor. 3. 18.
1 Cor. 5. 49.
Phil. 3. 21.
Col. 1. 18.
b ch. 9. 24.
1 Cor. 1. 24.
1 Pet. 2. 9.
c Ps. 118. 6.
2 Kings 6. 16.
d Isa. 53. 5, 7.
John 8. 16.
ch. 4. 25.
& 5. 6, 9.
2 Pet. 2. 4.
2 Tim. 2. 13.
e Isa. 50. 8, 9.
f Ps. 37. 33.
g 109. 31.
h 110. 1. ver. 1.
ch. 14. 3.
Job 34. 29.
Heb. 1. 3.
& 7. 25.
i 1 Pet. 3. 22.
1 John 2. 1.
g ch. 4. 25.
& 5. 6—10.
& 14. 9.
Matt. 20. 28.
John 14. 19.
h Ps. 44. 22.
1 Cor. 4. 9.
2 Cor. 4. 11.]
& 11. 23.
i 1 Cor. 15. 57.
2 Cor. 2. 14.
1 John 4. 4.
& 5. 4, 5.
Rev. 12. 11.
j Eph. 1. 21.
& 6. 12.
Col. 2. 15.
k 1 Pet. 3. 22.
l Eph. 3. 18, 19.
Exod. 9. 16, 17.
Ps. 93. 3, 4.
Isa. 10. 10—14.
1 Tim. 2. 7.
ch. 1. 9.
Phil. 1. 8.
b ch. 10. 1.
c Exod. 32. 32.
Gal. 1. 8.
d Exod. 4. 22.
Deut. 7. 6.
Ps. 63. 2.
& 90. 16.
& 147. 19.
Isa. 60. 19.
Jer. 17. 2.
Deut. 29. 14.
Jer. 31. 9, 33.
ch. 2. 17.
Eph. 2. 12.
ch. 3. 2.
Exod. 12. 25.
e ch. 11. 28.
Matt. 1. 1.
Luk. 3. 23, &c.
John 1. 1.
Heb. 1. 8, 9.
f Gen. 17. 7.
Num. 23. 19.
Isa. 55. 11.
John 8. 39.
ch. 2. 28, 29.
Gal. 6. 16.
g Gen. 21. 12, 23.
Gal. 4. 28.
Heb. 11. 18.
h Gal. 4. 28.
i Gen. 18. 10, 14.
k Gen. 25. 21, 23.
ch. 4. 17.
l Gen. 25. 23.
m Matt. 1. 1, 2, 3.
n Deut. 32. 4.
2 Chron. 19. 7.
Ps. 92. 15.

κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς, εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. ²² Οἶδαμεν γὰρ, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· ²³ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ Πνεύματος ἔχοντες καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ²⁴ Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; ²⁵ εἰ δέ, ὁ οὐ βλέπομεν, ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

²⁶ Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ Πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξάμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν· ἀλλὰ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· ²⁷ ὁ δὲ ἐρευνᾷ τὰς καρδίας οἶδε τί τὸ φρόνημα τοῦ Πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.

²⁸ Οἶδαμεν δέ, ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν· ²⁹ ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισε συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· ³⁰ οὓς δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ οὓς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε.

³¹ Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ³² Ὅς γε τοῦ ἰδίου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται;

³³ Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων, ³⁴ τίς ὁ κατακρίνων; Ὁ Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν.

³⁵ Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα, ³⁶ καθὼς γέγραπται, Ὅτι ἔνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς; ³⁷ Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν, διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. ³⁸ Πέπεισμαι γὰρ, ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ, οὔτε ἐνεστώτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις, ³⁹ οὔτε ὑψώματα οὔτε βάθος, οὔτε τίς κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

IX. ¹ Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ² ὅτι λύπη μοί ἐστι μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὁδὸν τῇ καρδίᾳ μου· ³ ἡ χυρόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, ⁴ οἵτινες εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία, καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ⁵ ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

⁶ Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ οὗτοι Ἰσραὴλ· ⁷ οὐδ' ὅτι εἰσὶ σπέρμα Ἀβραὰμ πάντες τέκνα, ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα· ⁸ τουτέστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. ⁹ Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τούτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔστι τῇ Σάρρᾳ υἱός.

¹⁰ Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ¹¹ μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ¹² ἐρρήθη αὐτῇ, Ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι, ¹³ καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἡγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.

¹⁴ Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ;

Μὴ γένοιτο· ¹⁵ ° τῷ Μωϋσῇ γὰρ λέγει, Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτεί- ο Exod. 33. 19.
ρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω.

¹⁶ * Ἀρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεούντος Θεοῦ.

¹⁷ * Δέγει γὰρ ἡ γραφή τῷ Φαραώ, Ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, p Exod. 9. 16.
ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελή τὸ
ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.

¹⁸ * Ἀρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

¹⁹ ° Ἐρεῖς μοι οὖν, τί οὖν ἔτι μέμφεται; ° τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς q Jer. 49. 19.
ἀνθέστηκε; r 2 Chron. 20. 6.
Dan. 4. 35.

²⁰ * Μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ s Isa. 45. 9.
πλάσμα τῷ πλάσαντι, τί μὲ ἐποίησας οὕτως; ° ²¹ * Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κερα- & 64. 8.
μεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ Jer. 18. 2—10.
εἰς ἀτιμίαν; Wisd. 15. 7.
1 2 Tim. 2. 20.
Jer. 18. 6.

²² * Εἰ δὲ θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν u ch. 2. 4.
αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, i Thess. 5. 9.

²³ καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῇ ἐλέους, ἃ προητοι-
μασεν εἰς δόξαν, ° ²⁴ οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς, οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ
ἐξ ἔθνων, ° ²⁵ ὥς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν
μου, καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην ἡγαπημένην. ° ²⁶ * Καὶ ἔσται ἐν τῷ
τόπῳ οὗ ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ
Θεοῦ ζῶντος. ° ²⁷ * Ἡσαΐας δὲ κρᾶζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς
τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα σωθή-
σεται. ° ²⁸ λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι
λόγον συντετμημένον ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. ° ²⁹ * Καὶ καθὼς
προεῖρηκεν Ἡσαΐας, Εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
ὡς Σδόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὁμοιωθήμεν.

³⁰ τί οὖν ἐροῦμεν; ° Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβε δικαιο-
σύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως, ° ³¹ * Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης
εἰς νόμον οὐκ ἔφθασε. ° ³² * Διατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων. Προσ-
έκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ° ³³ * καθὼς γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν
Σιὼν λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου καὶ ὁ πιστεύων
ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνηθήσεται.

X. ¹ * Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις πρὸς τὸν Θεὸν
ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. ° ² * Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ ἔχουσιν
ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ° ³ * ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν
ιδίαν ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν ° ⁴ * τέλος γὰρ
νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

⁵ * Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ° Ὅτι ὁ ποιήσας
αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς.

⁶ * Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει, Μὴ εἶπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου,
Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστι Χριστὸν καταγαγεῖν ° ⁷ *
Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστι Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀνα-
γαγεῖν. ° ⁸ * Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥήμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί
σου, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου τοῦτ' ἔστι τὸ ῥήμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσ-
σομεν. ° ⁹ * Ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύ-
σῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ ° ¹⁰ καρδιά
γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.

¹¹ * Δέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνηθή-
σεται ° ¹² * οὐ γὰρ ἔστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνος ° ὁ γὰρ αὐτὸς
g Deut. 30. 11—
14.
Prov. 30. 4.
h Matt. 10. 32, 33.
Luke 12. 8.
John 3. 22.
Phil. 2. 11.
i John 4. 23.
j Isa. 49. 23.
ch. 9. 33.
k Acts 10. 34, 35.
& 15. 9.
ch. 3. 22, 29.
l Tim. 2. 5.
Eph. 1. 7.
& 2. 4, 7.

k Joel 2. 32.
Acts 2. 21.

1 John 15. 22.

m Isa. 52. 7.
Nahum 1. 15.

n Isa. 53. 1.
John 12. 38.
ch. 3. 3.

o Ps. 19. 6.
Col. 1. 6, 23.
Acts 2. 5—11.
& 26. 20.
& 28. 23.

p Deut. 32. 21.
ch. 11. 11.

q Isa. 58. 1.
& 65. 1, 2.
ch. 9. 30.
Matt. 20. 16.
& 22. 9, 10.
r Isa. 65. 2—5.

a Jer. 31. 37.
1 Sam. 12. 22.

2 Cor. 11. 22.
Phil. 3. 5.

b ch. 8. 29.

c 1 Kings 19. 10.

d 1 Kings 19. 18.

e ch. 9. 27.

f Deut. 9. 4—6.
ch. 4. 4, 5.

1 Cor. 15. 10.

g ch. 9. 31.
& 10. 3.

h Isa. 6. 9.
& 29. 10.
Deut. 29. 4.

Jer. 5. 21.
Ezek. 12. 2.
Matt. 13. 14.

Mark 4. 11, 12.
John 12. 40.
Acts 28. 26.

i Ps. 69. 22, 23.

k Acts 13. 46.
ch. 10. 19.

1 Acts 9. 15.
& 13. 2.
& 22. 21.

ch. 15. 16.
Gal. 1. 15.
& 2. 7, 8.

Eph. 3. 8.
1 Tim. 2. 7.
2 Tim. 1. 11.

m ch. 9. 3.
1 Cor. 9. 22.
2 Tim. 2. 10.

ver. 11.
ch. 9. 3.
Phil. 12.

1 Cor. 7. 16.
n 2 Cor. 5. 19.
1 Lev. 23. 10.
Num. 15. 18, 21.

p Jer. 11. 16.
Eph. 2. 12, 13.
& 3. 6.
q 1 Cor. 10. 12.

Κύριος πάντων πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· ¹³ ^k Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται.

¹⁴ ^l Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὐδ' οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσωσι χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ ^m πῶς δὲ κηρύξωσιν ἔαν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγραπται, Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων ἀγαθά.

¹⁶ ⁿ Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ.

Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ ^r Ἀρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ.

¹⁸ ^o Ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενῶν γε εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

¹⁹ ^p Ἀλλὰ λέγω, Μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἄσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. ²⁰ ^q Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι. ²¹ ^r Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

XI. ¹ ^a Λέγω οὖν, Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ;

Μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. ² Οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.

³ ^c Ἡ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ; ⁴ ^d Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ γὰρ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχὴν μου. ⁵ ^e Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἑμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.

⁶ ^f Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν.

⁷ ^g Εἰ δὲ χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται χάρις· εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκ ἔτι ἔστι χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκ ἔτι ἔστιν ἔργον.

⁸ ^h Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπαυρώθησαν· ⁹ ⁱ καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα καταπαύσεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὄτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας· ¹⁰ ^j καὶ Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· ¹¹ ^k σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψον.

¹² ^l Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσι;

Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτοὺς. ¹³ ^m Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνων, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.

¹⁴ ⁿ Ὅτι γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν, ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμι ἐγὼ ἔθνων ἀπόστολος τὴν διακονίαν μου δοξάζω, ¹⁵ ^o εἰ πᾶς παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινα ἐξ αὐτῶν· ¹⁶ ^p εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; ¹⁷ ^q εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ρίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.

¹⁸ ^r Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ρίζης καὶ τῆς πύοτος τῆς ἐλαίας ἐγένου, ¹⁹ ^s μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ρίζα σέ.

¹⁹ Ἐρείς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ.

²⁰ Ἐκάλως τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας· μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φόβου. ²¹ Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφέισατο, μὴ πως οὐδὲ σοῦ φείσεται.

²² Ἴδε οὖν χρηστότητα, καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομίαν· ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνης τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. ²³ Ἐκείνοι δὲ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται, δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς.

²⁴ Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσω μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ·

²⁵ Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾔτη παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πῶρως ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ. ²⁶ καὶ οὕτω πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται, Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ, ²⁷ καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. ²⁸ Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἔχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπῶντι διὰ τοὺς πατέρας. ²⁹ Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ.

³⁰ Ὡς περ γὰρ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, ³¹ οὕτω καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἑλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι.

³² Συνέκλεισε γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

³³ Ὡς βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. ³⁴ Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ³⁵ ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ³⁶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

XII. ¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν, ² καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

³ Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισε μέτρον πίστεως. ⁴ Καθ' ὅσον γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πράξιν, ⁵ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώματι ἔσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη.

⁶ Ἐχόντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, ⁷ εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει, ὁ μεταδιδούς, ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.

⁹ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος, ἀποστρυγόντες τὸ πονηρὸν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· ¹⁰ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροὶ, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες, ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ¹³ ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. ¹⁴ Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ Χαίρειν μετὰ χαिरώνων,

r Prov. 28. 14.
Isa. 66. 2.
ch. 12. 16.
Phil. 2. 12.

s John 15. 2.
1 Cor. 15. 2.
Heb. 3. 6, 14.
& 10. 23, 38.
t 2 Cor. 3. 16.

u ver. 7, 8.
Luke 21. 24.
2 Cor. 3. 14—16.

v Ps. 14. 7.
& 108. 47.
Isa. 45. 25.
& 69. 20.

x Ps. 14. 7.
Isa. 27. 9.
Jer. 31. 31, &c.
2 Cor. 3. 16.
Heb. 8. 8.
& 10. 16.
y Num. 23. 19.

z Eph. 2. 2.
Col. 3. 7.
Tit. 3. 3—7.
ver. 31.

1 Cor. 7. 25.
2 Cor. 4. 1.
a ch. 3. 9.
Gal. 3. 22.
b Job 11. 7.
Ps. 36. 6.

c Ps. 92. 6.
Isa. 4. 13.
Jer. 23. 18.
Wisd. 9. 13.
2 Cor. 2. 16.
d Job 41. 11.
e Prov. 16. 4.
1 Cor. 8. 6.
Col. 1. 16.

a 2 Cor. 10. 1.
ch. 6. 13, 16, 19.

1 Pet. 2. 5.
Ps. 50. 13, 14.

b Eph. 4. 23.
& 5. 10, 17.

1 Thess. 5. 3.
Col. 3. 10.

1 John 2. 15.
1 Cor. 12. 7, 11.

Eph. 4. 7.
c Ps. 34. 8.

Eph. 5. 10, 17.
1 Pet. 2. 3.

Col. 4. 12.
1 Thess. 4. 3.

d ch. 1. 5.
1 Cor. 3. 10.

1 Cor. 12. 12, &c.
f 1 Cor. 12. 27.

Eph. 1. 23.
& 4. 16, 25.

g 1 Cor. 12. 4, &c.
Acts 20. 29.

1 Pet. 4. 10.
h 1 Cor. 12. 28.

Eph. 4. 11.
1 Pet. 4. 10, 11.

1 Deut. 15. 7.
Matt. 6. 1—3.

1 Cor. 12. 29.

2 Cor. 9. 7.

1 Pet. 5. 2.

1 Tim. 5. 17.

j 1 Pet. 1. 22.

Ps. 36. 4.

& 97. 10.

Amos 5. 15.

1 Pet. 4. 8.

k Heb. 13. 1.

Phil. 2. 3.

1 Pet. 1. 22.

& 2. 17.

n 1 Cor. 16. 1. Heb.

2 Pet. 1. 7.

1 Rev. 3. 15.

m ch. 5. 2.

1 Thess. 5. 16, 17.

Col. 4. 2.

Heb. 10. 36.

Luke 18. 1.

Eph. 6. 18.

1 Cor. 4. 12.

1 Pet. 3. 9.

p Eccles. 7. 34.

13. 2, 16.

1 Pet. 4. 9.

o Matt. 5. 44.

Luke 6. 28.

1 Cor. 4. 12.

1 Pet. 3. 9.

q 1 Cor. 1. 10.
Phil. 2. 2.
1 Pet. 3. 8.
Ps. 131. 1.
Prov. 3. 7.
Isa. 5. 21.
ch. 11. 25.
r Prov. 20. 22.
Matt. 5. 39.
1 Thess. 5. 15.
1 Pet. 3. 9.
2 Cor. 8. 21.
s Mark 9. 50.
Heb. 12. 14.
t Lev. 19. 18.
Deut. 32. 35.
Eccl. 28. 1.
Matt. 5. 39.
Luke 6. 29.
Heb. 10. 30.
u Exod. 23. 4, 5.
1 Sam. 24. 16—19.
& 26. 21.
Prov. 25. 21.
Matt. 5. 44.
v Prov. 16. 32.
Luke 6. 27—30.
1 Pet. 3. 9.
a Tit. 3. 1.
1 Pet. 2. 13.
Prov. 8. 15, 16.
Dan. 4. 32.
Wisd. 6. 3.
b 1 Sam. 26. 9.
c Jer. 5. 4.
Matt. 23. 14.
Mark 12. 40.
Luke 20. 47.
James 3. 1.
d Deut. 25. 1.
Prov. 14. 35.
& 20. 2.
Eccl. 10. 4—6.
Jer. 22. 15—18.
1 Pet. 2. 13, 14.
& 3. 13, 14.
e Wisd. 6. 4.
1 Kings 10. 9.
2 Chron. 19. 6.
Ps. 82. 2—4.
Prov. 24. 23, 24.
& 31. 8, 9.
Eccl. 8. 2—5.
Isa. 1. 17.
f Matt. 22. 21.
g Gal. 5. 14.
1 Tim. 1. 5.
James 2. 8.
h Exod. 20. 14.
Lev. 19. 18.
Deut. 5. 18.
Matt. 19. 18.
& 22. 39.
Mark 10. 19.
Luke 18. 20.
1 Matt. 22. 40.
Mark 12. 31.
Gal. 5. 14.
James 2. 8.
1 Tim. 1. 5.
j 1 Cor. 15. 34.
Eph. 5. 14.
1 Thess. 5. 6.
k Eph. 5. 11.
& 6. 13, 14.
1 Thess. 5. 5, &c.
Col. 3. 8.
l Luke 21. 34.
Gal. 5. 21.
1 Thess. 4. 12.
& 5. 6.
m Gal. 3. 27.
& 5. 16.
1 Pet. 2. 11.
n ch. 15. 1, 7.
1 Cor. 8. 9.
& 9. 22.
b ver. 14.
Tit. 1. 15.
c Col. 2. 16, 17.
Acts 10. 34.
d James 4. 11, 12.

κλαίειν μετὰ κλαίωντων. ¹⁶ ^a Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονούντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονούντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς· ¹⁷ ^r μηδεὶν κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· ¹⁸ ^s εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· ¹⁹ ^t μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικούντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἔμοι ἐκδίκησις; ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· ²⁰ ^u ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψάμιζε αὐτόν, ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἀνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

²¹ ^v Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

XIII. ¹ ^a Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία, εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ· αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσιν. ² ^b Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν, ^c οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρῖμα λήφονται.

³ ^d Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῷ κακῷ. Θέλεις δὲ μὴ φοβέσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· ⁴ ^e Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστι σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν· ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἐκδικὸς εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. ⁵ Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.

⁶ Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.

⁷ ^f Ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμὴν.

⁸ ^g Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκε· ⁹ ^h τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολὴ, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. ¹⁰ ⁱ Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

¹¹ ^j Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν ὅτι ὥρα ἤδη ἡμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεῦσαμεν· ¹² ^k ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσάμεθα δὲ τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ¹³ ^l Ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κόμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἐριδι καὶ ζήλῳ· ¹⁴ ^m ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίαν.

XIV. ¹ ^a Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν.

² ^b Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ³ ^c Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενέτω, καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.

⁴ ^d Σὺ τίς εἰ ὁ κρίνων ἄλλοτριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει, ἢ πίπτει. σταθίσεται δέ· δυνατεῖ γὰρ ὁ Θεὸς στήσαι αὐτόν.

⁵ ^e Ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορεῖσθω.

⁶ ^f Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν Κυρίῳ οὐ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ, καὶ ὁ μὴ ἐσθίων Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ. ⁷ ^g Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. ⁸ ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ⁹ ^h Ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν,

e Gal. 4. 9, 10.
Col. 2. 16, 17.

f 1 Cor. 10. 30, 31.
1 Tim. 4. 3—5.
g 2 Cor. 5. 15.
Gal. 2. 19, 20.
Phil. 1. 20—24.
1 Thess. 5. 10.
1 Pet. 4. 2.
h 1 Cor. 3. 22, 23.
& 15. 23.
i 1 Thess. 4. 14—18.
Rev. 14. 13.

τοῦ Κυρίου ἐσμέν. ^{9 i} Εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ ἡ ἐκέρω καὶ ζώντων κυριεύσῃ. ^{i Acts 10. 42. 2 Cor. 5. 15.}

^{10 j} Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Θεοῦ. ^{11 k} γέγραπται γὰρ, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ. ^{12 l} Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. ^{j Matt. 25. 31. 2 Cor. 5. 10. k Ps. 72. 11. Isa. 45. 23. Phil. 2. 10. Rev. 5. 14. l Matt. 12. 36. Gal. 6. 5. Heb. 13. 17. 1 Pet. 4. 5. m 1 Cor. 10. 32. 2 Cor. 6. 3.}

^{13 m} Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνουμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.

^{14 n} Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' αὐτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. ^{15 o} Εἰ γὰρ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκ ἔτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανε. ^{n Matt. 15. 11. 1 Tim. 4. 4. Tit. 1. 15. o 1 Cor. 8. 11.}

¹⁶ Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. ^{17 p} οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ. ^{18 r} ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ Θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ^{p 1 Cor. 8. 8. Col. 2. 16, 17. Heb. 13. 9. q Isa. 45. 24. Jer. 23. 5, 6. Dan. 9. 24. r 2 Cor. 8. 21. Phil. 4. 18. 1 Tim. 2. 3. & 5. 4.}

^{19 s} Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ^{20 s} Μὴ ἔνεκεν βρώματος καταλύε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. ^{s Matt. 15. 11. Acts 10. 15. Tit. 1. 15.}

Πάντα μὲν καθαρά· ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθionti.

^{21 t} Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει, ἢ σκανδαλίζεται, ἢ ἀσθενεῖ. ^{t 1 Cor. 8. 13.}

^{22 u} Σὺ πίστιν ἔχεις; κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. ^{23 x} Ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν. ^{u Gal. 6. 1. James 3. 13. v ch. 7. 15, 24. Acts 24. 16. x Tit. 1. 15. Heb. 11. 6.}

XV. ^{1 a} Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ^{2 b} ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. ^{3 c} Καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρесе, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, Οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.

^{4 d} Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν.

^{5 e} Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δόξῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις· κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ^{7 f} Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν Θεοῦ.

^{8 g} Λέγω γὰρ Ἰησοῦν Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, ^{9 i} τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν Θεόν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. ^{10 j} καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ^{11 k} καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. ^{12 l} καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.

^{13 m} Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει Πνεύματος ἁγίου.

^{14 n} Πέπεισμαι δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. ^{15 o} Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὥς ἐπαναμιμ-

νήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ¹⁶ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν Πνεύματι ἁγίῳ.

¹⁷ Ἐχω οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν Θεόν ¹⁸ οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὃν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν λόγῳ καὶ ἔργῳ, ¹⁹ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει Πνεύματος ἁγίου, ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ, πεπληρω-
κέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ²⁰ οὕτω δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστὸς, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ²¹ ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὅψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκῆκόασιν, συνήσουσι.

²² Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ²³ Νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ²⁴ ὥς ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.

²⁵ Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. ²⁶ Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινα ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ²⁷ εὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν, εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς.

²⁸ Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τούτου, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν. ²⁹ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι.

³⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Πνεύματος, συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ³¹ ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἁγίοις. ³² ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν.

³³ Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν ἀμήν.

XVI. ¹ Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς, ² ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστατίς πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

³ Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργοὺς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαῖνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν. ⁶ ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς. ⁷ ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν, τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινες εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. ⁸ ἀσπάσασθε Ἀμπλῖαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. ⁹ ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργόν ἡμῶν ἐν Χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ¹⁰ ἀσπάσασθε Ἀπελλὴν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ¹¹ ἀσπάσασθε Ἡρωδίωναν τὸν συγγενὴ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. ¹² ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ. ¹³ ἀσπάσασθε Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πατρόβαν,

Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς· ¹⁵ ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.

¹⁶ ^ο Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλη-

e 1 Cor. 16. 20.
2 Cor. 13. 12.
1 Thess. 5. 26.
1 Pet. 5. 14.

¹⁷ ^ε Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάν-

f 2 Thess. 3. 6, 14.
1 Tim. 6. 3.

δαλα παρὰ τὴν διδασχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιούντας, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν·

2 Tim. 3. 2, 5, 6.
Tit. 3. 10.

¹⁸ ^ς οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἐαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων· ¹⁹ ^η ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω

2 John 10.
g Phil. 3. 18, 19.

δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν.

h Matt. 10. 16.
ch. 1. 8.
1 Cor. 14. 20.

²⁰ ^ι Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

i Gen. 3. 15.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

²¹ ^κ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος, καὶ Ἰάσων, καὶ

k Acts 13. 1.
& 16. 1.
& 17. 5.

Σωσίπατρος, οἱ συγγενεῖς μου· ²² ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ· ²³ ^λ ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης· ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ

l Thess. 3. 2.
1 Tim. 1. 2.
1 Acts 19. 22.
1 Cor. 1. 15.
2 Tim. 4. 20.

ἀδελφός.

²⁴ Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

m ch. 1. 5.
& 15. 18.
Eph. 1. 9.

²⁵ ^μ Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου,

Col. 1. 26.
2 Tim. 1. 10.
Tit. 1. 2.

²⁶ ^ν φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, ²⁷ ^ο μόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

1 Pet. 1. 20.
Jude 24.
n 1 John 1. 1.
o Heb. 13. 15.
1 Tim. 1. 17.
Jude 25.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

a Rom. 1. 1, 7.
1 Cor. 1. 2.
1 Cor. 1. 1.
Gal. 1. 1.
b Acts 19. & 20.
c 2 Cor. 1. 2.
Gal. 1. 3.
Tit. 1. 4.
1 Pet. 1. 2.
d 2 Cor. 1. 3.
1 Pet. 1. 3.
Rev. 4. 9—11.
e Rom. 8. 29, 30.
ch. 5. 27.
Col. 1. 22.
2 Thess. 2. 13.
2 Tim. 1. 9.
1 Pet. 1. 1, 2.
f Rom. 8. 15, 29, 30.
Gal. 4. 5.
g Matt. 3. 17.
& 17. 5.
Col. 1. 13.
h Acts 20. 28.
Rom. 2. 4.
& 9. 25.
ch. 2. 7.
& 3. 8, 16.
Col. 1. 14.
Phil. 4. 19.
1 Pet. 1. 18, 19.
Heb. 9. 12.
i Rom. 16. 25.
ch. 3. 9.
Col. 1. 26.
2 Tim. 1. 9.
Tit. 1. 2.
1 Pet. 1. 20.
1 Gen. 49. 10.
Rev. 9. 24.
Gal. 4. 4.
Col. 1. 19, 20.
k Acts 26. 18.
Rom. 8. 17.
Col. 1. 12.
1 Rom. 8. 15, 16.
& 10. 14—17.
2 Cor. 1. 22.
& 5. 5.
ch. 4. 30.
2 Tim. 2. 19.
Rev. 7. 2.
m Exod. 19. 5.
Deut. 7. 6.
& 14. 2. & 26. 18.
Rom. 8. 23.
1 Pet. 2. 9.
n Phil. 1. 3.
Col. 1. 3, 4.
o Rom. 1. 9.
Phil. 1. 3, 4.
1 Thess. 1. 2.
2 Thess. 1. 3.
p Col. 1. 9—15.
& 2. 3.
James 3. 17, 18.
q Col. 1. 29.
2. 12, sqq.
1 Thess. 1. 5.
2 Thess. 1. 11.
James 1. 18.
r Ps. 110. 1.
Acts 2. 24.
1 Cor. 15. 25.
Col. 3. 1.
Heb. 1. 3. & 10. 12. 1 Pet. 3. 22. s Phil. 2. 9. t Ps. 8. 6, 8. Col. 1. 16—18. Matt. 28. 18. 1 Cor. 15. 27. Heb. 2. 8. Rom. 12. 5. 1 Cor. 12. 5, 27. ch. 4. 12, 15, 16. & 5. 23, 30. Col. 1. 18. & 3. 11.

I. ^{1 a} ΠΑΤΡΟΣ, απόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ ^b πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ^{2 c} χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

^{3 d} Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογησας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, ^{4 e} καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, ^{5 f} προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ^{6 g} εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾗ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ, ^{7 h} ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ, ^{8 i} ᾧ ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς, ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσῃ, ^{9 j} γινώσκας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ ^{10 k} εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ^k ἐν αὐτῷ, ^{11 l} ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργούντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ^{12 m} εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προσηλπικότητας ἐν τῷ Χριστῷ, ^{13 n} ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ Πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ^{14 o} ὅς ἐστιν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

^{15 p} Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ^{16 q} οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνησθὲν ὑμῶν ποιοῦμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ^{17 r} ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῶῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, ^{18 s} πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἶδέναι ὑμᾶς τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, ^{19 t} καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ^{20 u} ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, ^{21 v} ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ^{22 w} καὶ τὰ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλη-

Heb. 1. 3. & 10. 12. 1 Pet. 3. 22. s Phil. 2. 9. t Ps. 8. 6, 8. Col. 1. 16—18. Matt. 28. 18. 1 Cor. 15. 27. Heb. 2. 8. Rom. 12. 5. 1 Cor. 12. 5, 27. ch. 4. 12, 15, 16. & 5. 23, 30. Col. 1. 18. & 3. 11.

σίᾳ, ²³ ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου.

II. ¹ ^a Καὶ ὑμᾶς, ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι καὶ ταῖς ἁμαρτίαις, ² ^b ἐν αἷς ποτε ^c περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργούντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, ³ ^d ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ⁴ ^e ὁ δὲ Θεὸς, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ, ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, ⁵ ^f καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παπτώμασι συνέζωοποίησε τῷ Χριστῷ, χάριτί ἐστε σεσωσμένοι, ⁶ καὶ συνήγειρε, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ⁷ ἵνα ἐνδείξῃται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπέρχουσιν τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ⁸ ^g τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον, ⁹ ^h οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῇσθαι. ¹⁰ ⁱ Αὐτοῦ γὰρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

¹¹ ^j Διὸ μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ¹² ^k ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. ¹³ ^l Νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ ^m Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, ¹⁵ ⁿ τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι, καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, ¹⁶ ^o καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. ¹⁷ ^p καὶ ἔλθων εὐηγγελίσασθαι εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν, καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγὺς, ¹⁸ ^q ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα.

¹⁹ ^r Ἀρα οὖν οὐκ ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολιταὶ τῶν ἁγίων, καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, ²⁰ ^s ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²¹ ^t ἐν ᾧ πάσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὐξεῖ εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, ²² ^u ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι.

III. ¹ ^a Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν, ² ^b εἶπε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ³ ^c ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, ⁵ ^d ὃ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι. ⁶ ^e εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ⁷ ^f οὗ ἐγενήθη διάκονος κατὰ τὴν δωρεάν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, τὴν δοθείσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ⁸ ^g ἔμοι τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ, ⁹ ^h καὶ φωτίσαι πάντας, τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ, τῷ τὰ πάντα κτίσαντι, ¹⁰ ⁱ ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς

Col. 2. 12. & Acts 9. 15. & 13. 2. & 22. 21. & 26. 17. 1 Cor. 15. 9. Gal. 1. 16. & 2. 8. 1 Tim. 1. 13, 15. & 2. 7. 2 Tim. 1. 11. h John 1. 3. Rom. 16. 25. ch. 1. 9. Col. 1. 16, 26. 2 Tim. 1. 10. Tit. 1. 2, 3. Heb. 1. 2. 1 Pet. 1. 20. i 1 Pet. 1. 12.

a Col. 1. 21. & 2. 13. b ch. 5. 6. & 6. 12. c Luke 16. 8. John 7. 7. & 8. 23. & 15. 19. Rom. 12. 2. 1 Cor. 5. 10. Gal. 1. 4. 2 Tim. 4. 10. d Col. 3. 7. Tit. 3. 3. e Rom. 10. 12. f Rom. 5. 6, 8, 10. & 6. 4, 5, 8. & 8. 11. Col. 2. 12, 13. & 3. 1, 3. Acts 15. 11. Tit. 3. 5. g Matt. 16. 17. Rom. 3. 24. & 4. 6. Tit. 3. 5. h Rom. 3. 20, 27. & 4. 2. & 9. 11. & 11. 6. 1 Cor. 1. 29, 30. 2 Tim. 1. 9. Tit. 3. 5. i Deut. 32. 6. Ps. 100. 3. Isa. 29. 23. 2 Cor. 5. 17. ch. 4. 24. Tit. 2. 14. j Col. 1. 21. & Rom. 9. 4. 1 Col. 1. 20. & 2. 4. m Isa. 9. 5, 6. John 10. 16. & 16. 33. Acts 10. 36. n Col. 1. 20. Gal. 3. 28. 2 Cor. 5. 17. Gal. 6. 15. Col. 2. 14. o Rom. 6. 6. & 8. 3. Col. 1. 20. & 2. 14. p Ps. 148. 14. Isa. 57. 19. q John 10. 9. & 14. 6. Rom. 5. 2. ch. 3. 12. Heb. 4. 16. & 10. 19, 20. r Gal. 6. 10. Phil. 3. 20. Heb. 12. 22, 23. s Ps. 118. 22. Isa. 28. 16. Matt. 16. 18. 1 Cor. 3. 9, 10. 1 Pet. 2. 4, 5. Rev. 21. 14. t 1 Cor. 3. 17. & 6. 19. 2 Cor. 6. 16. ch. 4. 16. u 1 Pet. 2. 5. a Acts 21. 33. ch. 4. 1. Phil. 1. 7, 13, 14, 16. Col. 1. 21, 24. & 4. 3. 2 Tim. 1. 8. & 2. 10. Philem. 1. b Acts 9. 15. & 13. 2. Rom. 1. 5. 1 Cor. 4. 1. Gal. 1. 16. ver. 8. c Acts 22. 17, 21. & 26. 16, 17. Rom. 16. 25. Gal. 1. 11, 12. ch. 1. 9, 10. Col. 1. 26, 29. d Acts 10. 28. & Gal. 3. 29, 30. & 3. 14. ch. 2. 15, 16. f Rom. 1. 5. & 2. 7. 2 Tim. 1. 11. i 1 Pet. 1. 12.

ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, ¹¹ κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ¹² ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρῆρσιν, καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθῆσι διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

¹³ Διὸ αἰτούμαι μὴ ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶ δόξα ὑμῶν.

¹⁴ Τοῦτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Πατέρα, ¹⁵ ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ¹⁶ ἵνα δῶῃ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ¹⁷ κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ¹⁸ ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, ¹⁹ γινῶναι τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ.

²⁰ Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὃν αἰτούμεθα ἡ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, ²¹ αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων! ἀμήν.

IV. ¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἣς ἐκλήθητε, ² μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, ³ σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. ⁴ Ἐν σῶμα, καὶ ἐν Πνεύμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν, ⁵ εἰς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, ⁶ εἰς Θεὸς καὶ Πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν.

⁷ Ἐν δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. ⁸ Διὸ λέγει, Ἀναβὰς εἰς ὕψος ἡχημαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. ⁹ Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστίν, εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτερα τῆς γῆς; ¹⁰ ὁ καταβὰς αὐτός ἐστι καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.

¹¹ Καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφῆτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστὰς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, ¹² πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ¹³ μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ Τιοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ ἵνα μηκέτι ὤμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβεῖα τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδεῖαν τῆς πλάνης. ¹⁵ ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, Χριστὸς, ¹⁶ ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβазόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τὴν αὐξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

¹⁷ Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ¹⁸ ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς διὰ τὴν πάρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ¹⁹ οἵτινες ἀπηληγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ.

²⁰ Ὑμεῖς δὲ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν. ²¹ εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε, καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ²² ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς

k John 10. 9.
& 14. 6.
Rom. 5. 2.
ch. 2. 18.
Heb. 4. 14—16.
& 10. 19—22.
i ch. 5. 1.
Phil. 1. 14.
i Thess. 3. 3.
Col. 1. 24.

m Rom. 2. 29.
& 7. 22.
2 Cor. 4. 16.
ch. 6. 10.
i Pet. 3. 4.
n Col. 2. 7.

o Rom. 16. 26.
Jude 24.
p ch. 1. 6.
i Chron. 29. 11.
Ps. 29. 1, 2.
& 72. 19.
& 115. 1.
Isa. 6. 3.
& 42. 12.

a ch. 3. 1.
Phil. 1. 27.
Col. 1. 10.
i Thess. 2. 12.
b Col. 1. 11.
& 2. 12, 15.
& 3. 12.
c Rom. 12. 5, 10.
i Cor. 12. 4, 11.
ch. 2. 16.
d i Cor. 8. 4, 6.
& 12. 5.
& 115. 1.
e Mal. 2. 10.
i Cor. 12. 6.

f Rom. 12. 3, 6.
i Cor. 12. 11.
g Ps. 68. 18.
Col. 2. 15.
h John 3. 13.
& 6. 62.
i Acts 2. 33.

k Acts 21. 8.
Rom. 12. 7.
i Cor. 12. 28.
2 Tim. 4. 5.
i Rom. 12. 5.
i Cor. 12. 27.
ch. 1. 23.
& 5. 23.
Col. 1. 24.

m Isa. 28. 9.
Matt. 11. 7.
& 18. 3. 4.
i Cor. 3. 1, 2.
& 14. 20.
Heb. 13. 9.
n ch. 1. 22.
& 5. 23.
Col. 1. 18.
o Rom. 12. 5.
i Cor. 12. 27.
Col. 2. 19.

p Rom. 1. 9, 15, 21.
i P-t. 4. 3.
q ch. 2. 12.
Rom. 8. 7.
Gal. 4. 8.
Col. 1. 21.
i Thess. 4. 5.
James. 4. 4.
r Rom. 1. 21, 26.

s Rom. 6. 6.
ch. 2. 2, 3.
Col. 2. 11.
& 3. 9, sq.

ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ²³ ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, ²⁴ καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

²⁵ Ἰδὼ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. ²⁶ Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ὃ ἥλιος μὴ ἐπιδυνέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν. ²⁷ μὴδὲ δίδοτε τόπον τῷ Διαβόλῳ. ²⁸ Ὁ κλέπτων μηκέτι κληπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾷτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. ²⁹ Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. ³⁰ καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. ³¹ Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ. ³² γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὖσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

V. ¹ Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητὰ, ² καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. ³ Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία, ἣ πλεονεξία, μὴδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις, ⁴ καὶ αἰσχροτήτης, καὶ μωρολογίας ἢ εὐτραπελίας, τὰ οὐκ ἀνήκοντα· ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία.

⁵ Τοῦτο γὰρ ἴστε, γινώσκοντες ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. ⁶ Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας.

⁷ Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ⁸ ἥτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, ⁹ ὃ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ. ¹⁰ δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ. ¹¹ Καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. ¹² τὰ γὰρ κρυφῇ γνωσμένα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν, ¹³ τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστί. ¹⁴ Ἰδὼ λέγει, Ἐγείρε, ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάυσει σοὶ ὁ Χριστός.

¹⁵ Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, ¹⁶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι.

¹⁷ Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. ¹⁸ καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ¹⁹ λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. ²⁰ εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, ²¹ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ.

²² Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ. ²³ ὅτι ἀνὴρ ἐστὶ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος. ²⁴ Ἀλλ', ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί.

²⁵ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ²⁶ ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθάρις τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ²⁷ ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἑνδοξὸν τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα, ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾧ ἁγία καὶ ἄμωμος.

t Rom. 6. 4.
& 12. 2.
2 Cor. 3. 18.
& 5. 17.
Col. 3. 10.

u Zech. 8. 16.
Rom. 12. 5.
x Ps. 4. 4.
Deut. 24. 15.
y James 4. 7.
1 Pet. 5. 9.

z Acts 20. 34.

a Matt. 12. 34—37.
ch. 5. 3, 4.
Rom. 3. 13, 14.
Col. 4. 6.
Eccl. 10. 18.
Eccles. 21. 16.
b Isa. 7. 13.
& 63. 10.
2 Cor. 1. 22.
& 5. 2.
ch. 1. 13, 14.
c Col. 3. 8, 19.
d Matt. 6. 14.
Col. 3. 12, 13.

a Matt. 5. 45, 48.
Luke 6. 36.
b John 13. 34.
& 15. 12.
1 Pet. 3. 18.
1 John 3. 11, 23.
& 4. 21.
Lev. 1. 9.
c ch. 4. 29.
Gal. 5. 19.
Col. 3. 5.
d ch. 4. 29.
Prov. 12. 23.
& 15. 2.
Eccl. 10. 13.
Matt. 12. 34—37.
1 Cor. 6. 10.
Gal. 5. 21.
Col. 3. 5.
Rev. 22. 15.
f Matt. 24. 4.
ch. 2. 2.
Col. 3. 6.

2 Thessa. 2. 3.
g Luke 16. 8.
Col. 3. 7, 8.
John 12. 36.
h Gal. 5. 22.
i Rom. 12. 2.
k Rom. 6. 21.
& 13. 12.
2 Cor. 6. 14.
2 Thessa. 3. 10.
1 John 3. 24, 21.
m Isa. 26. 19.
& 60. 1.

John 5. 25.
Rom. 6. 4, 5.
& 13. 11.
1 Thessa. 5. 6.
n Col. 1. 9.
& 4. 5.
o Rom. 12. 2.
Col. 1. 9.
1 Thessa. 4. 1—3.
& 5. 18.
1 Pet. 4. 2.
p Prov. 20. 1.
& 25. 29, &c.
Isa. 5. 11, 22.
Luke 21. 34.
q Col. 3. 16, 17.
James 5. 13.
Acts 16. 25.
r Col. 3. 17.
1 Thessa. 5. 18.
Heb. 13. 14.
Ps. 34. 1.

s 1 Pet. 5. 5.
Col. 3. 18, 25.
& 4. 1.
t Gen. 3. 16.
1 Cor. 14. 34.
Col. 3. 18.
Tit. 2. 5.
1 Pet. 3. 1.
u Rom. 12. 5.
1 Cor. 11. 3—10.
& 12. 27.
ch. 1. 22, 23.
& 4. 12, 15.
Col. 1. 18, 24.
x Gal. 1. 4.
ch. 5. 2.
Col. 3. 19.
1 Pet. 3. 7.

1 Pet. 3. 7.
u Rom. 12. 5.
1 Cor. 11. 3—10.
& 12. 27.
ch. 1. 22, 23.
& 4. 12, 15.
Col. 1. 18, 24.
x Gal. 1. 4.
ch. 5. 2.
Col. 3. 19.
1 Pet. 3. 7.

1 Pet. 3. 7.
u Rom. 12. 5.
1 Cor. 11. 3—10.
& 12. 27.
ch. 1. 22, 23.
& 4. 12, 15.
Col. 1. 18, 24.
x Gal. 1. 4.
ch. 5. 2.
Col. 3. 19.
1 Pet. 3. 7.

1 Pet. 3. 7.
u Rom. 12. 5.
1 Cor. 11. 3—10.
& 12. 27.
ch. 1. 22, 23.
& 4. 12, 15.
Col. 1. 18, 24.
x Gal. 1. 4.
ch. 5. 2.
Col. 3. 19.
1 Pet. 3. 7.

²⁸ Οὕτως καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσιν ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν. ³⁰ ^a Ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. ³¹ ^b Ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ³² Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

³³ ^c Ἰλλήν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

VI. ¹ ^a Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. ² ^b Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἧτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ³ ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

⁴ ^c Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου.

⁵ ^d Οἱ δούλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότῃ τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ Χριστῷ· ⁶ μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δούλοι Χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς ⁷ μετ' ἐννοίας δουλεύοντες ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ⁸ ^e εἰδότες ὅτι ἕκαστος ὃ ἐάν τι ποιῇσῃ ἀγαθὸν τοῦτο κομίζεται παρὰ Κυρίου, εἴτε δούλος εἴτε ἐλεύθερος.

⁹ ^f Καὶ οἱ κύριοι τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ.

¹⁰ ^g Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ· ¹¹ ^h ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ Διαβόλου, ¹² ⁱ ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῶν ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανοῖς.

¹³ ^k Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῇτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. ¹⁴ ^l Στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφύν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ ^m καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· ¹⁶ ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· ¹⁷ ⁿ καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὃ ἐστὶ ρῆμα Θεοῦ· ¹⁸ ^o διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, ¹⁹ ^p καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, ²⁰ ^q ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

²¹ ^r Ἰνα δὲ εἰδῇτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει Τύχικος ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ, ²² ^s ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

²³ Εἰρήνῃ τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπῃ μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

²⁴ ^t Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ ἀμῆν.

a Gen. 2. 23.
Rom. 12. 5.
2 Cor. 6. 15.
8. 12, 27.
b Gen. 2. 24.
Matt. 19. 5.
Mark 10. 7.
1 Cor. 6. 16.

c Col. 3. 19.
1 Pet. 3. 6.

a Col. 3. 20.
Prov. 20. 22.
b Exod. 20. 12.
Deut. 5. 16.
Matt. 15. 4.
Mark 7. 10.

c Gen. 18. 19.
Exod. 12. 26, 27.
8. 13, 14, 15.
Deut. 6. 7, 20—24.
8. 11, 19—21.
Ps. 78. 4—7.
Prov. 19. 18.
8. 29, 17.
Ecclus. 7. 23.
Col. 3. 21.
d Col. 3. 22.
1 Tim. 6. 1.
Tit. 2. 9.
e Rom. 2. 6—10.
2 Cor. 5. 10.
Col. 3. 24.

f Lev. 25. 43.
Deut. 10. 17.
2 Chron. 19. 7.
Job 34. 19.
Wisd. 6. 7.
Col. 3. 24, 25.
& 4. 1.
g ch. 3. 16.

h Wisd. 5. 17.
Rom. 13. 12.
2 Cor. 6. 7.
1 Thess. 5. 8.
i Luke 22. 53.
John 12. 31.
& 14. 30.
& 16. 11.
Acts 28. 16.
ch. 2. 2.
Col. 1. 13.
k 2 Cor. 10. 4.
Luke 8. 13.
Rev. 3. 10.
& 6. 17.
l Isa. 11. 5.
& 59. 17.
Luke 12. 35.
2 Cor. 6. 7.
1 Thess. 5. 8.
1 Pet. 1. 13.
m Isa. 52. 7.
Rom. 10. 15.
n Isa. 59. 17.
1 Thess. 5. 8.
Heb. 4. 12.
Rev. 1. 16.
o Matt. 26. 41.
Col. 4. 2.
Luke 18. 1.
1 Thess. 5. 17.
p Acts 4. 29.
Col. 4. 3.
q Acts 28. 20.
2 Cor. 5. 20.
r Acts 20. 4.
Col. 4. 7, 9.
2 Tim. 4. 12.
Tit. 3. 12.
s 2 Tim. 4. 12.

t 1 Cor. 16. 23.
2 Cor. 13. 14.
Col. 4. 18.
2 Tim. 4. 22.
Tit. 3. 15.
Heb. 13. 25.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ.

Ι. ¹ ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, ² τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ χάρις ὑμῶν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν.

³ Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε, περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, ⁶ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστὶ καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον, καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε, καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ, ⁷ καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν Πνεύματι.

⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῇτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, ¹⁰ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες, καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ, ¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι, κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς, ¹² εὐχαριστοῦντες τῷ Πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ, ¹³ ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκοτοῦς, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ¹⁵ ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι, τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτισται ¹⁷ καὶ αὐτὸς ἐστὶ πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε.

¹⁸ Καὶ αὐτὸς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστὶν ἀρχὴ, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πάσιν αὐτὸς πρωτεύων ¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

²¹ Καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθρὸν τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ²² ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατ' ἐνώπιον αὐτοῦ ²³ εἵγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι, καὶ μὴ

μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

²⁴ Ἔνυν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ²⁵ ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. ²⁷ ὅς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς γνωρίσαι, τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστι Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης, ²⁸ ἣν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ, ²⁹ εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

II. ¹ Ἐθέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν, καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ² ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πᾶν τὸ πλοῦτος τῆς πληροφίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ Χριστοῦ, ³ ἐν ᾧ εἰσι πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι.

⁴ Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζεται ἐν πιθανολογίᾳ. ⁵ Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἀπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερῶμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν. ⁶ Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ⁷ ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

⁸ Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κειῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ Χριστόν. ⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς.

¹⁰ Καὶ ἔστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας. ¹¹ ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, ¹² συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹³ καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παπατώμασι καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ὑμῖν πάντα τὰ παπατώματα, ¹⁴ ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῶν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ. ¹⁵ ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρῥησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

¹⁶ Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρωένω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς, ἢ νουμηνίας, ἢ σαββάτων, ¹⁷ ἃ ἐστὶ σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα Χριστοῦ.

¹⁸ Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευνέτω θέλων ὑπὸ ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκὴ φυσιοῦμενος ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ¹⁹ καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.

²⁰ Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε, ²¹ “Μὴ ἄψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς;” ²² ἃ ἐστὶ πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀν-

u Phil. 2. 17.
Eph. 3. 11, 13.
Acts 5. 41.
1 Pet. 4. 13, 16.
Phil. 3. 10.
2 Tim. 1. 8.
x Eph. 3. 2.
y Matt. 13. 11.
Rom. 16. 25.
Eph. 3. 9.
2 Tim. 1. 10.
Tit. 1. 3.
1 Pet. 1. 20.
z Rom. 9. 23.
2 Cor. 2. 14.
Eph. 1. 7, & 3. 8.
1 Tim. 1. 1.
a Acts 20. 31.
2 Cor. 11. 2.
Eph. 5. 27.
b ch. 2. 1.
Eph. 3. 7, 20.

a Phil. 1. 30.
1 Thess. 2. 2.
b 2 Cor. 1. 4—6.
ch. 3. 14.
& 1. 9.
1 Thess. 3. 2.
& 5. 14.
2 Thess. 2. 16, 17.
c 1 Cor. 1. 24.
d Eph. 5. 6.
ch. 5. 18.
e 1 Cor. 5. 3, 4.
& 14. 40.
1 Thess. 2. 17.
f 1 Thess. 4. 1.
 Jude 3.
g Rom. 11. 17, 18.
1 Cor. 1. 5.
Eph. 2. 20—22.
& 2. 3, 18.
& 3. 17.
 Jude 12.
h Jer. 29. 8.
Matt. 15. 2.
Gal. 4. 3, 9.
Eph. 5. 6, 18.
ver. 20.
Heb. 13. 9.
i John 1. 14.
ch. 1. 19.
k John 1. 16.
Rom. 8. 38.
Eph. 1. 21.
l Deut. 10. 16.
& 30. 6.
Jer. 4. 4.
Rom. 2. 29.
& 6. 6.
Eph. 4. 22.
ch. 3. 8, 9.
Phil. 3. 3.
m Rom. 6. 3, 4.
Eph. 1. 19.
& 2. 1, 5, & 3. 7.
Gal. 3. 27.
n Eph. 2. 1, 11.
o Eph. 2. 14—16.
Heb. 7. 18.
& 8. 13.
& 9. 9, 10.
p Gen. 3. 15.
Ps. 68. 18.
Isa. 53. 12.
Matt. 12. 29.
Luke 11. 22.
John 12. 31.
& 16. 11.
Eph. 4. 8, & 6. 12.
Heb. 2. 14.
1 Ev. 11. 2.
& 23. 2, &c.
Rom. 14. 3, 10, 13.
Gal. 4. 10.
r Heb. 8. 5.
& 10. 1.
s Jer. 29. 8.
Ezek. 13. 3.
Matt. 24. 4.
Eph. 5. 6.
2 Thess. 2. 3.
1 John 4. 1.
Rev. 3. 11.
1 Gal. 1. 6—9.
& 5. 2.
Eph. 4. 15, 16.
1 Tim. 2. 4—6.
u Rom. 6. 3, 5.
& 7. 4, 6.
Gal. 2. 19.
& 4. 9. ver. 8.

x 1 Tim. 4. 3. y Isa. 29. 13. Matt. 15. 9. Tit. 1. 14.

θρώπων, ²³ ἅτινά ἐστι λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας, ἐν ἐθελοθησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ, καὶ ἀφειδίᾳ σώματος οὐκ ἐν τιμῇ τινι, πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

z ver. 18.
1 Tim. 4. 8.
& 5. 23.

III. ¹ Ἐὶ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστὸς ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος· ² τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ³ ἀπεθάνετε γὰρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυνται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ· ⁴ ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

a Ps. 110. 1.
Rom. 6. 5.
Eph. 1. 20.
& 2. 6.
ch. 2. 12.
b Rom. 6. 2, &c.
Gal. 2. 20.
c 1 Cor. 15. 43.
Phil. 3. 21.
1 John 3. 2.
d Rom. 8. 13.
& 6. 13.
& 7. 5, 23.
Eph. 4. 22.
& 5. 3, 5.
1 Thess. 4. 5.
e Eph. 5. 6.
Rev. 22. 15.
f Rom. 6. 19, 20.
& 7. 5.
1 Cor. 6. 11.
Eph. 2. 1.
& 5. 7, 8.
Tit. 3. 3.
g Eph. 4. 22.
1 Pet. 2. 1.
James 1. 21.
h Lev. 19. 11.
i ch. 8. 16.
Eph. 4. 22, 25, 29.
& 5. 4.
i Gen. 1. 26.
Eph. 2. 10.
& 4. 24.
k Rom. 10. 12.
1 Cor. 7. 21, 22.
& 12. 13.
Gal. 3. 28.
& 5. 6. & 6. 15.
1 Eph. 4. 32.
& 6. 11.
Gal. 5. 22.
m Matt. 6. 14.
Mark 11. 25.
Eph. 4. 32.
n Eph. 4. 3.
& 5. 2.
ch. 2. 2.
1 Thess. 4. 9.
1 John 3. 23.
& 4. 21.
o Eph. 4. 4.
Phil. 4. 7.
p 1 Cor. 14. 26.
q Rom. 1. 8.
1 Cor. 10. 31.
Eph. 5. 20.
1 Thess. 5. 18.
Heb. 13. 15.
1 Pet. 2. 5—9.
& 4. 11.
r Gen. 3. 16.
1 Cor. 11. 3.
& 14. 34.
Eph. 5. 22—24, 33.
1 Tim. 2. 12.
Tit. 2. 4, 5.
1 Pet. 3. 1, 6.
s Eph. 5. 25.
1 Pet. 3. 7.
t Eph. 6. 1.
u Eph. 6. 4.
x Eph. 6. 5—7.
1 Tim. 6. 1, 2.
Tit. 2. 9, 10.
1 Pet. 2. 18, 19.
y Rom. 14. 6, 8.
Eph. 6. 22.
& 6. 7.
1 Pet. 2. 13, 15.
z Acts 10. 34.
Rom. 2. 11.
1 Pet. 1. 17.

⁵ Ἀπεθάνετε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἔστιν εἰδωλολατρεία, ⁶ δι' ἣν ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ⁷ ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν τούτοις.

⁸ Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαὶν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. ⁹ Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· ¹¹ ὅπου οὐκ ἐν Ἑλλην καὶ Ἰουδαίῳ, περιτομῇ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δούλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός.

¹² Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραῢτητα, μακροθυμίαν, ¹³ ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἕαν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς· ¹⁴ ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥ ἐστι σύνδεσμος τῆς τελειότητος.

¹⁵ Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε.

¹⁶ Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς, ὕμνοις, ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν τῇ χαρίτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ Θεῷ.

¹⁷ Καὶ πᾶν ὃ τι ἂν ποιῇτε ἐν λόγῳ ᾧ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ Πατρὶ δι' αὐτοῦ.

¹⁸ Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνήκεν ἐν Κυρίῳ.

¹⁹ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

²⁰ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον ἐν Κυρίῳ.

²¹ Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμώσιν.

²² Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείᾳ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, φοβούμενοι τὸν Κύριον.

²³ Ὅτι ἂν ποιῇτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ²⁴ εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας. Τῷ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε. ²⁵ Ὁ γὰρ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησε, καὶ οὐκ ἔστι προσωποληψία.

IV. ¹ Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε Κύριον ἐν οὐρανῷ.

² Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ,

³ προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ Θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, ⁴ ἵνα φανερώσω αὐτὸ, ὡς δεῖ με λαλήσαι.

⁵ Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.

a Eph. 6. 9.
b Luke 18. 1.
Rom. 12. 12.
Eph. 6. 18, 20.
1 Thess. 5. 17.
c Matt. 13. 11.
1 Cor. 4. 1.
& 16. 9.
d 2 Cor. 2. 12.
Eph. 6. 19.
2 Thess. 3. 1.
ch. 1. 26.
& 2. 2.
d Eph. 5. 15, 16.
1 Thess. 4. 12.

e Eccles. 10. 12.
Eccles. 21. 16.
Mark 9. 50.
ch. 3. 16.
Eph. 4. 29.
f Acts 20. 4.
Eph. 6. 21, 22.
2 Tim. 4. 12.

g Philem. 10.

h Acts 15. 37.
& 19. 29. & 20. 4.
& 27. 2.
2 Tim. 4. 11.
Philem. 24.
1 Pet. 5. 13.
i Rom. 15. 30.
ch. 1. 7.
Philem. 23.

k 2 Tim. 4. 10, 11.
Philem. 24.
l Rom. 16. 5.
1 Cor. 16. 19.

m 1 Thess. 5. 27.

n Philem. 2.

^{6 e} Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι ἁλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

^{7 f} Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τύχικος ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς, καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίῳ. ⁸ ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνωῖ τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. ^{9 g} σὺν Ὁνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν πάντα ὑμῖν γνωριούσι τὰ ὧδε.

^{10 h} Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμαλωτὸς μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς, (ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν). ^{11 i} καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰούστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ^{12 j} Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στήτε τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ. ¹³ Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ, ὅτι ἔχει πόνον πολλὸν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ^{14 k} Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. ^{15 l} Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν.

^{16 m} Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικεῶν ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε.

^{17 n} Καὶ εἵπατε Ἀρχίππῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

^{18 o} Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετε μοῦ τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

¹ ^a ΠΑΤΛΟΣ, δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, ² ^b καὶ Ἀπφία τῇ ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ, ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁴ ^c Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνεῖαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ^d ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους· ⁶ ^e ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. ⁷ ^f Χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπνυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

⁸ ^g Διὸ, πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, ⁹ διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹⁰ ^h Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου, Ὁνήσιμον, ¹¹ τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμψά σοι· ¹² σὺ δὲ αὐτὸν, τουτέστι τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ. ¹³ ⁱ Ὁν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχευ, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· ¹⁴ ^j χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾤ, ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον.

¹⁵ Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, ¹⁶ οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητὸν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοί, καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυρίῳ. ¹⁷ Εἰ οὖν μὲ ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ.

¹⁸ Εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει· ¹⁹ Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις.

²⁰ Ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.

²¹ ^k Πειποθῶς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις. ²² ^l Ἀμα δὲ καὶ ἐτοίμαξέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

²³ ^m Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρᾶς, ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Μάρκος, ²⁴ ⁿ Ἀρίσταρχος, Δημάς, Λουκάς, οἱ συνεργοί μου.

²⁵ Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

^a Eph. 3. 1.

& 4. 1. & 6. 20.

² Tim. 1. 8.

^b Rom. 16. 5.

¹ Cor. 16. 19.

^c Col. 4. 15, 17.

^d Phil. 2. 25.

^e Rom. 1. 8.

^f Eph. 1. 16.

^g Phil. 1. 3.

^h Col. 1. 3.

ⁱ 1 Thess. 1. 2.

^j 2 Thess. 1. 3.

^k 2 Tim. 1. 3.

^l d Eph. 1. 15.

^m Col. 1. 4.

ⁿ e Rom. 12. 13.

^o 2 Cor. 9. 13.

^p James 2. 14, 17.

^q f 2 Cor. 7. 4.

^h 1 Cor. 4. 15.

ⁱ Gal. 4. 19.

^j Col. 4. 9.

ⁱ 1 Cor. 9. 7, 17.

² Cor. 8. 12.

& 9. 5, 7.

¹ Pet. 5. 2.

^k 2 Cor. 7. 16.

^l 2 Cor. 1. 11.

^m Phil. 1. 25.

& 2. 24.

ⁿ Heb. 13. 2.

^o m Col. 1. 7.

& 4. 12.

^p n Acts 12. 12, 25.

& 15. 37. & 19. 29.

& 20. 4. & 27. 2.

^q Col. 4. 10, 14.

^r 2 Tim. 4. 10, 11.

^s 1 Pet. 5. 13.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

a 1 Cor. 1. 2.
b Acts 16. 1—3.
1 Cor. 16. 10.
2 Cor. 1. 1.
Col. 1. 1.
c Rom. 1. 7.
1 Pet. 1. 2.
d Rom. 1. 1, 10.
1 Cor. 1. 4.
Eph. 1. 15.
Col. 1. 3.
1 Thess. 1. 2.
2 Thess. 1. 3.
e ch. 4. 14, 15.
Rom. 12. 13.
2 Cor. 8. 4.
Heb. 13. 16.
f John 6. 29.
1 Thess. 1. 3.
g Acts 16. 23—25.
& 20. 23.
Eph. 3. 1.
Col. 4. 3, 18.
2 Tim. 1. 5.
& 2. 9.
Heb. 13. 3.
h Rom. 1. 9.
& 9. 1.
2 Tim. 4. 1.
i Eph. 1. 8.
& 5. 17.
Col. 1. 9.
& 3. 10.
2 Pet. 1. 5, 6.
& 3. 18.
j Rom. 2. 18.
& 12. 2.
1 Cor. 10. 32.
1 Thess. 3. 13.
k John 15. 4, 5, 8.
Eph. 1. 12, 20.
& 2. 10.
l ch. 4. 22.
m Eph. 3. 13.
& 6. 19, 20.
Col. 4. 4.
1 Thess. 2. 2.

I. ¹ **ΠΑΤΛΟΣ** καὶ ^b Τιμόθεος, δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ, πᾶσι τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις, ² ^c χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Χριστοῦ Ἰησοῦ.

³ ^d Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν, ⁴ πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέξιν ποιούμενος, ⁵ ^e ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, ⁶ ^f πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρις ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ. ⁷ ^g καθὼς ἔστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνοῦς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας.

⁸ ^h Μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χριστοῦ Ἰησοῦ.

⁹ ⁱ Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπignώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, ¹⁰ ^j εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ᾗτε εὐλκρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ¹¹ ^k πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.

¹² Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ¹³ ^l ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῃ τῷ πραιτωρίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι. ¹⁴ ^m καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν.

¹⁵ Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν. ¹⁶ ⁿ οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κείμει, ¹⁷ οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἄγνως, οἰόμενοι θλίβειν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου.

¹⁸ Τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπῳ εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι.

¹⁹ ^o Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ Πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²⁰ ^p κατὰ τὴν ἀποκαταδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.

²¹ ^q Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς, καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. ²² Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω, ²³ ^r συνέχομαι δὲ

q 1 Cor. 1. 30.
Gal. 2. 20.
& 6. 14.
r 2 Cor. 5. 8.
2 Tim. 4. 6.

ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῶ γὰρ μᾶλλον κρείσσον· ²⁴ τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.

²⁵ Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πάσιν ὑμῖν, εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ²⁶ ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

²⁷ Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἔλθων καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν, ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μὴ ψυχῇ συναθρούντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου· ²⁸ καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ, ²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· ³⁰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἶδετε ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί. II. ¹ Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τινα σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοὶ, ² πληρώσατε μοῦ τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμφυχοι, τὸ ἐν φρονούντες, ³ μὴδὲν κατ' ἐριθείαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγοούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, ⁴ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστοι.

⁵ Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁶ ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἄρπαγμόν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ⁷ ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, ⁸ καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ.

⁹ Διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὀνομα, ¹⁰ ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πάντες γόνοι κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, ¹¹ καὶ πάντα γλώσσα ἑξομολογήσεται, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός.

¹² Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῶ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· ¹³ Θεὸς γὰρ ἔστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

¹⁴ Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν· ¹⁵ ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἀμώμητα μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, ¹⁶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοί εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἔκοπιασα.

¹⁷ Ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πάσιν ὑμῖν· ¹⁸ τὸ δ' αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

¹⁹ Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καγὰ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν, ²⁰ οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσοψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· ²¹ οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²² Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γνωσκέτε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοί ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον.

²³ Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ἀπιδῶ τὰ περὶ ἐμέ, ἐξ αὐτῆς· ²⁴ πεποῖθα δὲ ἐν Κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

²⁵ Ἀναγκαῖον δὲ ἡγήσάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφόν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιῶτήν μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ²⁶ ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν διότι ἠκούσατε ὅτι ἡσθένησε, ²⁷ καὶ γὰρ ἡσθένησε παραπλήσιον θανάτῳ, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠλέησεν αὐτὸν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ.

s ch. 2. 24.
Acts 20. 25.
2 Cor. 1. 14.
& 5. 12.

u Eph. 4. 1.
Col. 1. 10.
1 Thess. 2. 12.
& 4. 1.
x Matt. 5. 10—12.
Rom. 8. 17.
2 Thess. 1. 5.
2 Tim. 2. 11, 12.
y Acts 5. 41.
Rom. 5. 3.

a 1 Cor. 3. 16.
b 19. 20.
& 12. 13.
2 Cor. 13. 14.
Col. 3. 12.
b Rom. 12. 10, 16.
& 15. 5.
1 Cor. 1. 10.
ch. 3. 16.
1 Pet. 3. 8.
c Rom. 12. 10.

d 1 Cor. 10. 24.
& 13. 5.
e Matt. 11. 29.
John 13. 15.
1 Pet. 2. 21.
1 John 2. 6.
f John 1. 1, 2.
& 18. & 17. 5.
Col. 1. 15.
Heb. 1. 3.

g Isa. 42. 1.
& 52. 13.
& 53. 3, 11.
zech. 3. 8.
Matt. 20. 28.
Luke 22. 27.
John 13. 14.
Gal. 4. 4.
h Matt. 26. 39, 42.
Heb. 12. 2.
i Isa. 53. 12.
John 10. 17.
& 17. 1, 2, 5.
Acts 2. 33.

Heb. 1. 4. & 2. 9.
k Isa. 45. 23.
Rom. 14. 11.
Rev. 5. 13.
1 Acts 2. 36.
Rom. 14. 9, 11.
1 Cor. 8. 6.
& 12. 3.

m Heb. 4. 11.
2 Pet. 1. 5—10.
& 3. 18.
n 2 Cor. 3. 5.
Heb. 13. 21.
James 1. 16—18.
o Rom. 12. 17.
1 Pet. 2. 12.
& 4. 9.

p Matt. 5. 14, 45.
Deut. 32. 5.
Eph. 5. 8.
q 2 Cor. 1. 14.
Gal. 2. 2.
1 Thess. 2. 19.
& 3. 5.
r 2 Cor. 7. 4.
2 Tim. 4. 6.

s Acts 16. 1.
Rom. 16. 21.
1 Thess. 3. 2.
t 1 Cor. 10. 24.
& 13. 5.
2 Tim. 1. 15.
& 4. 10, 16.

u ch. 1. 25.
Philom. 22.

x ch. 4. 13.
Philom. 2.
2 Cor. 11. 7—9.

y Acts 28. 10.
1 Cor. 9. 14.
& 16. 18.
Gal. 6. 6.
1 Thess. 5. 12.
1 Tim. 5. 17.
Heb. 13. 17.
2 1 Cor. 16. 17.

²⁸ Σπουδαιοτέρως οὖν ἐπεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρήτε, καὶ γὰρ ἀλυπτότερος ὤ.

²⁹ Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν Κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, ³⁰ ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἡγγίσε, παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

a 2 Cor. 13. 11.
Eph. 6. 10.
1 Thess. 5. 16.
James 1. 2.
1 Pet. 4. 13.
b Isa. 56. 10.
2 Cor. 11. 13.
Gal. 5. 15.
c Deut. 10. 16.
& 30. 6.
Jer. 4. 4.
John 4. 24.
Rom. 2. 29.
& 4. 11; 12.
Col. 2. 11.
d 2 Cor. 11. 15,
21, 22.
Rom. 11. 1.
Acts 23. 6.
c Gen. 17. 12.
Luke 2. 21.
John 7. 21—24.
f Acts 8. 3.
& 9. 1. & 22. 4.
Gal. 1. 13.
g Matt. 13. 14.
1 Cor. 9. 23.
John 17. 3.
Col. 2. 2.
Wisd. 7. 9.
1 Rom. 10. 3.
& 1. 17.
& 3. 21, 22.
& 9. 30.
k Rom. 4. 25.
& 6. 3. & 8. 17.
2 Cor. 4. 10, 11, 12.
2 Tim. 2. 11, 12.
1 Acts 26. 7.
m 1 Tim. 6. 12.
Heb. 12. 23.
& 13. 21.
1 Pet. 5. 10.
2 Pet. 1. 5—8.
& 3. 18.
n Ps. 45. 11.
Luke 9. 62.
1 Cor. 9. 24.
2 Tim. 4. 7, 8.
Heb. 12. 1.
Rev. 3. 21.
o 1 Cor. 2. 6.
Gal. 5. 10.
p Rom. 12. 16.
& 15. 5, 7.
1 Cor. 1. 10.
Gal. 6. 16.
q 1 Cor. 4. 16.
& 11. 1.
1 Thess. 1. 6.
r Gal. 6. 12.
s Rom. 8. 5.
& 16. 18.
2 Cor. 11. 12, 15.
Gal. 6. 13.
t Eph. 2. 6.
Col. 3. 3.
1 Thess. 1. 10.
Tit. 2. 13.
Heb. 13. 14.
u 1 Cor. 15. 43, 51.
Col. 3. 4.
1 John 3. 2.
a 1 Cor. 15. 26, 27.
2 Cor. 1. 14.
ch. 2. 16.
1 Thess. 2. 19, 20.
b Exod. 32. 32, 33.
Dan. 12. 1.
Luke 10. 20.
ch. 1. 27.
Rev. 3. 5.
& 13. 8. & 20. 12.
& 21. 27.
c Rom. 12. 12.
2 Cor. 13. 11.
1 Thess. 5. 16.
ch. 5. 1.
d Heb. 10. 25.
e Ps. 55. 22.
Matt. 6. 25.
1 Pet. 5. 7.
1 John 14. 27.
& 16. 33.
2 Cor. 13. 11. Gal. 5. 22. Col. 3. 15. Rom. 1. 7.

III. ¹ Ὅτι λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. Τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές· ² βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. ³ Ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι Θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιοῦτες, ⁴ καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκὶ, εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιοῦναι ἐν σαρκὶ, ἐγὼ μᾶλλον, ⁵ περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενϊαμὴν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, ⁶ κατὰ ζήλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος.

⁷ Ἄλλ' ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγνημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ⁸ Ἀλλὰ μὲν οὖν καὶ ἡγούμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην καὶ ἡγούμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα Χριστὸν κερδήσω, ⁹ καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, ¹⁰ τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ¹¹ εἰπὼς κατανηγῶ εἰς τὴν ἑξάνστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν. ¹² Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι διώκων δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ Χριστοῦ. ¹³ Ἀδελφοί, ἐγὼ ἑμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατεληγμένον· ἐν δὲ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, ¹⁴ κατὰ σκοπὸν διώκων ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

¹⁵ Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει. ¹⁶ Πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν καὶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν. ¹⁷ Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς· ¹⁸ πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολ- λάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ¹⁹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονούντες.

²⁰ Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδε- χόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ²¹ ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώ- σεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα.

IV. ¹ Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτω στήκετε ἐν Κυρίῳ ἀγαπητοί. ² Εὐδοκίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρα- καλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ. ³ Ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, σύζυγε γνήσιε, συλ- λαμβάνου αὐταῖς, αἰτνες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

⁴ Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε, πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. ⁵ Τὸ ἐπεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ Κύριος ἐγγύς. ⁶ Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρι- ζέσθω πρὸς τὸν Θεόν. ⁷ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

⁸ ^g Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθὴ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνὰ, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε·
⁹ ^h ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

¹⁰ ⁱ Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ· μεγάλως, ὅτι ἥδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡκαιρεῖσθε δέ.
¹¹ ^j Οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι.
¹² ^k Οἶδα καὶ ταπεινούσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν, ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι.
¹³ ^l πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με.
¹⁴ ^m Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει.

¹⁵ ⁿ Οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππησίοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι.
¹⁶ ^o ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε.
¹⁷ ^p Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν.
¹⁸ ^q Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπληρωμαί δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ Θεῷ.

¹⁹ ^r Ὁ δὲ Θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν, κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

²⁰ ^s Τῷ δὲ Θεῷ καὶ Πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

²¹ ^t Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί·
²² ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

²³ ^u Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ Πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν.

^g Rom. 12. 17.
^h 13. 13.
ⁱ 1 Cor. 13. 4—7.
^j 1 Thess. 4. 3—5.
^k 5. 22.
^l Rom. 15. 33.
^m 2 Cor. 13. 11.

ⁱ 2 Cor. 11. 9.
^j Gal. 6. 6.
^k 1 Tim. 6. 6, 8.
^l 1 Cor. 4. 11.
^m 2 Cor. 11. 27.

ⁿ 1 John 15. 5.
^o 2 Cor. 12. 9.

^p 2 Cor. 11. 8, 9.

ⁿ Rom. 15. 28.
^o Tit. 3. 14.
^p 2 Cor. 9. 12.
^q Heb. 13. 16.

^r 2 Cor. 9. 8.
^s Ps. 23. 1.

^t Eph. 3. 16.
^u q ch. 1. 11.

^v Ps. 72. 29.
^w & 115. 1.

^x Matt. 6. 9, 13.
^y Rom. 11. 36.

^z & 16. 27.
^{aa} Gal. 1. 5.

^{ab} Eph. 3. 21.
^{ac} 1 Tim. 1. 17.

^{ad} Jude 25.
^{ae} Rev. 1. 6.
^{af} & 5. 12.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

a Num. 12. 6, 8.
Joel 2. 28.
b Ps. 2. 8.
Matt. 21. 38.
John 1. 3.
Eph. 1. 10.
& 3. 9.
Gal. 4. 4.
Col. 1. 16.
c Ps. 110. 1.
Wisd. 7. 26.
John 1. 4.
& 14. 9.
2 Cor. 4. 4.
Col. 1. 15, 17.
Phil. 2. 6.
ch. 8. 1.
& 9. 12, &c.
& 12. 2.
Rev. 4. 11.
ch. 7. 27.
d Eph. 1. 20—22.
Phil. 2. 9, 10.
e 2 Sam. 7. 14.
1 Chron. 22. 10.
& 28. 6.
Ps. 2. 7.
Acts 13. 33.
ch. 5. 5.
f Ps. 97. 7.
Rom. 8. 29.
Col. 1. 18.
g Ps. 104. 4.
h Ps. 45. 6, 7.
i Isa. 61. 1, 3.
Acts 10. 36.
k Ps. 102. 25.

1 Isa. 51. 6.
2 Pet. 3. 7, 10.

m Ps. 110. 1.
Matt. 22. 24.
Mark 12. 36.
Luke 20. 42.
Acts 2. 34.
1 Cor. 15. 25.
Eph. 1. 20.
ch. 10. 1, 2.
& 12. 2.
n Ps. 103. 21.
& 34. 7. & 91. 11

a Deut. 4. 3, 4.
& 17. 2, 5, 12.
& 27. 26.
Acts 7. 38, 53.
Gal. 3. 19.
b Matt. 4. 17.
Mark 1. 14.
ch. 12. 25.
c Mark 10. 20.
Acts 2. 22.
& 14. 3. & 19. 11.
1 Cor. 12. 4, 7, 11.
d ch. 1. 2, 4, 8.
& 6. 5.
2 Pet. 3. 13.

I. ^{1 a} ΠΟΛΥΤΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάσαι ὁ Θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Τίῳ, ^{2 b} ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας, ^{3 c} ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ^{4 d} τοσοῦτῃ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

^{5 e} Τίνι γὰρ εἶπε ποτὲ τῶν ἀγγέλων, Τίός μου εἶ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; ^{6 f} Ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν Πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει, Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.

^{7 g} Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· ^{8 h} πρὸς δὲ τὸν Υἱόν, Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος ἐνθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου, ^{9 i} ἡγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός, ὁ Θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. ^{10 k} Καὶ, Σὺ κατ' ἀρχὰς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί· ^{11 l} αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, ^{12 m} καὶ ὥσει περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτοὺς, καὶ ἀλλαγῇσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν.

^{13 n} Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἰρηκέ ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; ^{14 o} Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

II. ¹ Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσι, μή ποτε παραβῆνῶμεν. ^{2 a} Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, ^{3 b} πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας, ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ^{4 c} συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν, καὶ Πνεύματος ἁγίου μερισμοῦ κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν;

^{5 d} Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦ-

μεν ⁶ ε διεμαρτύρατο δέ που τις λέγων, Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκη e Ps. 8. 6. & 144. 3.
αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτη αὐτοῦ; ⁷ Ἠλάττωσας αὐ-
τὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτὸν,
καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου ⁸ πάντα f Gen. 1. 26—29. Ps. 8. 7. Matt. 28. 18. 1 Cor. 15. 25, 27. Eph. 1. 22.

ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ.
⁹ Ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξει αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφήκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. Νῦν g Acts 2. 33. Phil. 2. 7, 8. Rev. 19. 12.
δὲ οὕτω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. ⁹ Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέ-
λους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ
ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσεται θανάτου ¹⁰ h Luke 24. 26, 46. John 19. 30. Acts 3. 15. & 5. 31. Rom. 11. 36. Phil. 2. 9. ch. 5. 9. & 12. 2. i Acts 17. 26. ch. 10. 10, 14. k Ps. 22. 23, 26.
γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγα-
γόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ¹¹ ¹¹ Ὁ τε
γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται
ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν ¹² k λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελ-
φοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι
πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. ¹³ ¹ καὶ πάλιν, Ἰδοὺ ἐγὼ, καὶ τὰ παιδία ἃ μοι
ἔδωκεν ὁ Θεός.

¹⁴ ^m Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινωνήκεν αἵματος καὶ σαρκὸς, καὶ αὐτοὺς παρα-
πλησιῶς μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος
ἔχοντα τοῦ θανάτου, τούτεστι τὸν Διάβολον, ¹⁵ ⁿ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι
φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας.

¹⁶ Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμ-
βάνεται. ¹⁷ ^o Ὅθεν ὥφειλε κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας
τοῦ λαοῦ. ¹⁸ ^p Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται τοῖς πειραζομένοις
βοηθῆσαι.

III. ¹ ^a Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν
ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν, Ἰησοῦν, ² ^b πιστὸν ὄντα τῷ ποι-
ήσαντι αὐτὸν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
³ ^c Πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἡξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν
ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. ⁴ ^d πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ
τινός· ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας, Θεός.

⁵ ^e Καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον
τῶν λαληθησομένων, ⁶ ^f Χριστὸς δὲ, ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν
ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παρρῆσίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν
κατάσχωμεν.

⁷ ^g Διὸ, καθὼς λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
ἀκούσητε, ⁸ ^h μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπι-
κρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ⁹ οὐ ἐπέει-
ρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσ-
σαράκοντα ἔτη ¹⁰ διὸ προσώχθισα τῇ γενεῇ ταύτῃ, καὶ εἶπον,
Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου,
¹¹ ⁱ ὡς ὥμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυ-
σίν μου.

¹² Βλέπετε, ἀδελφοὶ, μήποτε ἔσται ἐν τινι ὑμῶν καρδιά πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ
ἀποστήναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος. ¹³ ^k ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν,
ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑμῶν τις ἀπάτη τῆς ἁμαρ-
τίας. ¹⁴ ^l μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστά-
σεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. ¹⁵ ^m Ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον, ἐὰν
τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς
s

n Num. 14. 4, 11, 24, 30.
Deut. 1. 36.
o Num. 14. 22, 37.
& 26. 65.
Ps. 106. 26.
1 Cor. 10. 5, &c.
Jude 5.
p Num. 14. 30.
Deut. 1. 34.

ἐν τῷ παραπικρασμῷ.—¹⁶ ἅ τινες γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; Ἄλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; ¹⁷ Τίσι δὲ προσώχθισε τὸ σαράκοντα ἔτη; Οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; ¹⁸ Τίσι δὲ ὤμοσε μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν;

¹⁹ Καὶ βλέπομεν, ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

a Ps. 95. 11.

b Gen. 2. 2.
Exod. 20. 11.
& 31. 17.

IV. ¹ Φοβηθῶμεν οὖν, μὴ ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκεῖν. ² Καὶ γὰρ ἔσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κἀκείνου· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκριμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. ³ Ἐἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν, Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὁργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. ⁴ Εἶρηκε γάρ πον περι τῆς ἐβδόμης οὕτω, Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. ⁵ Καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

c Ps. 95. 7.
ch. 3. 7, 15.

⁶ Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τιναὲς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθείαν, ⁷ πάλιν τινα ὀρίζει ἡμέραν Σήμερον ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς προεῖρηται, Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.

⁸ Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας.

d Rev. 14. 13.
2 Esd. 2. 11.

⁹ Ἀρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ¹⁰ ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ιδίων ὁ Θεός.

e Isa. 49. 2.
Jer. 23. 29.
Prov. 5. 4.
1 Cor. 14. 24.
2 Cor. 10. 4, 5.
Eph. 6. 17.
f 2 Chron. 16. 9.
Job 26. 6.
Ps. 33. 13—15.
& 34. 16.
& 90. 8.
& 139. 11, 12.
Eccles. 15. 19.
g ch. 3. 1.
& 6. 20. & 7. 26.
& 8. 1. & 9. 11, 24.
& 10. 23.
h Isa. 53. 3.
Luke 22. 28.
2 Cor. 5. 21.
Phil. 2. 7.
ch. 2. 17.
i Pet. 2. 22.
1 John 3. 5.
j Rom. 3. 25.
Eph. 2. 18.
& 3. 12.
ch. 10. 19, &c.

¹¹ Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας.

¹² Ζῶν γὰρ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργῆς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διῆκνύμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμών τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, ¹³ καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

¹⁴ Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν Τῖον τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. ¹⁵ Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας. ¹⁶ Προσερχόμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος, καὶ χάριν εὖρωμεν εἰς εὐκαίρον βοήθειαν.

a ch. 2. 17.
& 8. 3.
b ch. 2. 18.
& 4. 15. & 7. 28.
c Lev. 9. 7.
& 16. 3, &c.
ch. 7. 26.
d Exod. 28. 1.
1 Chron. 23. 13.
2 Chron. 26. 16, &c.
e Ps. 2. 7.
John 8. 54.
Acts 13. 33.
ch. 1. 5.
f Ps. 110. 4.
ch. 7. 17.
g Ps. 22. 1.
Matt. 26. 37, 38, &c.
& 27. 46, 50.
Mark 15. 34.
John 12. 27.
& 17. 1.

V. ¹ Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς, ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, ² μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθένειαν. ³ Καὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ ἁμαρτιῶν.

⁴ Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ Ἀαρών. ⁵ Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ καλήσας πρὸς αὐτὸν, Τίός μου εἰ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ⁶ καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ⁷ Ὡς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς

ισχύρας καὶ δακρύων προσένεγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας,
⁸ ^h καίπερ ὢν Τίδος ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, ⁹ ⁱ καὶ τελειωθείς ἐγένετο
 τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσι αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, ¹⁰ ^j προσαγορευθεὶς ὑπὸ
 τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

^h ch. 1. 5, 8.
ⁱ & 3. 6.
^j Phil. 2. 6, 8.
 i ch. 2. 10.

¹¹ ^k Περὶ οὗ πολλὸς ἡμῶν ὁ λόγος, καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγό-
 νατε ταῖς ἀκοαῖς. ¹² ^k Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον
 πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων
 τοῦ Θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς.

^k 1 Cor. 3. 1—3.
 1 Pet. 2. 2.

¹³ ^l Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἀπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γὰρ ἐστὶ

^l 1 Cor. 3. 2.
 & 14. 20.
 Eph. 4. 14.

¹⁴ ^m τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασ-
 μένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. VI. ¹ Διὸ, ἀφέντες τὸν τῆς
 ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον
 καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν, ² βαπ-
 τισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος
 αἰωνίου. ³ ⁿ Καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάν περ ἐπιτρέπῃ ὁ Θεός.

^a Acts 18. 21.
¹ Cor. 4. 19.
 James 4. 15.
^b Matt. 12. 31, 45.
 ch. 10. 26, 27.
^c John 13. 20.
^d 1 John 4. 10.
 & 5. 16.

⁴ ^b Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἀπαξ φωτισθέντας, γευσάμενους τε τῆς δωρεᾶς τῆς
 ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας Πνεύματος ἁγίου, ⁵ καὶ καλὸν γευσάμενους
 Θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, ⁶ καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν
 εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν Τίδον τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.

^c Ps. 65. 10.

⁷ ^c Γῆ γὰρ ἡ πιούσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλὰκις ὑέτον, καὶ τίκτουσα
 βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ
 Θεοῦ. ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγὺς, ἥς
 τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

⁹ ^d Πεπεύσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας,
 εἰ καὶ οὕτω λαλοῦμεν. ¹⁰ ^d οὐ γὰρ ἀδίκος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν
 καὶ τῆς ἀγάπης, ἥς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις
 καὶ διακονοῦντες. ¹¹ ^e Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι
 σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφориαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ¹² ἵνα μὴ νωθροὶ
 γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστει καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς
 ἐπαγγελίας.

^d Prov. 14. 31.
 Matt. 10. 42.
 & 25. 40.
 Mark 9. 41.
 John 13. 20.
 Rom. 3. 4.
 1 Thess. 1. 3.
 2 Thess. 1. 6, 7.

¹³ ^e Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος
 ὁμόσαι, ὥμοσε κατ' ἑαυτοῦ. ¹⁴ ^f λέγων, Ὁ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ
 πληθύνων πληθυνῶ σε. ¹⁵ καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας.

^e Gen. 22. 17.
 Ps. 105. 9.
 Luke 1. 73.

¹⁶ ^f Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνῶσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντι-
 λογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος. ¹⁷ ^g Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ Θεός
 ἐπιδείξει τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ,
 ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ¹⁸ ^h ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον
 ψεύσασθαι Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς
 προκειμένης ἐλπίδος, ¹⁹ ⁱ ἥν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βε-
 βαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ²⁰ ^k ὅπου πρό-
 δρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχ-
 ιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

^f Exod. 22. 11.
^g Ps. 33. 11.
 Rom. 11. 29.
^h Tit. 1. 2.
ⁱ 1 Tim. 6. 12.
 ch. 12. 1.
^j Lev. 16. 15.
 ch. 9. 7.
^k ch. 4. 14.
 ch. 8. 1. & 9. 11.

VII. ¹ ^a Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ
 ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων,
 καὶ εὐλογήσας αὐτὸν, ² ^b ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραὰμ, πρῶτον
 μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὁ ἐστὶ
 βασιλεὺς εἰρήνης, ³ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε
 ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ Τίῳ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ
 διηνεκές.

^a Gen. 14. 18, &c.

b Gen. 14. 20.

⁴ ^b Θεωρεῖτε δὲ, πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκρο-
θυνίων ὁ πατριάρχης.

c Num. 18. 21, 26.
Deut. 18. 1.
Josh. 14. 4.
2 Chron. 31. 5.
d Gen. 14. 20.
Rom. 4. 13.
Gal. 3. 16.

⁵ ^c Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ιερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν
ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ
ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὁσφύος Ἀβραάμ. ⁶ ^d ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν
δεδεκάτωκε τὸν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε. ⁷ Χωρὶς δὲ
πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ⁸ Καὶ ὧδε μὲν
δεκάτας ἀποθήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δὲ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ.
⁹ Καὶ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτῳται
¹⁰ ^e ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήνητησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.

e Gen. 14. 20.
f Gal. 2. 21.
vv. 18, 19.

¹¹ ^f Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ιερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ'
αὐτῆς νενομοθέτηται, τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι
ιερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; ¹² μετατιθεμένης γὰρ τῆς ιερω-
σύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ¹³ ^g Ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα,
φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαστηρίῳ. ¹⁴ ^h Πρό-
δηλον γὰρ, ὅτι ἐξ Ἰουδα ἀνατέταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν περὶ ιερέων
οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησε.

g Isa. 11. 1.
Matt. 1. 2, &c.
Luke 3. 35.
Rom. 1. 3.

¹⁵ Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ
ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ¹⁶ ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν, ἀλλὰ
κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου, ¹⁷ ^h μαρτυρεῖται γάρ, ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν
αἰῶνα, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ¹⁸ ⁱ Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προ-
αγοῦσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές, ¹⁹ ^k οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν
ὁ νόμος, ἐπεισαγωγῇ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ.

h Ps. 110. 4.
ch. 5. 6.
i Rom. 8. 3.
Gal. 4. 9.
k Gal. 3. 24.
& 2. 16.
ch. 9. 9.
Acts 13. 39.
Rom. 3. 20, 21.
Eph. 2. 18.
& 3. 12.
ch. 4. 16.
l Ps. 110. 4.

²⁰ Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας, ²¹ ^l οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν
ιερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτὸν, Ὡμοσε
Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ
τὴν τάξιν Μελχισεδέκ, ²² ^m κατὰ τοσοῦτο κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγ-
γνος Ἰησοῦς.

m ch. 8. 6.

²³ Καὶ οἱ μὲν πλείονες εἰσιν ἱερεῖς γεγονότες διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παρα-
μένειν, ²⁴ ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ιερω-
σύνην. ²⁵ ⁿ ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι'
αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

n Rom. 8. 34.
1 Tim. 2. 5.
ch. 9. 24.
o 1 John 2. 2.
o Rom. 8. 34.
ch. 4. 14, 15.
& 9. 24.
p 1 John 2. 2.
p Lev. 9. 7.
& 16. 6, 11.
ch. 5. 3.
Zech. 3. 9.
Rom. 6. 10.
q ch. 2. 10.
& 5. 1, 2, 9.

²⁶ ^o Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅστις, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχω-
ρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος. ²⁷ ^p ὃς
οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων
ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ
ἑαυτὸν ἀνενέγκας. ²⁸ ^q Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας
ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον Τίδν εἰς τὸν αἰῶνα
τετελειωμένον.

a Eph. 1. 20.
Col. 3. 1.
ch. 1. 3. & 6. 20.
& 12. 2.
b ch. 9. 8, 11, 24.
& 10. 21.
c Eph. 5. 2.
ch. 5. 1.

VIII. ¹ ^a Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς
ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ² ^b τῶν ἁγίων
λειτουργῶν, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπληξεν ὁ Κύριος, οὐκ ἄνθρωπος.

³ ^c Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται·
ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον, ὃ προσενέγκη.

⁴ Εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν
νόμον τὰ δῶρα, ⁵ ^d οἷτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσι τῶν ἐπουρανίων,
καθὼς κεχηρμάτισται Μωϋσῆς, μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν, Ὅρα γάρ,
φῆσι, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ
ὄρει.

d Exod. 25. 40.
Num. 8. 4.
Acts 7. 44.
Col. 2. 17.
ch. 10. 1.

r Exod. 24. 5, 6.
Lev. 16. 14, 15, 18.

s Exod. 24. 8.
Matt. 26. 28.
t Exod. 29. 36.
Lev. 8. 15, 19.
& 16. 14.
u Lev. 17. 11.

x Rom. 8. 34.
ch. 7. 25.
1 John 2. 2.

y Exod. 30. 10.
Lev. 16. 2, 34.
Ver. 7.
z 1 Cor. 10. 11.
Gal. 4. 4.

a 2 Esd. 14. 35.
Eccles. 12. 14.
b Matt. 20. 28.
& 26. 28.
Rom. 6. 9, 10.
1 Pet. 3. 18.
1 John 3. 5.

a Col. 2. 17.
ch. 8. 5. & 9. 9.

b Micah 6. 6—8.
c Ps. 40. 7.
& 50. 8, &c.
Isa. 1. 11.
Jer. 6. 20.
Amos 5. 21, 22.

d ch. 9. 12.
& 13. 12.

e Col. 3. 1.
ch. 1. 3, 13.

f Ps. 110. 1.
Acts 2. 35.
1 Cor. 15. 25.

g Jer. 31. 31, &c.
Rom. 11. 27.
ca. 8. 8.

h John 10. 9.
& 14. 6.
Rom. 5. 2.
Eph. 2. 13, 18.
& 3. 12.
ch. 9. 8, 12.

ποτε ισχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. ¹⁸ Ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. ¹⁹ Δαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τῶν τράγων, μετὰ ὕδατος καὶ ἔριου κοκκίνου καὶ ὑσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐβρόντισε, ²⁰ λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης, ἣς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός, ²¹ καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐβρόντισε. ²² Καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.

²³ Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας.

²⁴ Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθε Χριστὸς ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ²⁵ οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ. ²⁶ Ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νῦν δὲ ἅπαξ, ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται.

²⁷ Καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ²⁸ οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλὰν ἀνευγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

X. ¹ Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές, οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ² Ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ κεκαθαρισμένους; ³ ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτὸν. ⁴ Ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. ⁵ Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, Προσφοράν καὶ θυσίαν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μου. ⁶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. ⁷ τότε εἶπον, Ἴδου, ἦκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεός, τὸ θέλημά σου. ⁸ Ἀνώτερον λέγων, Ὅτι θυσίας καὶ προσφοράς καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ τὸν νόμον προσφέρονται, ⁹ τότε εἶρηκεν, Ἴδου, ἦκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. ¹⁰ ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμεν διὰ τῆς προσφοράς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

¹¹ Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔσθηκε καθ' ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας. ¹² οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκές ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ¹³ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ¹⁴ μᾶλ γὰρ προσφορὰ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκές τοὺς ἁγιαζομένους.

¹⁵ Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέαι, ¹⁶ Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, διδούς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς. ¹⁷ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ¹⁸ Ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκ ἔτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

¹⁹ Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ²⁰ ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσ-

ματος, τουτέστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ²¹ ⁱ καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, ²² ^k προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἔρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, ²³ ^l καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ· κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῇ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελάμενος, ²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, ²⁵ ^m μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέραν.

²⁶ ⁿ Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, ²⁷ ^o φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζήλος ἐσθιῶν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους.

²⁸ ^p Ἀθετήσας τὶς νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει· ²⁹ ^q πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθῆσεται τιμωρίας ὁ τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; ³⁰ ^r Οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος· καὶ πάλιν, Κρινεῖ Κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. ³¹ φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζώντος.

³² ^s Ἀναμνησέσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἀθλήσιν ὑπεμείνατε παθημάτων, ³³ ^t τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφόμενων γεννηθέντες· ³⁴ ^u καὶ γὰρ τοῖς δεσμίους συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς κρείττονα ὑπαρξῶν καὶ μένουσαν.

³⁵ ^x Μὴ ἀποβάλλετε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν· ³⁶ ^y ὑπομονὴς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομισήσθε τὴν ἐπαγγελίαν. ³⁷ ^z Ἐτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὁ ἐρχόμενος ἤξει, καὶ οὐ χρονιεῖ. ³⁸ ^{aa} Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείλῃται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ.

³⁹ ^{ab} Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

XI. ¹ ^a Ἔστι δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων· ² ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι.

³ ^b Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γενονέαι.

⁴ ^c Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκε τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ.

⁵ ^d Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ἠύρίσκειτο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεὸς, πρὶν γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεσθηκέναι τῷ Θεῷ.

⁶ ^e Χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεσθῆσαν πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ ὅτι ἐστί, καὶ τοὺς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίγνεται.

⁷ ^f Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρυψε τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

⁸ ^g Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον, ὃν ἡμελλε λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθε μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. ⁹ Πίστει παρέκχησεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς, ¹⁰ ^h ἐδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσιν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεός.

i ch. 4. 14, 16.
k Ps. 51. 6.
Ezek. 36. 25.
James 1. 16.
1 John 3. 21.
Eph. 3. 12.
1 Cor. 1. 9.
1 Thess. 5. 24.
ch. 4. 14.
m Rom. 13. 11.
2 Pet. 3. 9, 11, 14.
n Num. 15. 30.
ch. 6. 4.
o 2 Pet. 2. 20, 21.
1 John 5. 16.
p Ezek. 36. 5.
Zeph. 1. 18.
q ch. 2. 2.
Num. 15. 30.
Deut. 17. 6.
r 19. 15.
Matt. 18. 16.
John 8. 17.
s 2 Cor. 13. 1.
t 1 Cor. 11. 29.
u Deut. 32. 35, 36.
v Rom. 12. 19.
w Gal. 3. 4.
x Phil. 1. 29, 30.
y Col. 2. 1.
z Phil. 1. 7.
aa ch. 14.
ab Matt. 5. 12.
ac 6. 20.
ad 19. 21.
ae Luke 12. 33.
af Acts 5. 41.
ag 21. 33.
ah 1 Thess. 2. 14.
ai 1 Tim. 6. 19.
aj James 1. 2.

x Matt. 10. 32.
y Luke 21. 19.
z Hab. 2. 3, 4.
Hag. 2. 7.
Luke 18. 8.
Rom. 1. 17.
Gal. 3. 11.
1 Pet. 1. 6.
& 5. 10.
2 Pet. 3. 8.

b Gen. 1. 1.
Ps. 33. 6.
Rom. 4. 17.
2 Pet. 3. 5.
c Gen. 4. 4, 10.
Matt. 23. 35.
ch. 12. 24.

d Gen. 5. 24.
Ecclus. 44. 16.
& 49. 16.

e Gen. 6. 13.
Ecclus. 44. 17.
Rom. 3. 22.
Phil. 3. 9.

f Gen. 12. 1, 4.
Acts 7. 2.

g ch. 3. 4.
& 12. 22.
& 13. 14.
Rev. 21. 2.

h Gen. 17. 19.
& 21. 2.
Luke 1. 36.
Rom. 4. 19.
1 Gen. 15. 5.
& 22. 17.
Rom. 4. 18.

k Gen. 23. 4.
& 47. 9.
1 Chron. 29. 15.
Ps. 39. 13.
& 119. 19.
John 8. 33.

l Exod. 3. 6.
Matt. 22. 32.
Acts 7. 32.

m Gen. 22. 2, &c.
Ecclus. 44. 21.
n Gen. 21. 12.
Rom. 9. 7.
Gal. 3. 29.

o Gen. 27. 27, 29.

p Gen. 48. 5, 15,
16, 20.
& 47. 31.

q Gen. 50. 24.

r Exod. 1. 16.
& 2. 2, 11.
Acts 7. 20.

s Exod. 2. 10, 11.
Ps. 84. 11.

t Exod. 10. 28, 29.
& 12. 31, &c.
& 13. 17, &c.

u Exod. 12. 3, &c.
& 21. 22.
x Exod. 14. 21, 22.

y Jos. 6. 20.
2 Jos. 2. 1.
& 6. 23.
James 2. 25.

a Jude 4. 6.
& 6. 11, & 11. 1.
& 12. 7, & 13. 24.

1 Sam. 1. 20.
& 12. 17, &c.
& 13. 14, & 17. 45.

b Jude 14. 6.
1 Sam. 17. 34.
2 Sam. 8. 1.

& 10. 19, & 12. 29.
Dan. 6. 22.
c Jude 7. 21.

& 15. 15.
1 Sam. 14. 1, &c.
& 20. 1.

2 Sam. 7. 12.
1 Kings 9. 4.
& 19. 1, &c.

2 Kings 6. 16.
& 20. 7.
1 Chron. 22. 9.

Job 42. 10.
Ps. 6. 9.
& 89. 20, &c.

Isa. 38. 21.
Dan. 3. 25.
d 1 Kings 17. 23.

2 Kings 4. 36.
2 Mac. 6. 19, 29.
& 7. 7, &c.

Acts 22. 25.
e Jer. 20. 2.
f 1 Kings 21. 13.

2 Kings 1. 8.
Matt. 3. 4.
g ver. 2.

11^h Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγεῖλαμενον. 12ⁱ Διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νεκρῶμενον, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πληθί, καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναρίθμητος.

13^k Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοι εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 14 οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσι. 15 Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνεον ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. 16^l νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρανίου. Διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

17^m Πίστει προσεήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, 18ⁿ πρὸς ὃν ἐλαλήθη, Ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται ἡ σοὶ σπέρμα, 19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσασατο.

20° Πίστει καὶ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαΐ.

21^p Πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησε· καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.

22^q Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσε, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

23^r Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστέιον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως.

24^s Πίστει Μωϋσῆς, μέγας γενόμενος, ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, 25 μᾶλλον ἐδόμένος συγκακονχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ, ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν. 26 μείζονα πλουτοῦν ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. 27^t Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὀρῶν ἐκατέρησε. 28^u Πίστει πεποίηκε τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. 29^x Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς· ἧς πείραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν.

30^y Πίστει τὰ τεῖχη Ἱεριχῶ ἔπεσε κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. 31^z Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. 32^a Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεὼν καὶ Βαρὰκ, Σαμψὼν καὶ Ἰεφθά, Δαυὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, 33^b οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, 34^c ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. 35^d ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. 36^e ἕτεροι δὲ ἐμπαυγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς. 37^f ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακονχούμενοι, 38^g ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς.

39^h Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν. 40 τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι.

XII. ¹ ^a Τοιγαροὺν καὶ ἡμεῖς τοσούτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὅγκον ἀποθέμενοι πάντα, καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ² ^b ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρὸν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ κεκάθικεν.

³ ^c Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογία, ἵνα μὴ κάμῃτε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

⁴ ^d Οὐπὼ μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι,

⁵ ^e καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, **Τίέ μου,** μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου, μὴ δὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·

⁶ ^f ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. ⁷ ^g Εἰ παιδεῖαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς γάρ ἐστιν υἱὸς, ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; ⁸ ^h Εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἥς μέτοχοι γεγὼνασι πάντες, ἅρα νόθοι ἐστέ, καὶ οὐχ υἱοί.

⁹ ⁱ Εἴτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς, καὶ ἐνερπετόμεθα· οὐ πολλῶ μάλλον ὑποταγησόμεθα τῷ Πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν;

¹⁰ ^j οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον· ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ.

¹¹ ^k Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηρικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνην.

¹² ^l Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀν-
ορθώσατε ¹³ ^m καὶ τροχίᾳς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χῶλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μάλλον.

¹⁴ ⁿ Εἰρήνην δώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον· ¹⁵ ^o ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μὴ τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλή, καὶ διὰ ταύτης μανθῶσιν οἱ πολλοί· ¹⁶ ^p μὴ τις πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ· ¹⁷ ^q ἴστε γὰρ, ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εἶρε, καίπερ μετὰ δακρῶν ἐκλήτης αὐτήν.

¹⁸ ^r Οὐ γὰρ προσελυθῆτε ψηλαφωμένῳ ὄρει, καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ, καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυέλλῃ, ¹⁹ ^s καὶ σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἥς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον, ²⁰ ^t οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διασταλλόμενον, **Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται,** ²¹ ^u καὶ, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, **Μωϋσῆς εἶπεν, Ἐκφοβός εἰμι καὶ ἐντρομος.**

²² ^v Ἀλλὰ προσελυθῆτε Σιών ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, ²³ ^w πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, ²⁴ ^x καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρείττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἀβελ.

²⁵ ^y Βλέπετε, μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῶ μάλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, ²⁶ ^z οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλειψε τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελλται λέγων, **Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν.** ²⁷ ^{aa} Τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν ὡς πεπονημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα.

²⁸ ^{ab} Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἥς λατρεύ-

a Rom. 6. 4. & 12. 12.
1 Cor. 9. 24.
2 Cor. 7. 1.
Eph. 4. 22.
Phil. 3. 13, 14.
Col. 3. 8.
1 Pet. 2. 1.
& 4. 2. ch. 10. 36.
b 1 Cor. 1. 8.
Ps. 110. 1.
Luke 24. 26.
Phil. 2. 8, &c.
1 Pet. 1. 11.
ch. 1. 3, 13.
& 2. 10. & 8. 1.
c 1 Cor. 10. 13.
ch. 10. 32—34.
d Job 5. 17.
Prov. 3. 11, 12.
Rev. 3. 19.
e Deut. 8. 5.
2 Sam. 7. 14.
Prov. 13. 24.
& 19. 18.
f Ps. 73. 15.
1 Pet. 5. 9.
g Num. 16. 22.
& 27. 16.
Eccles. 12. 1, 7.
Isa. 57. 16.
Zech. 12. 1.
h Isa. 33. 17.
James 3. 18.
i Isa. 35. 3.
Job 4. 3, 4.
Ecclus. 25. 23.
k Prov. 4. 26, 27.
Gal. 6. 1.
l Rom. 12. 18.
2 Tim. 2. 22.
Matt. 5. 8.
2 Cor. 7. 1.
m 2 Cor. 6. 1.
2 Pet. 1. 10.
Deut. 29. 18.
ch. 3. 12.
Gal. 5. 12.
n Gen. 25. 33.
Eph. 5. 3.
Col. 3. 5.
1 Thess. 4. 3.
o Gen. 27. 34, &c.
p Exod. 19. 12, &c.
& 20. 18.
Deut. 5. 22.
q Exod. 20. 19.
Deut. 5. 5, 25.
& 18. 16.
r Exod. 19. 13.
s Gal. 4. 26.
Rev. 3. 12.
& 21. 2, 10.
Phil. 8. 20.
Deut. 33. 2.
Jude 14.
t Luke 10. 20.
en. 18. 25.
ch. 11. 40.
Phil. 3. 12.
u Gen. 4. 10.
Exod. 24. 8.
1 Tim. 2. 5.
ch. 8. 6. & 9. 15.
& 10. 22. & 11. 4.
1 Pet. 1. 2.
v ch. 2. 3, 3.
& 10. 28, 29.
x Hag. 2. 6.
ver. 19.
y Ps. 102. 27.
Matt. 24. 35.
2 Pet. 3. 10.
z 1 Pet. 2. 5.

zz Deut. 4. 24.
Isa. 66. 15.
Ps. 97. 8.

ωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας· ²⁹ ^{zz} καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν
πῦρ καταναλίσκον.

a Rom. 12. 10.
Eph. 4. 3.
1 Pet. 1. 22.
& 2. 17. & 3. 8.
& 4. 8.
b Gen. 18. 1.
& 19. 1.
Rom. 12. 13.
1 Pet. 4. 9.
c Matt. 25. 36.
Rom. 12. 15.
Col. 4. 18.
1 Pet. 3. 8.
d Exod. 23. 8.
Deut. 16. 19.
& 31. 6, 8.
1 Chron. 28. 20.
Josh. 1. 5.
Prov. 15. 16.
Matt. 6. 25, 34.
Phil. 4. 11.
1 Tim. 6. 6, &c.
e Ps. 58. 4, 11, 12.
& 118. 6.
f ver. 17.
ch. 6. 12.
g Eph. 4. 14.
& 5. 6.
1 John 4. 1.
Rom. 14. 17.
Col. 2. 8, 16.
1 Tim. 4. 3.
h 1 Cor. 9. 13.
& 10. 18.
i Exod. 29. 14.
Lev. 4. 12, 21.
& 6. 30. & 16. 27.
Num. 19. 3.
k John 19. 17, 18.
Acts 7. 58.
1 ch. 11. 26.
Acts 5. 41.
m Mic. 2. 10.
Phil. 3. 20.
ch. 11. 10, 16.
n Lev. 7. 12.
Ps. 50. 23.
& 51. 19.
Hos. 14. 2.
Eph. 5. 20.
1 Pet. 2. 5.
o 2 Cor. 9. 12.
Phil. 4. 18.
p Ezek. 3. 17.
& 33. 2, 7.
Phil. 2. 29.
1 Thess. 5. 12.
1 Tim. 5. 17.
ver. 7.
q Rom. 15. 30.
1 Thess. 5. 25.
Acts 23. 1.
r Philm. 22.
s Isa. 40. 11.
Ezek. 34. 23.
Zech. 9. 11.
John 10. 11.
1 Pet. 2. 25.
& 5. 4.
t 2 Thess. 2. 17.
1 Pet. 5. 10.
Phil. 2. 13.

XIII. ¹ ^a Ἡ φιλαδελφία μενέτω· ² ^b τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης
γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. ³ ^c Μιμηθήσκεσθε τῶν δεσμιῶν ὡς συν-
δεδεμένοι τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. ⁴ Τίμιος ὁ γάμος ἐν
πᾶσι καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός. ⁵ ^a Ἀφιλ-
άργυρος ὁ τρόπος, ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν, αὐτοὺς γὰρ εἴρηκεν, Οὐ μὴ σε
ἀνῶ, οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω, ⁶ ^e ὥστε θαρρύνοντας ἡμᾶς λέγειν, Κύριος
ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσῃ μοι ἄνθρωπος;

⁷ ^f Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἐκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμείσθε τὴν πίστιν.

⁸ ^g Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθρὸς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ⁹ ^g Διδα-
χαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν
καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες.

¹⁰ ^h Ἐχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ
λατρεύοντες. ¹¹ ⁱ Ὡν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια
διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς.

¹² ^k Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιασθῇ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης
ἔπαθε. ¹³ ^l Τοῖνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὀνειδισμὸν
αὐτοῦ φέροντες, ¹⁴ ^m οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν
ἐπιζητοῦμεν. ¹⁵ ⁿ Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντός τῷ
Θεῷ, τουτέστι καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁶ ^o Τῆς δὲ
εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται
ὁ Θεός.

¹⁷ ^p Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπέκτετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ
τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντας, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ
στεναζόντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

¹⁸ ^q Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ, ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν ἐν
πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. ¹⁹ ^r Περισσότερος δὲ παρακαλῶ τοῦτο
ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

²⁰ ^s Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων
τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ ^t καταρτίσαι
ἡμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ
εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰῶνων. ἀμήν.

²² Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως, καὶ
γὰρ διὰ βραχείων ἐπέστεila ὑμῖν. ²³ Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον
ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, εἰς τάχιον ἔρχεται, ὄψομαι ὑμᾶς. ²⁴ Ἀσπάσασθε
πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ
ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. ²⁵ ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α.

Ι. ¹ ^a ΠΑΤΑΟΣ, απόστολος Χριστού Ἰησοῦ, κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, ² ^b Τιμοθέε γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

³ ^c Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, ⁴ ^d μὴδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν Θεοῦ τὴν ἐν πίστει.

⁵ ^e Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ⁶ ^f ὧν τινὲς ἀστοχίσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, ⁷ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἀλέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

⁸ ^g Οἴδαμεν δέ, ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρήται, ⁹ ^h εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμῳ οὐ κέεται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατραλώαις καὶ μητραλώαις, ἀνδροφόνους, ¹⁰ πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγίαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, ¹¹ ⁱ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ.

¹² Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν, ¹³ ^k τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν. Ἀλλὰ ἠλεήθη, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. ¹⁴ Ὑπερεπλέονασε δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

¹⁵ ^l Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. ¹⁶ Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρῶτῳ ἐνδείξῃται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἅπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεῦειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

¹⁷ ^m Τῷ δὲ Βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ Θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

¹⁸ ⁿ Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν,

¹⁹ ^o ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινὲς ἀπώσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐνανάγησαν, ²⁰ ^p ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

a Acts 9. 15.
& 26. 16—18.
Col. 1. 27.
Gal. 1. 1.
b Acts 16. 1.
1 Cor. 4. 17.
1 Thess. 3. 2.
Gal. 1. 3.
1 Pet. 1. 2.
c Acts 20. 1, 3.
Gal. 1. 6, 7.
d ch. 4. 7.
& 6. 4, 20.
2 Tim. 2. 16.
Tit. 1. 14. & 3. 9.

e Rom. 10. 4.
& 13. 8, 10.
Gal. 5. 14, 22.
f ch. 6. 4, 20.
Rom. 1. 22.
2 Tim. 3. 7.
2 Pet. 2. 12.

g Rom. 7. 12.
h Rom. 4. 13.
& 5. 20. & 6. 14.
Gal. 3. 10—14, 19.
& 5. 23.

i 1 Thess. 2. 4.
ch. 6. 15.

k John 9. 39, 41.
Acts 3. 17.
& 8. 3. & 9. 1.
& 22. 4. & 26. 9.
1 Cor. 15. 9.
Gal. 1. 13.
Phil. 3. 6.

l Matt. 9. 13.
& 13. 11. & 20. 28.
Mark 2. 17.
Luke 5. 32.
& 19. 10.
1 John 3. 5, 8.

m Rom. 16. 27.
ch. 6. 16.
Jude 25.

n ch. 6. 12.
2 Tim. 2. 3—5.
& 4. 7.

o ch. 3. 9. & 4. 7.
Tit. 1. 9.
Heb. 3. 14.
p 1 Cor. 5. 5.
2 Tim. 2. 17.
& 4. 14.

II. ¹ Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις,

a Jer. 29. 7.
Rom. 13. 1.
b ch. 1. 1.
c Ezek. 18. 23.
Jer. 29. 7.
Tit. 2. 11.
2 Pet. 3. 9.
John 3. 16, 17.
d John 17. 8.
Rom. 3. 30.
& 10. 12.
Gal. 3. 19.
Heb. 9. 15.
e Matt. 20. 28.
1 Cor. 1. 6.
Eph. 1. 7.
Col. 1. 14.
2 Thess. 1. 10.
f Acts 9. 15.
& 13. 2. & 22. 21.
Rom. 1. 9. & 9. 1.
& 11. 13. & 15. 16.
Eph. 3. 8.
Gal. 1. 16. & 2. 8.
2 Tim. 1. 11.
f Acts 15. 2.
Mal. 1. 11.
John 4. 21.
h Tit. 2. 3—5.
1 Pet. 3. 3.
i Gen. 3. 16.
1 Cor. 14. 34.
Eph. 5. 22.
k Gen. 1. 27.
& 2. 18, 22.
1 Cor. 11. 8, 9.
1 Gen. 3. 6, 12.
2 Cor. 11. 3.
m Tit. 2. 12.
1 Pet. 4. 7.

εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ^{2 a} ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. ^{3 b} τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ^{4 c} ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ^{5 d} Εἰς γὰρ Θεὸς, εἰς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ^{6 e} ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίους, ^{7 f} εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

^{8 g} Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. ^{9 h} ὡσαύτως καὶ γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ¹⁰ ἀλλὰ, ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομένας θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν.

^{11 i} Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μαυθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. ¹² γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἄνδρὸς, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. ^{13 k} Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὐα. ^{14 l} Καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἡπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε. ¹⁵ Σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ ^m μετὰ σωφροσύνης.

a Acts 20. 28.
Phil. 1. 1.
b Tit. 1. 6.
ch. 5. 9.

c 2 Tim. 2. 24.
d Tit. 1. 6.

e Isa. 14. 12.

f 1 Cor. 5. 12.

g Acts 6. 3.
Lev. 10. 9.
Ezek. 44. 21.
h ch. 1. 15, 19.
2 John 9, 10.

i Matt. 25. 21.
Luke 16. 10—12.
& 19. 17.

k 2 Tim. 2. 20.
Eph. 2. 21.

l John 1. 14.
Matt. 3. 16.
1 Pet. 3. 18.
Mark 16. 5.
Eph. 3. 5, 6.

III. ^{1 a} Πιστὸς ὁ λόγος, εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. ^{2 b} Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μίᾳς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σόφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, ^{3 c} μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλ' ἐπεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, ^{4 d} τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ, μετὰ πάσης σεμνότητος. ⁵ εἰ δὲ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προσηύχεται οὐκ οἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται; ^{6 e} μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθείς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ Διαβόλου. ^{7 f} Δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἑξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ἐμπέσῃ, καὶ παγίδα τοῦ Διαβόλου.

^{8 g} Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἶνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ^{9 h} ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρῇ συνειδήσει. ¹⁰ καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες.

¹¹ Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφάλιους, πιστάς ἐν πᾶσι.

¹² Διάκονοι ἔστωσαν μίᾳς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. ^{13 i} οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιούνται, καὶ πολλὴν παρῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

^{14 k} Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σε τάχιον, ¹⁵ ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, ^{16 l} (καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον), ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὥφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

IV. ^{1 a} Τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινὲς τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ^{2 b} ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνειδήσιν, ^{3 c} κωλύοντων γαμῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ^{4 d} ὅτι πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ⁵ ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγον Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

^{6 e} Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔση διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοὺς λόγους τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἧ παρηκολού-

a Matt. 24. 23.
2 Thess. 2. 3.
2 Tim. 3. 1.
2 Pet. 3. 3.
Jude 18.
1 John 2. 18.
b Matt. 7. 15.
Rom. 16. 18.
2 Pet. 2. 3.
c Gen. 9. 3.
Rom. 14. 6.
1 Cor. 10. 30.
d Gen. 1. 31.
Rom. 14. 14, 20.
Tit. 1. 15.

e 2 Tim. 3. 14—17.
1 Pet. 2. 2.

θηκας. ^{7 f} Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν ^{8 g} ἢ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἢ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης.

f ch. 1. 4.
& 6. 20.
2 Tim. 2. 16, 23.
Tit. 1. 14.
& 3. 9.
g Col. 2. 23.
ch. 6. 6.

^{9 h} Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος· ^{10 i} εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὃς ἐστι σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων μάλιστα πιστῶν. ¹¹ Παράγγελλε ταῦτα καὶ διδάσκει.

h ch. 1. 15.
1 2 Cor. 6. 5.
1 Tim. 23.
2 Thess. 3. 8.

^{12 k} Μηδεὶς σοῦ τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ.

k 1 Cor. 11. 1.
1 Thess. 1. 6.
& 2. 10.
2 Thess. 3. 7—9.
Tit. 2. 7, 15.
1 Pet. 5. 3.

^{13 l} Ἔως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ.

l Acts 6. 6.
& 8. 17. & 13. 3.
& 19. 6.
ch. 1. 18. & 5. 22.
2 Tim. 1. 5.
m Acts 20. 28.
Ezek. 33. 9.

^{14 m} Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι, διὰ προφητείας, μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι· ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερά ᾖ πᾶσιν. ^{16 n} Ἐπεχε σεαυτῷ, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

V. ^{1 a} Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφοὺς, ² πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας, νεωτέρας, ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνεΐᾳ.

a Lev. 19. 32.
Deut. 33. 9.
Gal. 2. 11—14.

^{3 b} Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ^{4 b} Εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἀποδεκτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ^{5 c} Ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἡλπικεν ἐπὶ τὸν Θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

b Matt. 15. 4—6.
Mark 7. 10, 13.
Eph. 6. 1, 3.

⁶ Ἡ δὲ σπαταλώσα ζῶσα τέθηκε. ⁷ Καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ᾧσω. ^{8 d} Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἥρνηται, καὶ ἐστὶν ἀπίστου χείρων.

c Luke 2. 36, 37.
& 18. 1, 7.
Acts 26. 7.
Eph. 6. 18.

⁹ Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γεγονυῖα, ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ^{10 e} ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνύψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε.

e Gen. 18. 4.
& 19. 2.
Luke 7. 38, 44.
1 Pet. 4. 9.

¹¹ Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ¹² ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. ^{13 f} Ἀμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.

f Tit. 2. 3.

^{14 g} Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ¹⁵ ἥδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ.

g 1 Cor. 7. 9.
Heb. 13. 4.

^{16 h} Εἴ τις πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκεῖτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἢ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκεσῇ.

h ver. 3.

^{17 i} Οἱ καλῶς προσετώτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ· ^{18 k} λέγει γὰρ ἡ γραφή, Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καὶ, Ἄξιός ἐστιν ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ^{19 l} Κατὰ πρεσβυτέριον κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. ²⁰ Τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσι. ²¹ Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλησιν.

i Rom. 12. 8.
& 15. 27.
1 Cor. 9. 11.
& 12. 28.
Gal. 6. 6.
Phil. 2. 29.
1 Thess. 5. 12.
Heb. 13. 17.
k Deut. 24. 14.
& 25. 4.
Lev. 19. 13.
Matt. 10. 10.
Luke 10. 7.
1 Cor. 9. 9.
1 Deut. 19. 15.
Tit. 1. 13.
Deut. 13. 11.

^{22 m} Χεῖρας ταχέως μηδεὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις. Σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει· ^{23 n} μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' οἶνω ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς πικνὰς σου ἀσθενείας.

m Acts 6. 6.
& 13. 3.
1 Tim. 3. 10.
2 John 11.
n Ps. 104. 15.

²⁴ Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσι, προάγουσαι εἰς κρίσιν τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ²⁵ Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλά εἰσιν, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβήναι οὐ δύνανται.

a Eph. 6. 5-8.
Col. 3. 22-25.
Tit. 2. 5, 8, 9.
1 Pet. 2. 17-20.

VI. ^{1 a} Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δούλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημηται. ² Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας, μὴ καταφρονεῖτωσαν ὅτι ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβάνομενοι. Ταῦτα διδάσκει καὶ παρακάλει.

^{3 b} Εἴ τις ἐτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ^{4 c} τετύφωται, μὴδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεως καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραὶ, ^{5 d} διαπαραιτριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορίσμον εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ^{6 e} Ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. ^{7 f} οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκέω τι δυνάμεθα. ^{8 g} ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. ^{9 h} Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἰτνες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὀλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ^{10 i} ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινὲς ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

^{11 k} Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίδωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραῦπάθειαν. ^{12 l} ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης, καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.

^{13 m} Παραγγέλλω σοὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ¹⁴ τηρεῖσθαι σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ^{15 n} ἣν καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος Δυνάστης, ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, ^{16 o} ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται, ὃ τιμὴ καὶ κράτος αἰῶνιον, ἀμήν.

^{17 p} Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἡλπικεναίαι ἐπὶ πλούτου ἀδηλόγητι, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ^{18 q} ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικόν, ^{19 r} ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.

^{20 s} Ὡς Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφω- νίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ^{21 t} ἣν τινὲς ἐπαγγελλόμενοι, περὶ τὴν πίστιν ἡστόχησαν.

Ἡ χάρις μετὰ σοῦ.

b Gal. 1. 6, 7.
ch. 1. 3, 6.
c 1 Cor. 8. 2.
ch. 1. 4.
d 2 Tim. 2. 23.
Tit. 3. 9.

d Rom. 16. 17.
2 Tim. 3. 5, 8.
e 2 Pet. 2. 3.
2 John 10.
f Prov. 15. 16.
ch. 4. 3.
g Eccl. 13. 5.
f Job 1. 21.
& 27. 19.
Ps. 49. 15.
Prov. 27. 24.
Eccl. 5. 14, 15.
g Eccles. 29. 28.
Matt. 6. 25.
1 Pet. 5. 7.
h Prov. 11. 28.
& 20. 21. & 28. 20.
Matt. 13. 22.
James 5. 1.
i Prov. 1. 19.
& 15. 16.
Isa. 1. 23.
& 56. 11.
Jer. 5. 27. 28.
k 2 Tim. 2. 22.

l 1 Cor. 9. 25, 26.
Phil. 3. 12, 14.
ch. 1. 13, 5.
ver. 19.
m Tim. 4. 7.
n Deut. 32. 39.
1 Sam. 2. 6.
Matt. 27. 11.
John 18. 37.
ch. 5. 21.

o ch. 1. 11, 17.
& 5. 11.
Rev. 17. 14.
& 19. 16.
p Exod. 33. 20.
Deut. 4. 12.
John 1. 18.
1 John 4. 12, 20.

q Job 31. 24.
Ps. 62. 10.
Mark 4. 13.
& 10. 24.
Luke 8. 14.
& 12. 15.
r Luke 12. 21.
James 2. 5.
s Matt. 5. 20.
Luke 12. 18, 33.
& 16. 9.
ver. 12.
t ch. 1. 4. & 4. 7.
2 Tim. 1. 14.
& 2. 14, 16.
Tit. 1. 14. & 3. 9.
Rev. 3. 3.
t 2 Tim. 2. 18.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

Ι. ¹ * ΠΑΤΛΟΣ, δούλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ κατ' ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν, ² ^b ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς Θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, ³ ^c ἐφάνέρωσε δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ⁴ ^d Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν, χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

⁵ ^e Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοὶ διαταξάμην, ⁶ ^f εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα.

⁷ ^g Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροικον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ^h ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὁσιον, ἐγκρατῆ, ⁱ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδασκίαν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

¹⁰ ^k Εἰσὶ γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς, ¹¹ ^l οὓς δεῖ ἐπιστομίξω, οἷτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσι, διδάσκοντες ἂ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. ¹² ^m Εἰπὲν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης,

‘Κρήτες ἀεὶ ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί’

¹³ ⁿ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· δι' ἣν αἵτιαν ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτόμῳ, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει ¹⁴ ^o μὴ προσέχοντες Ἰουδαίκοις μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν.

¹⁵ ^p Πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς, τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοὺς καὶ ἡ συνείδησις. ¹⁶ ^q Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἶδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς, καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

ΙΙ. ¹ Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ ² πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονες, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ. ³ ^r Πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἶνω πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ⁴ ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, ⁵ ^s σώφρονες, ἀγνάς, οἰκουροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημηθῇ.

⁶ ^t Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν, ⁷ ^u περὶ πάντα σεαυτὸν

a 1 Tim. 1. 4.
& 3. 16. & 6. 3.
b Num. 23. 19.
Rom. 1. 2.
& 16. 25.
Eph. 1. 9. & 3. 9.
Col. 1. 26.
2 Tim. 1. 9, 10.
& 2. 13.
1 Pet. 1. 20.
c Acts 20. 24.
2 Cor. 2. 12.
& 7. 14.
& 8. 6, 16.
Gal. 1. 1. & 2. 3.
1 Thess. 2. 4.
d Eph. 1. 2.
Col. 1. 2.
1 Tim. 1. 2.
2 Tim. 1. 2.
1 Pet. 1. 2.
e Acts 14. 23.
2 Tim. 2. 2.
f 1 Tim. 3. 2.
g Lev. 10. 9.
Matt. 24. 45.
1 Cor. 4. 1.
Eph. 5. 18.
1 Tim. 3. 3, 15.
1 Pet. 5. 2.
h 1 Tim. 3. 2.
i 1 Tim. 1. 10.
& 6. 3.
2 Tim. 1. 13.
& 4. 3.
ch. 2. 1.
k Acts 15. 1.
1 Tim. 1. 6.
1 Matt. 23. 23.
1 Tim. 6. 5.
2 Tim. 3. 6.

m Isa. 29. 13.
Matt. 15. 9.
Col. 2. 22.
1 Tim. 1. 4.
& 4. 7. & 6. 20.
n Matt. 15. 11.
Luke 11. 39, 41.
Acts 10. 15.
Rom. 14. 14, 20.
1 Cor. 6. 12.
& 10. 23, 25.
1 Tim. 4. 3, 4.
o 2 Tim. 3. 5.
Jude 4.

a 1 Tim. 2. 9.
& 5. 13.
1 Pet. 3. 3.
b Gen. 3. 16.
1 Cor. 14. 34.
Eph. 5. 22.
Col. 3. 18.
1 Tim. 6. 1.
1 Pet. 3. 1.
c 1 Tim. 4. 12.
1 Pet. 5. 3.

παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθορίαν, σεμνότητα,
^{8 d} λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν
 λέγειν φαῦλον.

^{9 e} Δούλους ἰδίους δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ
 ἀντιλέγοντας, ¹⁰ μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθῇν,
 ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

^{11 f} Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, ^{12 g} παι-
 δεύουσα ἡμᾶς ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σω-
 φρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ^{13 h} προσδεχόμενοι
 τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ^{14 i} ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς
 ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθάρισις ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν
 ἔργων.

^{15 k} Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδεὶς σου
 περιφρονεῖτω.

III. ^{1 a} Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν,
 πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς εἶναι, ^{2 b} μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι,
 ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους.

^{3 c} Ἦμεν γὰρ ποτὲ καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπι-
 θυμίας καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοὶ, μι-
 σούντες ἀλλήλους.

^{4 d} Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ,
^{5 e} οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ
 ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας, καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύματος
 ἁγίου, ^{6 f} ὃ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν,
^{7 g} ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς
 αἰωνίου.

⁸ Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαι σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντί-
 ζωσι καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες Θεῷ· ταῦτά ἐστι καλὰ καὶ
 ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. ^{9 h} Μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔρεις καὶ
 μάχας νομικὰς περιῖστασο, εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι.

^{10 i} Αἵρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, ¹¹ εἰδὼς
 ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει ὧν αὐτοκατάκριτος.

^{12 k} Ὅταν πέμψῃ Ἀρτεμᾶν πρὸς σε, ἡ Τύχικον, σπουδάσον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς
 Νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. ^{13 l} Ζητῶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ
 σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. ¹⁴ Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ
 ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὧσιν ἄκαρ-
 ποι. ^{15 m} Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες· ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς
 ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

d 1 Tim. 5. 14.
 1 Pet. 2. 12, 15.
 & 3. 16.

e Eph. 6. 5.
 Col. 3. 22.
 1 Tim. 6. 1, 2.
 1 Pet. 2. 18.

f 1 Tim. 2. 4.
 2 Tim. 4. 17.
 ch. 3. 4.
 g Eph. 1. 4.
 & 4. 22—25.
 Col. 1. 22.
 & 3. 5—9.
 2 Tim. 1. 9.
 1 John 2. 16.
 h 1 Cor. 1. 7.
 Phil. 3. 20.
 i Exod. 19. 5.
 Eph. 2. 10. & 5. 2.
 Gal. 1. 4. & 2. 20.
 Heb. 9. 14.

k 1 Cor. 16. 11.
 1 Tim. 4. 12.

a Rom. 13. 1, &c.
 1 Pet. 2. 13.
 b Phil. 4. 5.
 2 Tim. 2. 24, 25.

c 1 Cor. 6. 11.
 Eph. 2. 1, &c.
 & 5. 8.
 Col. 3. 7.
 1 Pet. 4. 3.

d ch. 2. 11.
 e John 3. 3, 5.
 Acts 15. 11.
 Rom. 3. 20, 28.
 & 4. 2, 6. & 9. 11.
 & 11. 6.
 Eph. 1. 4.
 & 2. 4, 9. & 5. 26.
 Gal. 2. 16.
 2 Tim. 1. 9.

f Ezek. 36. 25.
 Joel 2. 28.
 Acts 2. 32.
 Rom. 5. 5.
 g Rom. 8. 23, 24.
 h 1 Tim. 1. 3—7.
 & 4. 7. & 6. 20.
 2 Tim. 2. 23.
 ch. 1. 14.
 i Matt. 18. 15—17.
 Rom. 16. 17.
 2 Cor. 13. 2.
 2 Thess. 3. 6.
 2 Tim. 3. 5.
 2 John 10.
 k Acts 20. 4.
 Eph. 6. 21.
 Col. 4. 6.
 2 Tim. 4. 12.
 1 Acts 18. 24.
 1 Cor. 1. 12.

m 1 Cor. 16. 23.
 Eph. 6. 24.
 2 Tim. 4. 22.
 Heb. 13. 25.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β.

Ι. ¹ ΠΑΤΑΟΣ ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ² Τιμοθέε ἀγαπητῷ τέκνῳ, χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

³ Ὅτι χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ὃ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσί μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρὰς πληρωθῶ, ⁵ ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνέγκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Δαῦιδ, καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκη, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί.

⁶ Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμνησκῶ σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. ⁷ Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως, καὶ ἀγάπης, καὶ σωφρονισμοῦ.

⁸ Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, ⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν πρόθεσιν, καὶ χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνων, ¹⁰ φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ¹¹ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν, ¹² δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα γὰρ ὅτι πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατὸς ἐστι τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

¹³ Ὅτι ἐποτύπωσιν ἔχει ὑγιαίνοντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ¹⁴ τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

¹⁵ Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ὧν ἐστι Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. ¹⁶ Δὴ ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξε, καὶ τὴν αἰσίν μου οὐκ ἐπηρεχύνθη, ¹⁷ ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ σπουδαιότερον ἐζήτησέ με καὶ εἶρε· ¹⁸ δὴ αὐτῷ ὁ Κύριος εὖρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησε βέλτιον σὺ γινώσκεις.

II. ¹ Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ² καὶ ὡς ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. ³ Συγκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ. ⁴ Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου

^a Acts 22. 3. & 23. 1. & 24. 14. Rom. 1. 3, 9. Eph. 1. 16. 1 Thess. 1. 2, 3. & 3. 10. b Acts 16. 1.

^c Acts 6. 6. & 8. 17. & 13. 2. & 19. 6. 1 Tim. 4. 14. & 5. 22. d Rom. 8. 15.

^e Acts 21. 33. Rom. 1. 16. Eph. 3. 1. & 4. 1. Col. 4. 18. Phil. 1. 7.

^f 1 Tim. 2. 6. ch. 2. 3. Philem. 1. 9, 13. f Rom. 8. 29. & 9. 11. Eph. 1. 4. & 2. 8. & 3. 11.

^g Tit. 3. 4-6. Isa. 25. 8. Rom. 16. 25. 1 Cor. 15. 54, 55. Eph. 1. 9. & 3. 9. Col. 1. 26.

^h Tit. 1. 2. Heb. 2. 14. 1 Pet. 1. 20. h Acts 9. 15. & 13. 2. & 22. 21. Eph. 3. 8. Gal. 1. 15. & 2. 8. 1 Tim. 2. 7.

ⁱ Eph. 3. 1. k ch. 3. 14. 1 Tim. 6. 20. m Acts 19. 10. ch. 4. 10, 16. n Acts 28. 20. Eph. 6. 20. ch. 4. 19.

^a 1 Tim. 3. 2, 9. & 4. 6. Tit. 1. 5-9.

^b ch. 1. 8. & 4. 5. c 1 Cor. 9. 25.

πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ⁵ Ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἢ μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. ⁶ Τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. ⁷ Νόει δὲ λέγω· δώσει γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πάσι.

⁸ Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγεγεμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, ⁹ ἐν ᾧ κακοπαθὼ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. ¹⁰ Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. ¹¹ Πιστὸς ὁ λόγος, εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν, ¹² εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν, εἰ ἀρνούμεθα, ἀκείνους ἀρνήσεται ἡμᾶς· ¹³ εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκείνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

¹⁴ Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου μὴ λογομαχεῖν, εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. ¹⁵ Σπούδαςον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ Θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ¹⁶ Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιύστασο, ἐπὶ πλείον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, ¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει, ὃν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος, ¹⁸ οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσι τὴν τιμὴν πίστιν.

¹⁹ Ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην, Ἐγὼ Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ· καὶ, ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου.

²⁰ Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστι μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα· καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν, ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. ²¹ Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, καὶ εὐχρηστον τῷ δεσπότη, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

²² Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεύγε, δίδωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ²³ Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσι μάχας· ²⁴ δούλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικὸν, ἀνέξικακον, ²⁵ ἐν πραΰτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δόξῃ αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ²⁶ καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ Διαβόλου παγίδος ἐξωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

III. ¹ Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ² ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαντοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ³ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, ⁴ προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ⁵ ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ⁶ Ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίας, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, ⁷ πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ⁸ Ὁν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτω καὶ οἱτοὶ ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ⁹ Ἄλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλείον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλὸς ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

¹⁰ Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ¹¹ τοῖς διαγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἷους διαγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ Κύριος. ¹² Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες

d 1 Cor. 9. 7—11, 23.
Heb. 10. 36.

e 2 Sam. 7. 12.
Ps. 132. 11.
Isa. 11. 1.
Matt. 1. 1, &c.
Acts 2. 30.
& 13. 23.
Rom. 1. 3.
f Eph. 3. 1, 13.
& 4. 1.
Col. 1. 24.
& 4. 3, 18.
Phil. 1. 7.
ch. 1. 18.
g Col. 1. 24.
h Rom. 6. 3, &c.
& 8. 17.
2 Cor. 4. 10.
1 Pet. 4. 13.
i Matt. 10. 33.
Mark 8. 38.
Luke 12. 9.
Rom. 8. 17.
2 Cor. 4. 10.
Phil. 3. 10.
1 Pet. 4. 13.
k Rom. 3. 3.
& 9. 6.
l Eph. 4. 17.
1 Thess. 4. 11.
2 Thess. 3. 6.
2 Pet. 6. 4.
m 1 Tim. 1. 4.
& 4. 7. & 6. 20.
n 1 Tim. 1. 20.
o 1 Tim. 6. 21.
p John 10. 14.
q Rom. 9. 21.

r ch. 3. 17.

s 1 Cor. 1. 2.
1 Tim. 6. 11.
t 1 Tim. 1. 4.
& 4. 7. & 6. 4, 5.
Tit. 3. 9.
u 1 Tim. 3. 2, 3.
Tit. 1. 9.

x Acts 8. 22.
y Gal. 6. 1.
1 Tim. 2. 4.

a 2 Pet. 3. 3.
1 John 2. 18.
Jude 17.

b Matt. 7. 15.
& 13. 17.
Rom. 16. 17.
2 Thess. 3. 6.
ch. 2. 16. & 3. 10.
2 John 10.
c Matt. 23. 14.
Tit. 1. 11.

d Exod. 7. 11.
1 Tim. 6. 5.
Tit. 1. 16.

e 1 Tim. 4. 6.
f Ps. 34. 19.
Acts 13. 50.
& 14. 2, 19, 22.
2 Cor. 1. 10.
g Matt. 16. 24.
Luke 24. 26.
John 17. 14.
Acts 14. 22.
1 Thess. 3. 3.

εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. ¹³ Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.

¹⁴ ^h Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστάθης, εἰδὼς παρὰ τίνος ἔμαθες, ¹⁵ καὶ ^h ch. 2. 2. ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁶ ⁱ Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος ⁱ Rom. 15. 4. πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανάρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ¹⁷ ἵνα ἄρτιος ᾦ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρισμένος.

IV. ¹ ^a Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μέλλοντος ^a Rom. 1. 9. κρίνειν ζῶντας καὶ νεκροὺς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ² ^b κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ³ ^c Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσας διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ, κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους κηθόμενοι τὴν ἀκοήν, ⁴ ^c καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. ^c 1 Tim. 1. 4. & 4. 7.

⁵ ^d Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. ^d Acts 21. 8. Eph. 4. 11. ch. 1. 8. & 2. 3. e Phil. 1. 23. & 2. 17. 2 Pet. 1. 14. f 1 Cor. 9. 24, 25. Phil. 3. 14. 1 Tim. 6. 12. Heb. 12. 1. g 1 Cor. 9. 25. 1 Pet. 5. 4. James 1. 12.

⁶ ^e Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε· ⁷ ^f τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγωνίσμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα, ⁸ ^g λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτὴς, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

⁹ Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως· ¹⁰ ^h Δημᾶς γὰρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· ¹¹ ⁱ Δουκᾶς ἐστὶ μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ, ἔστι γὰρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. ¹² ^k Τύχικον δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἐφεσον. ¹³ Τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. ¹⁴ ^l Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώσει αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ¹⁵ ^m ὃν καὶ σὺ φυλάσσον, λίαν γὰρ ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις. ¹⁶ ⁿ Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι συμπαραγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν· ¹⁷ ^o ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος· ¹⁸ ^p καὶ ῥύσεται με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

¹⁹ ^o Ἀσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. ²⁰ ^p Ἐραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενούντα. ²¹ Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν.

Ἀσπάζεται σε Εὐβούλος, καὶ Πούδης, καὶ Δίνος, καὶ Κλανδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

²² Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

LONDON:
GILBERT AND RIVINGTON, PRINTERS,
ST. JOHN'S SQUARE.

WORKS BY CHR. WORDSWORTH, D.D.

CANON OF WESTMINSTER.

THEOPHILUS ANGLICANUS;

Or, Instruction concerning the Principles of the Church Universal and the Church of England. *Eighth Edition.* 8s. 6d.

MANUAL ON CONFIRMATION.

1s.

S. HIPPOLYTUS AND THE CHURCH OF

ROME in the beginning of the Third Century, from the newly-discovered "Philosophumena." 8s. 6d.

LETTERS TO M. GONDON,

Author of "Mouvement Religieux en Angleterre," "Conversion de Cent Cinquante Ministres Anglicans," &c., on the DESTRUCTIVE CHARACTER of the CHURCH of ROME, in RELIGION and POLITY. *Third Edition.* 7s. 6d.

A SEQUEL TO THE ABOVE.

Second Edition. 6s. 6d.

SCRIPTURE INSPIRATION;

Or, on the CANON of the SCRIPTURES of the OLD and NEW TESTAMENT, and on the APOCRYPHA. Twelve Discourses, preached before the University of Cambridge. With a copious Appendix of Ancient Authorities. *Second Edition.* 9s.

LECTURES ON THE APOCALYPSE.

Preached before the University of Cambridge. *Third Edition.* 10s. 6d.

A HARMONY OF THE APOCALYPSE,

Containing a revised Translation of that Book, with Notes. 4to. 4s. 6d.

THE APOCALYPSE;

Or, Book of Revelation. The original Greek Text, with MSS. Collations and Fac-similes of Ancient MSS.; an English Translation and Harmony, with Notes; and an Appendix to the Hulsean Lectures on the Apocalypse. 10s. 6d.

BABYLON;

Or, the Question considered, "Is the CHURCH of ROME the BABYLON of the APOCALYPSE?" 3s.

THEOCRITUS,

Codicum MSS. ope recensitus et emendatus, cum Indicibus locupletissimis. 10s. 6d.

ATHENS AND ATTICA.

Journal of a Residence there: with Maps, Plans, and Inscriptions. *Third Edition.* Crown 8vo. 8s. 6d.

GREECE,

Historical, Pictorial, and Descriptive. *A New Edition.* Royal 8vo. 17. 8s.

INEDITED ANCIENT WRITINGS,

Copied from the Walls of POMPEII, with Fac-similes. 2s. 6d.

CORRESPONDENCE OF RICHARD BENT-

LEY, D.D., Master of Trinity College. 2 vols. 2l. 2s.

MEMOIRS OF WILLIAM WORDSWORTH.

2 vols. 30s.

A DIARY IN FRANCE;

Mainly on Topics concerning Education and the Church. *Second Edition.* 5s. 6d.

NOTES AT PARIS.

1854. 4s.

LATINÆ GRAMMATICÆ RUDIMENTA;

or, KING EDWARD the SIXTH's Grammar. In usum Scholarum. *Thirteenth Edition.* 3s. 6d.

KING EDWARD VIth FIRST LATIN BOOK.

The LATIN ACCIDENCE; including a Short Syntax and Prosody, with an ENGLISH TRANSLATION, in a cheap form, for Junior Classes. *Third Edition.* 12mo. 2s.

NOW IN COURSE OF PUBLICATION.

THE GREEK TESTAMENT,

With Prefaces and English Notes.

THE following Volumes of this Edition have now been Published:—I. THE FOUR GOSPELS, 1*l.* 1*s.*
—II. THE ACTS OF THE APOSTLES. 10*s.* 6*d.*—III. ST. PAUL'S EPISTLES. 1*l.* 11*s.* 6*d.*

This Edition will be completed in one more Part, viz. THE GENERAL EPISTLES and the BOOK OF REVELATION, and INDEXES to the whole Work.

The TEXT of the *Epistles of St. Paul*, arranged in *Chronological order*, and printed in the same size and type as these Volumes, may be had separately, price 5*s.* 6*d.*

OCCASIONAL SERMONS PREACHED IN WESTMINSTER ABBEY.

Contents of the several Numbers:—

FIRST SERIES.

1. COUNSELS AND CONSOLATIONS IN TIMES OF HERESY AND SCHISM.
2. ON PLEAS ALLEGED FOR SEPARATION FROM THE CHURCH.
3. THE DOCTRINE OF BAPTISM WITH REFERENCE TO THE OPINION OF PREVENIENT GRACE.
4. AN ENQUIRY—Whether the Baptismal Offices of the Church of England may be interpreted in a Calvinistic Sense? Part I. The Doctrine of Scripture compared with the Tenets of Calvin.
5. THE ENQUIRY CONTINUED—Whether the Baptismal Offices of the Church of England were framed by Persons holding Calvinistic Opinions; and whether they may be interpreted in a Hypothetical Sense? Part II. Argument from Internal Evidence.
6. THE ENQUIRY CONTINUED. Part III. Argument from External Evidence.
7. THE CHURCH OF ENGLAND IN 1711 AND 1850.
8. THE CHURCH OF ENGLAND AND THE CHURCH OF ROME IN 1850. Conclusion.

SECOND SERIES.

9. DIOTREPHES AND ST. JOHN; On the Claim set up by the Bishop of Rome to exercise Jurisdiction in England and Wales, by erecting therein Episcopal Sees.
10. ST. PETER AT ANTIOCH, AND THE ROMAN PONTIFF IN ENGLAND.
11. THE CHRISTIAN SOLDIER, A CHRISTIAN BUILDER.
12. ON A RECENT PROPOSAL OF THE CHURCH OF ROME TO MAKE A NEW ARTICLE OF FAITH. (The Immaculate Conception.)
13. ON THE AUTHORITY AND USES OF CHURCH SYNODS.
- 14 & 15. ON SECESSIONS TO THE CHURCH OF ROME. 2*s.*
16. ON THE PRIVILEGES AND DUTIES OF THE CHRISTIAN LAITY. Conclusion.

THIRD SERIES.

- 17 & 18. ON THE GREAT EXHIBITION OF 1851.
19. ON SECULAR EDUCATION.
20. ON THE OFFICE OF THE HOLY SPIRIT IN EDUCATION.
21. ON THE USE OF THE CHURCH CATECHISM IN NATIONAL EDUCATION.
22. ON AN EDUCATION RATE.
23. ON INTELLECTUAL DISPLAY IN EDUCATION.
24. EARLY INSTRUCTION.

FOURTH SERIES.

- 25—33. ON THE HISTORY OF THE CHURCH OF IRELAND.

FIFTH SERIES.

34. RELIGIOUS RESTORATION IN ENGLAND—Introduction: On National Sins, Judgments, and Duties.
35. CENSUS OF RELIGIOUS WORSHIP.
36. THE EPISCOPATE. On Additional Sees.
37. THE DIACONATE.
38. TITHES, ENDOWMENTS, AND MAINTENANCE OF THE CLERGY.
39. ON CHURCH RATES.
40. ON DIVORCE.
41. RESTORATION OF HOLY MATRIMONY.
42. HOPES OF RELIGIOUS RESTORATION. Conclusion.

SIXTH SERIES.

43. ON THE IMMACULATE CONCEPTION.
44. THE CHRISTIAN SUNDAY.
45. THE ARMIES ON WHITE HORSES; OR, THE SOLDIER'S RETURN.
- 46—49. ON THE ACTS OF THE APOSTLES AS APPLICABLE TO THE PRESENT TIMES.
50. ON MARRIAGE WITH A PERSON DIVORCED.
51. A PLEA FOR INDIA.
52. ON THE ADDITIONAL SERVICE AT WESTMINSTER ABBEY.
53. ON "THE STATE SERVICES."

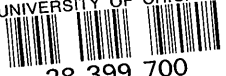
* * Any Volume, or any Number, may be had separately.

BS
3650
.A2W8

6888
Bible. N.T. Epistles
of Paul. 1859.
Epistles of St. Paul.

JUL 18 1950

HALLOWELL
B.7. 8-1-50

UNIVERSITY OF CHICAGO

28 399 700

BS3650
A2W8

6888
SWIFT HALL LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO

28 399 700